

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tereza Bílá

**Nově vzniklá náboženská hnutí a sekty a jejich mediální
obraz**

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAHA

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2012–2015

BACHELOR THESIS

Tereza Bílá

**Newly Formed Religious Movements and Cults and Their
Media Image**

Prague 2015

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 8. 3. 2015

Tereza Bílá

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Liboru Svobodovi. Ph.D. za jeho odborné vedení mé bakalářské práce, za jeho pomoc, cenné rady, ochotu a čas, který mi věnoval.

Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří odpovídali na rozhovorové otázky.

Anotace

Tato práce je zaměřena na výzkum mediálního obrazu, tedy prezentace vybraných náboženských hnutí (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Scientologická církev, Svědkové Jehovovi a Církev adventistů sedmého dne), na internetových zpravodajských serverech idnes.cz, novinky.cz, lidovky.cz a ct24.cz. Pomocí analyticko-empirického výzkumu a následného interpretovaného čtení zjišťuje četnost publikovaných článků, jejich povahu (hodnotu) zpravodajského sdělení, a zda způsob jejich prezentace přispívá k jejich společenské exkluzi, či nikoli. V teoretické části práce jsou nová náboženská hnutí a sekty definovány a rozebírány z historického hlediska, je zde popsána jejich typologie a sociologie, je zde přiblížena jejich struktura, společenství, věrouka i postavení ve světě.

Klíčová slova

Církev, Církev adventistů sedmého dne, Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, hodnota, mediální obraz, nová náboženská hnutí, religionistika, sekta, Scientologická církev, Svědkové Jehovovi.

Abstract

This thesis focuses on the research of the media image, i.e. on the presentation of selected religious movements (The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, Church of Scientology, Jehovah's Witnesses and the Seventh-day Adventist Church) by the following news websites: idnes.cz, novinky.cz, lidovky.cz, and ct24.cz. Using analytical and empirical research as well as subsequent interpreted reading, it determines the frequency of published articles, nature (value) of their news message, and whether the way they are presented contributes to their social exclusion or not. In the theoretical part, new religious movements and cults are defined and analyzed from a historical perspective and their typology and sociology, structure, communities, beliefs and world status are described.

Keywords

Church, Seventh-day Adventist Church, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, Value, Media Image, New Religious Movements, Religion Studies, Cults, Church of Scientology, Jehovah's Witnesses.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 Náboženská hnutí a sekta.....	14
1.1.1 Sekta.....	14
1.1.1.1 Základní znaky sekt	15
1.1.1.2 Falešné znaky sektářství	16
1.1.1.3 Organizace sekty	16
1.1.2 Náboženské hnutí.....	18
1.1.2.1 Vůdcovství ve skupině nového náboženského hnutí	19
1.1.3 Rozdíly mezi sektou a náboženským hnutím	20
2 SOCIOLOGIE NOVÝCH NÁBOŽENSKÝCH Hnutí A TYPOLOGIE	
SEKT	22
2.1 Typologie sekt.....	22
2.2 Sociologie nových náboženských hnutí.....	24
3 PRÁVNÍ PŘEDPISY A PODMÍNKY PRO ZALOŽENÍ.....	29
4 STRUČNÝ PŘEHLED NEJZNÁMĚJŠÍCH SEKT A NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ.....	32
4.1 Církev probuzené tradice	32
4.2 Církev učednické tradice	32
4.3 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů	33
4.4 Církev Adventistů Sedmého Dne	34
4.5 Společnost svědků Jehovových	34
4.6 David Berg a Rodina.....	35
4.7 Satanismus	35
4.8 Hnutí Grálu	36
4.9 Imanuelité	36
4.10 Nová Akropolis.....	37
4.11 Wicca	37
4.12 Scientologická církev.....	38

4.13 Náboženská ufologie.....	39
4.14 Kontaktéři Ivo Bendy.....	39
4.15 Hnutí Haré Kršna.....	39
4.16 Bhagaván Šri Radžniš-(Osho)	40
4.17 EST	41
4.18 Cesta.....	41
4.19 Církev sjednocení	42
4.20 ECKANKAR	42
5 HISTORIE VZNIKU NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ V 19. AŽ 21. STOLETÍ.....	44
5.1 Nová náboženská hnutí a globalizace	51
6 CHARAKTERISTIKA NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ A SEKT, VYBRANÝCH PRO PRAKTICKOU ČÁST PRÁCE	52
6.1 Scientologická církev.....	52
6.1.1 Učení.....	53
6.1.2 Společenství.....	54
6.1.3 Ukázka z učebního textu.....	55
6.2 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (mormoni).....	56
6.2.1 Učení.....	57
6.2.2 Společenství.....	58
6.2.3 Ukázka z učebního textu.....	59
6.3 Svědkové Jehovovi	59
6.3.1 Učení.....	61
6.3.2 Společenství.....	61
6.3.3 Ukázka z učebního textu.....	63
6.4 Církev adventistu sedmého dne	64
6.4.1 Učení.....	65
6.4.2 Společenství.....	66
6.4.3 Ukázka z učebního textu.....	67
7 MÉDIA	62
7.1 Historie a současnost médií	68
7.2 Vliv médií na společnost a jejich moc	69

PRAKTICKÁ ČÁST	72
8 VÝZKUMNÁ ČÁST	72
8.1 Cíl Práce.....	72
8.2 Výzkumné otázky a hypotézy	72
8.3 Metodologie práce	73
8.4 Získaná data a jejich interpretace.....	75
8.4.1 Vlastní analýza zkoumaných dat	77
ZÁVĚR	97
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	100
SEZNAM ZKRATEK	107
SEZNAM GRAFŮ	108
SEZNAM PŘÍLOH.....	109

ÚVOD

Nová náboženská hnutí a sekty jsou sociologií a religionistikou označovány jako skupiny, vyznačující se konfliktem s velkou částí společnosti, a také skupiny, které se svým postojem chtějí oddělit od zbytku světa. Přestože jsou považovány za konfliktní, jsou čím dál více vyhledávány, zejména pro jejich idylicky působící obraz pospolitosti a nabídky pomoci v krizových životních situacích.

Hlavním impulzem pro vznik této práce byly závěry některých českých odborníků na nová náboženská hnutí, kteří poukazují na význam mediální prezentace hnutí při formování vztahu většinové společnosti k těmto náboženským minoritám. Vesměs se shodují, že způsob prezentace nových náboženství má často výrazně negativní charakter, vzbuzuje morální paniku a přispívá k jejich společenské exkluzi.

Práce je zaměřena na analýzu prezentace nových náboženských hnutí na internetových portálech ct24.cz, idnes.cz, lidovky.cz a novinky.cz. Autorka práce klade otázku, zda způsob zobrazování nových náboženských hnutí a sekt, na těchto portálech, odpovídá pozorovaným tendencím a přispívá tak k sociálnímu vyloučení nových náboženských hnutí a sekt či nikoli.

Cílem této práce je seznámit čtenáře s nově vzniklými náboženskými hnutími a sektami a vysvětlit základní pojmy s nimi spojené. Čtenář bude obeznámen s jejich typologií, historickým vývojem a současným postavením ve světě. Součástí této práce je poukázat na mediální obraz nově vzniklých náboženských hnutí a sekt.

Text práce je členěn do dvou základních částí – teoretické a praktické. V teoretické části je přiblížen sociokulturní kontext vzniku a působení nových náboženských hnutí, jejich postoj vůči společnosti i postoj společnosti vůči nim. Autorka seznamuje čtenáře s nejznámějšími nově vzniklými hnutími a sektami, osvětluje, jak daná hnutí a sekty organizačně fungují a jaká je jejich věrouka. Část teoretické práce je věnována médiím, resp. co to média vlastně jsou, jejich historickému vývoji a jakou mají moc v dnešní společnosti. V části praktické autorka seznamuje čtenáře se zvolenou metodologií, na základě které odpoví na položené výzkumné otázky, které by měly potvrdit či vyvrátit stanovené hypotézy. Praktická část zkoumá, jaký je obraz vybraných nových náboženských hnutí, čím jsou tyto skupiny pro vybrané internetové servery „sděleníhodné“ a zda vypovídající hodnota mediálního obrazu přispívá k jejich

společenské exkluzi či ne. Součástí praktické části jsou také rozhovory s členy vybraných hnutí, které by měly přispět k pochopení konfliktu „My versus média“.

Práce by měla čtenáři poskytnout základní informace o tom, co nová náboženská hnutí a sekty jsou, jaké jsou mezi nimi rozdíly, jaké druhy existují a jak jednotlivá hnutí a sekty fungují, a v co věří. Celkovým přínosem práce je poukázat na mediální obraz nově vzniklých náboženských hnutí a jak jsou začleněna do sociokulturního kontextu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Než budou objasněny jednotlivé, z hlediska prezentovaného výzkumu ústřední, pojmy, je třeba si uvědomit, že fenomén nových náboženských hnutí a sekt nepředstavuje z perspektivy lidských dějin nic nového. Lze jej popsat jako proces vznikání a zanikání nových náboženských proudů, které se chtěly a chtějí odlišit od vlastních mateřských organizací. Jak uvádějí Břetislav Horyna a Helena Pavlincová, „...*diferentnost a pluralismus patřily k lidským strukturám zbožnosti vždy. Sáhne-li po příkladu křesťanství, ukazuje historická komparace se středověkou či raně novověkou zbožností, že i ona byla výrazně diverzifikovaná a vyznačovaly ji regionálně nebo dokonce místně odlišné znaky. V obdobích zvýšené náboženské citlivosti se obsah víry měnil v podstatě ves od vsi, panství od panství.*“¹

Vznik těchto hnutí je v dnešní době specifický především tím, že vzniká naprosto v novém, odlišném dobovém a sociokulturním kontextu, ve světě moderny na jedné straně a postmoderny na straně druhé. Rozdíl mezi tradičním a moderním postavením náboženství je zřetelný, na tomto názoru se shoduje řada významných sociologů a religionistů. V tradičním společenství (*Gemeinschaft*), píše kupř. Lužný, „*bylo náboženství jedním z klíčových sociálních faktorů, prostupovalo celým životem společenství a význačným způsobem determinovalo život jedince i celého společenství; v moderní společnosti (Gesellschaft) tuto úlohu náboženství pozbývá a mění se v druhotný sociální činitel, jehož funkce přebírají jiné sociální subsystémy*“.²

Jak již bylo naznačeno výše, studium náboženských hnutí a sekt vychází v jádru z řady základních pojmů, přičemž za klíčové lze dle odborné literatury považovat zejména:

Církev - slovo *církev* pochází z řeckého *kyriaké*, což znamená „patřící Pánu (Bohu). Lze ji chápat jako náboženskou instituci, místo uctívání nebo skupinu věřících, tedy náboženskou společnost, teologicky vzato jde o souhrn všech křesťanů.

---

¹ HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINCOVÁ. *Dějiny religionistiky. Antologie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, s. 17. ISBN 80-7182-123-3.

² LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 137. ISBN 80-2101-645-0.

Fanatismus – slovo pocházející z latinského *fanaticus*, volně přeloženo jako posedlý. Za fanatismus lze považovat zaslepené, vášnivé a zaujaté chování; nekompromisní a krajně jednostranný postoj nebo jednání člověka, který nějaké téma, myšlenku nebo věc pokládá za tak cennou - případně tak ohroženou - že námitky či odpor proti ní vyvolávají jeho zuřivost. Často je spojován s fanatickou vírou člověka, který odmítá jiné názory.

Fundamentalismus – primární označení pro část protestantského křesťanství, která trvá na doslovné interpretaci Bible. Absolutní přesvědčení o základních principech víry, neochota k dialogu, netolerance a obavy ze změn společnosti. Lpění na tradičních formulacích.³

Náboženství - soubor projevů, které jsou výsledkem vztahu člověka s něčím, co přesahuje jeho existenci, smyslové i rozumové možnosti jedince. Má velmi hluboký duchovní a mystický ráz.

Rituál - mívá mnoho podob, nejčastěji však jako zpěv, řeč, promluva a různé aktivity, které hraničí s okultismem. Rituál může probíhat také formou hry, kde je patrný vůdce. Tyto aktivity mají symbolický charakter a odehrávají se v daném pořadí. Synonymem tohoto slova je méně zavádějící slovo *obřad*.

Spiritualita – slovo pochází z latinského *spiritualis*, což znamená *duchovní*. Jedná se o vnitřní osobní stránku zbožnosti, naší duchovnosti. Lze ji též definovat jako rozměr života, „v němž si uvědomujeme Boží přítomnost“.⁴

Sekta - z latinského *secta* (způsob života, jednání, myšlení). V dnešním smyslu také kult.⁵Viz podrobněji oddíl 1.1.1.

---

³VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004, s. 426. ISBN 80-7178-798-1.

⁴KUSHNER, Lawrence. *Na tomto místě byl Bůh a Já, já jsem to nevěděl*. Praha: DharmaGaia, 2005, s. 27. ISBN 80-86685-14-4.

⁵LUŽNÝ, D., PROFANT, V., ŠTAMPACH, O. I. [online] *Sekty, anebo alternativní náboženství?* [cit. 15.2.2015], dostupný z <http://www.sweb.cz/vit.p/rozdel1.html>.

1.1 Náboženské hnutí a sekta

1.1.1 Sekta

Slovo sekta můžeme přeložit z latinského *segi* ve významu „následovat“ nebo *secare* ve významu „sekat“, „odsekávat“.⁶ Tento pojem označuje skupinu lidí, která se odpojila od celku, hlavního proudu větší, nadřazené skupiny. Jejich názory jsou považovány mnohdy za poněkud deviantní a pojem sekta bývá také mnohdy negativně zabarven. Slovo sekta jako takové můžeme principiálně brát jako synonymum pojmu „nová náboženská hnutí“, avšak liší se délkou jeho zakotveného užívání ve společnosti. Někdy se uvádí, že sekta je spolek, která odmítá hlavní směr církve, a proto se od ní oddělila, aby mohla své odlišné myšlenky šířit dále, bez toho, aby byla primární církví stíhána. Stává se i opačný případ, kdy se církev vyvine až z působení sekty a přebírá její primárně šířené myšlenky.

V neposlední řadě můžeme sektu chápat jako náboženskou společnost, kde převládají tendence vytvářet, mít a respektovat autoritu, projevuje se zde fanatismus s výskytem nesnášenlivosti ostatních kultur a subkultur.⁷ Tyto aspekty jsou často doprovázeny tzv. „vymýváním mozků“ z řad vlastních stoupenců. V dnešní společnosti slovo sekta není nijak lichotivé. Často bývá zavádějící a mnohdy je sekta zaměňována s církví či naopak církev zaměňována se sektou.

Je důležité si uvědomit, že členem sekty se člověk nenarodí, ale jejím členem se stává na základě vlastního svobodného rozhodnutí. Jsou to skupiny s vlastními normami a na jejich členy jsou kladeny vysoké morální požadavky.⁸

---

⁶ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů v České Republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha: Portál, 2004, s. 430. ISBN 80-7178-798-1.

⁷ PROFANT, Vít, STAMPLACH, Ivan O. *Co je a co není sekta. Dingir. Časopis o současné náboženské scéně*. Prosinec 2000, č. 4, s. 5-6. ISSN 1212-1371.

⁸ HOLM, Nils G. *Úvod do psychologie náboženství*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, s. 43. ISBN 80-717-8217-3.

1.1.1.1 Základní znaky sekt

Jak již bylo zmiňováno, je těžké zařadit jakékoli uskupení, obzvláště náboženské. Neexistuje uznávaná a respektovaná definice, která by jasně určovala, zda se o sektu jedná, či nikoli. Jsou však obecně známé společenské znaky, podle kterých je můžeme definovat, a ty jsou: fanatismus, nesnášenlivost obecně, odříkání, hledání klidu, slučování myšlenek a tezí, silná fanatická víra ve svého spasitele. Ve fanatismu sekt lze hledat obsahovou stránku významu tohoto slova jako je zběsilost, posedlost a blouznění. Od tohoto přístupu nelze očekávat racionální reakci a rozumné argumenty. Spolu s mesianismem, což je označení pro víru v poslání spasitele, jsou pravým opakem tolerance a skromnosti, tedy těch vlastností, které vnitřní růst a vyžrání umožňují.⁹

Mezi typické znaky sektářství zcela určitě patří fakt, že v jejich středu stojí charismatický vůdce, který o sobě hlásá, že má nadpřirozené schopnosti a je poslem božím, dokonce se vyskytují charismata, která o sobě tvrdí, že jsou Bohem přímo. Jejich struktura je autoritářsky mocenská a od jejich stoupenců se očekává poslušnost vůči vůdci, život v této sektě má pevný řád, vnitřní struktura je řízena zákony, které se nemění a není nic zvláštního, když se objeví znaky násilí – bití. Vyskytují se sekty, které drží členy své komunity zcela v izolaci s okolním světem, na základě toho se vůdce snaží vyvolat pocit, že vše co je mimo sektu, je špatné, což jejich členy poutá více ke skupině. Cítí vůdcovskou identitu, iluzi bezpečí a jistoty.¹⁰

Pro sekty jsou také typické výlučnost a elitářství, tedy že jsou jediné, kdo má pravdu. Je zde kladem důraz na pocity, emoce a potlačení racionálního myšlení a snížení hodnoty poznání a vědění. Dalším typickým znakem sekt je důraz na sankce, ale také tresty za neposlušnost, které vrcholí až k vyloučení, nebo požádání o odchod.¹¹

---

⁹CHMELÍK, Jan. *Kriminalistika*. Ročník 36/2, Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2003, s. 4. ISSN 1210-9150.

¹⁰PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997, s. 10. Linka důvěry. ISBN 80-710-6233-2.

¹¹ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 19. ISBN 80-854-9529-5.

1.1.1.2 Falešné znaky sektářství

Falešné znaky vycházejí z pocitů, nereflektovaných, a proto nepřispívají k vymezení religionisticky korektního pojmu sekta. K jasnějšímu vymezení také nepřispívá časté užívání lidového názvosloví, podle kterého je sekta neregistrované náboženství, a naopak náboženství registrované je církev. Velké rozpaky ve společnosti pak vyvolává zjištění, že například Svědkové Jehovovi nejsou sektou, ale plnohodnotně registrovanou náboženskou skupinou, podobně jako tradiční církev.¹² Široká veřejnost často žije v omylu ohledně legislativy sekt, jsou přesvědčení, že sekty působí mimo rámec zákonů státu. Pravdou ale je, že většina společenství, která vykazují sektářské znaky, je registrována alespoň jako občanské sdružení, popřípadě jako církev či náboženská společnost podle zákona č. 3/2002 Sb.¹³

Dalším společenským omylem může být pocit, že velká církev, hnutí či společnost nemůže mít rysy sekty, veřejnost je přesvědčena, že velikost a serióznost společenství jsou tomu přímo úměrné. Všechny těchto omylů se dá zneužít, jak ve prospěch sektářských společenství, tak je také možné zneužití ze strany široké veřejnosti.¹⁴

1.1.1.3 Organizace sekty

Sekty jsou organizace s velmi pečlivou a propracovanou strukturou a posty jejich členů jsou hierarchicky uspořádány. Řadoví členové fungují jako zmanipulované stádo a jsou obětmi této organizace. Všichni členové jsou si v postavení rovni, bez ohledu na jejich statut, vyjímaje vedoucího člena. Vedoucí skupiny je něco jako prostředník, který komunikuje mezi členskou základnou a samotným vrcholem této hierarchie. Vedoucí může být povýšen, a to zcela nebo částečně, ale také sesazen na základě svých předvedených schopností.¹⁵

---

¹²ŠTAMPACH, Ivan O. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008, s. 183. ISBN 978-80-7367-384-0.

¹³Zákon o církvích a náboženských společnostech (zákon č. 3/2002 Sb.). LEY.CZ O.S. *Zakony-online.cz* [online]. 2005, 2014 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s96&q96=36>.

¹⁴*Plzeňská náboženská scéna* [online]. 1998 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/ledce/pnsweb.html>.

¹⁵ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, s. 6. ISBN 80-718-4774-7.

Sekty lze je rozdělit na několik typů a možností uspořádání je velké množství. Jedna z možností, jak organizaci rozčlenit, je dělení na strukturu sférickou, pavučinovou, pyramidovou a strukturu hvězdicovou.

Hvězdicová struktura sekt je založena na podobném principu jako otáčivé kolo, či spirála, kde vůdce sekty, nebo její guru znázorňuje střed celého dění a stoupenci stojí na okraji. Jednotlivá sdělení a informace plynou z periferie, tedy z obvodu do centra, ale také naopak. Tento tvar struktury sekt se nejvíce objevuje u těch, které nově vznikly a pomalým tempem prostupují do široké veřejnosti. V této sektě je vůdce v přímém kontaktu s ostatními členy a každému z nich rozděluje energii (způsobilsto, pokyny). Stává se, že takováto sekta vzniká, nebo je vybudována, na určitém stupni pyramidy, kde má každé poschodí svou určitou funkci a tato funkce je plněna kolem daného jedince.¹⁶

Pyramidová struktura je tvořena především svými hlavními manipulátory v sektě, kteří se shlukují do skupin a tvoří pyramidu. Princip pyramidy funguje v podstatě na posouvání svých členů na vyšší stupně na základě jejich vlastních činů. Čím výše se člen v pyramidě dostane, tím je logicky méně v tomto stupni pyramidy dalších členů, a tím získává na spolehlivosti. Tato struktura je aplikována na sekty, které se vyznačují donucovacími praktikami. V této struktuře je možno pozorovat určité jevy, jako určité donucovací prostředky při sestupné tendenci, a tendenci výhod při vzestupu.

Skrze výše postavené jedince v pyramidové hierarchii se i ostatní jedinci dostávají k informacím. Postup vzhůru je velmi pomalým a zdlouhavým procesem a lze postupovat jen po daných stupních, v této struktuře neexistuje postupování o více příček. Tímto systémem se v sektě udržují členové pod stálým tlakem, jedinec pak nemá jak uniknout a proniknout do jeho vyšších pater. Následkem toho jsou v sektě manipulátoři, kteří jsou sami obětmi manipulace. Ti pak nemají žádné zábrany, aby využívali nátlak a manipulaci na níže postavených jedincích.¹⁷

Dalším typem je *struktura pavučinová*, která velmi napodobuje strukturu a fungování utkané pavoučí sítě. U těchto sekt je charakteristické proplétání několika

---

¹⁶ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, s. 66. ISBN 80-718-4774-7.

¹⁷ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, s. 65. ISBN 80-718-4774-7.

struktur, a to převážně pyramidových, jež mají odlišné funkce. Schéma, které se zde vyskytuje, je velmi komplikované, už jen proto, že jednotliví sektáři mohou v takovém pavučinovém systému na jedné pyramidě stoupat, ale na druhé stagnovat, či klesat hierarchicky. Tomuto komplikovanému systému a „začarovanému kruhu“ se vyhnou jen vysoce postavení členové, blízcí samotnému učiteli sekty.¹⁸

Poslední skupinou je *sférická struktura*, která se od ostatních tří liší především tím, že v sektě, kde je tato struktura uplatňována, neexistuje žádná efektivní kontrola celé skupiny. Mezi členy v této sektě dochází k velkým citovým, ale také vztahovým problémům a názorovým výměnám, které zabírají prostor. V tomto prostoru zabírá každý člen podobnou funkci, a tudíž zde nedochází k opravdovému hierarchickému uspořádání společnosti či direktivnímu chování určitých členů na úkor druhých.¹⁹

1.1.2 Náboženské hnutí

Náboženské hnutí je ucelený termín pro různé novodobé skupiny spojené obecně s náboženstvím. Lze je obtížně charakterizovat, už jen proto, že je velmi těžké říci, které náboženství můžeme do této skupiny zařadit. Můžeme je chápat ve dvou kontextech, a to z pohledu společnosti, ve které dané hnutí vzniká, nebo z pohledu autora (sociologa, religionisty...). Není nic neobvyklého, když každý autor pojednává o věci jinak a jinak ji prezentuje. V současnosti je pojem náboženské hnutí často nahrazován slovem fenomén²⁰, je součástí lidského rodu od nepaměti ve všech spektrech lidského kulturního života. Podle některých zdrojů je vznik motivován novou náboženskou ideou. Nová náboženská hnutí většinou odpovídají na potřeby společnosti, zejména pak tam, kde je společenský život nějak narušen.²¹ Můžeme říci, že tato hnutí vznikají na základě nespokojenosti s vlastní náboženskou tradicí, poměry ve společnosti či řešením světových otázek. Důsledkem toho se vždy více či méně dostávají do střetu se společnostmi, kvůli svému vymezení vůči stávajícímu status quo.

---

¹⁸ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, s. 64. ISBN 80-718-4774-7.

¹⁹Tamtéž, s. 65.

²⁰Znamená jev, to co se člověku ukazuje, a to bez rozlišení, zda se jedná o skutečnost nebo klam. V empirických vědách je to obecné označení pro pozorovaný jev (věc, událost, proces apod.).

²¹PADEN, William E. *Bádání o posvátnu: náboženství ve spektru interpretací*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 54. ISBN 80 -210 -2977 -3.

Ve státech, kde není příliš zasahováno do náboženského života a obecně náboženské svobody, dochází k expanzi nových náboženských hnutí a decentralizaci duchovního života.²² Rozmach vzniku nových náboženských hnutí nastal v České republice v souvislosti s politickými, ekonomickými a sociálními změnami v devadesátých letech 20. století. V této době vznikly podmínky podobné těm v západní společnosti. Z toho vyplývá, že tato hnutí vznikla na základě politického protestu a kulturního experimentu.²³ Náboženská hnutí, především ta nová, vyvolávají od svého začátku kontroverze, hlavně díky svému kontrakulturnímu charakteru.²⁴

1.1.2.1 Vůdcovství ve skupině nového náboženského hnutí

V této perspektivě, při studiu nových náboženských hnutí, je vhodné vycházet z tradičního sociologického dělení panství²⁵ na tradiční, legální a charismatické, které zavedl Max Weber.²⁶

Tradiční panství se odvolává na sílu zvyku a tradice a legální panství na sílu zákona, charismatické panství popírá oba proudy, jak tradici, tak ustanovené zákony. Pro většinu nově vzniklých náboženských hnutí, včetně dnešních nových náboženských hnutí, je typické charismatické panství.²⁷

V těchto skupinách bývá nositelem panství velmi charismatická osoba, obdařená mimořádnými vlastnostmi, která svým vystupováním láká a přitahuje členy. Aspekt této dominantní osoby se však vyskytuje u všech náboženských proudů, například Ježíš Nazaretský či Bhagvan Radžníš. Charisma vůdčího skupiny je při počáteční fázi formování náboženského hnutí integrujícím faktorem, avšak jeho postavení je nestabilní vzhledem k tomu, že musí své schopnosti neustále dokazovat, protože nejsou součástí kvalit každého jedince, nýbrž byl jimi obdarován. K tomuto udržení vůdčí osobnosti slouží různé mimořádné zázraky, ale také skandály. Po smrti charismatické vůdčí

---

²² LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 29-39. ISBN 80-210-1645-0.

²³ VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha: Grada, 2010, s. 170. ISBN 978-80-247-2468-3.

²⁴ Tamtéž, s. 174.

²⁵ Ve Weberově knize je panstvím myšlena vůdcovská skupina lidí.

²⁶ WEBER, Max. *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss der verstehenden Soziologie*. 5., rev. Aufl., Studienausg. Tübingen: Mohr-Siebeck, 2002, s. 58. ISBN 31-614-7749-9.

²⁷ Tamtéž, s. 59.

osobnosti musí být její schopnosti transformovány, jsou poutány na jedince. V některých tradicích se toto charisma předává z učitele na žáka, který garantuje následné vyvíjení panství, v tomto případě se jedná o panství tradiční, avšak s prvky charismatického panství. Jsou případy, kdy se panství transformuje na samotnou náboženskou organizaci, například na určitou církev, a tím vzniká panství legální, které je velmi přínosné, vzhledem k tomu, že omezuje vliv jednotlivých mimořádných jedinců na chod celé skupiny. Dochází k zabránění příchodů nové charismatické osoby, která by vnesla hrozbu rozštěpení náboženské skupiny.²⁸

1.1.3 Rozdíly mezi sektou a náboženským hnutím

Věc, která tyto dvě skupiny spojuje, je bezpochybně víra. Ať už se jedná o víru ve věc, můžeme to nazvat modlářstvím, či víru v něco nadpřirozeného, víru v Boha, víra v neurčenou existenci či hmotu. Konkrétněji se tedy jedná o vztah. Vztah člověka, skupiny či celé organizace k uctívané věci či osobě. Tento vztah je dále udržován prostřednictvím bohoslužeb, přednášek, setkání, ale také pomocí rituálů a obřadů. Tyto činnosti potom členovi daného hnutí nebo sekty určují, jakým způsobem by měl vést spořádaný život v obraze jeho uctívané víry. V obou případech, jak u sekt, tak u hnutí, může na základě nedodržení „ctnostného“ chování dojít k sankcím i následnému vyhoštění. Víru, nebo chceme-li náboženství, můžeme pojmout jako „*lidský vztah ke skutečnosti přesahující smyslové i rozumové možnosti, který má hluboce duchovní nebo mystický efekt.*“²⁹

Rozdíly, které určují, zdali se jedná o sektu či náboženské hnutí, jsou poměrně markantní, proto by neměl být problém je do dané skupiny začlenit. Prvním, značným rozdílem, je velikost organizace z pohledu počtu členů. Sektu můžeme zařadit co do velikosti jako členství malé, naopak náboženská hnutí mnohdy čítají k milionům členů, proto se řadí do skupin velkých. Dalším měřítkem je, jak se daná organizace svým vztahem chová k ostatním skupinám. U sekt je přístup jednoznačně odmítavý, u hnutí se jedná o tolerantní jednání, tedy respektují ostatní náboženské skupiny, i když jsou jejich

---

²⁸LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 122-123. ISBN 80-210-1645-0.

²⁹PROFANT, Vít. *Sekty, anebo alternativní náboženství?* [online]. 2001 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: www.vit.p.sweb.cz.

myšlenkové proudy často vůči těmto směrům kritické. Dalším, podstatným rozdílem u těchto dvou zmiňovaných skupin, je styl probíhajících bohoslužeb. Formální průběh setkání a důraz na intelekt je známkou náboženských hnutí, naopak spontánní, s důrazem na emoce, je typický styl u sekt. Klérus³⁰ náboženských hnutí je úzce specializovaný a jeho přístup je velmi profesionální v porovnání s klérem sekt, kdy ho lze spíše charakterizovat jako nesespecializovaný s minimálním vzděláním. Sektářské spolky se řídí doslovnou doktrínou^{31,32} a interpretací posvátného písma, kterou mají společnou s náboženským hnutím, které se naopak liší tím, že jeho doktrína je liberální.³³

---

³⁰Klérus je původem řecké slovo κληρος (*kléros*) a v tomto významu znamená obecně duchovenstvo, duchovní vůdce.

³¹Doktrína (lat. *doctrina*, od *docere*, učit) je pevné učení či nauka, obvykle opřená o nějakou autoritu. Tak se někdy také označuje soustava neměnitelných zásad – dogmat. V současném užití obvykle soubor zásad, jimiž se řídí zahraniční a bezpečnostní politika určitého státu.

³²ŽALOUDEK, Karel. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 2004, s. 97. ISBN 80-7277-209-0.

³³LUŽNÝ, Dušan a David Václavík. *Individualizace náboženství a identita: poznámky k současné sociologii náboženství*. 1. Vyd. Praha: Malvern, 2010. ISBN 978-80-86702-69-8.

2 SOCIOLOGIE NOVÝCH NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ

A TYPOLOGIE SEKT

V následující kapitole se bude práce zabývat rozdělením, tedy typologií sekt a sociologií náboženských hnutí. Vzhledem k tomu, že literatura nabízí pestrou škálu různých označení, dělení a rozdílných struktur členění sekt a nových náboženských hnutí, budou v této části práce vytčeny jen některé z těchto druhů sociologického a typologického rozdělení, které budou sloužit pro lepší orientaci obecného dělení religiozity.

2.1 Typologie sekt

Obecně je religionistika k tématu sektářství velice opatrná, často dochází ke škatulkování a nejasnému zařazení. Důležité je zmínit, že slovo sekta se z dlouhodobého hlediska posouvá neustále dále. Sekta je v podstatě výsledkem jakékoli náboženské diferenciacie. Slovo sekta v dnešním pojetí nemá jen označující funkci, ale také funkci hodnotící, přitom ti, kteří slovo sekta používají, často neznají jasné důvody pro označení jednotlivých náboženství za sektu jako takovou.³⁴

Tak jak je těžké zařadit jednotlivá nová náboženská hnutí do tříd, vzhledem k tomu, jak velkou škálu rozdělení nám sociologie náboženství předkládá, je velmi těžké určit a rozdělit rovněž sekty. V každé literatuře je objasněno dělení sekt podle různých zvolených pohledů a kritérií, rozdělení také často vychází z toho, jaké má autor zkušenosti a do jaké míry je v jeho práci aplikován subjektivní pohled.

V našem prostředí, dle nejpraktičtějšího dělení, tedy kritéria religionistického, lze sekty dělit do tří skupin. Jedná se o sekty s křesťanským pozadím, sekty s východním (hinduistickým) pozadím a sekty s okultním pozadím.³⁵

Dalším kritériem pro třídění sekt může být dělení dle jejich přístupu ke světu. Vzhledem k problematice sekt ohledně jejich zařazení do určité skupiny, nehledě na to, že není sekta, která by nebyla zařazena do určité skupiny, někteří autoři uvádějí stejné

---

³⁴ŠTAMPACH, Ivan O. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008, s. 181-182. ISBN 978-80-7367-384-0.

³⁵PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997, s. 154-156. ISBN 80-710-6233-2.

dělení jak u sociologie nových náboženských hnutí, tak u typologie sekt. Jde právě o dělení z hlediska přístupu sekty ke světu a svému okolí. Jedná se tedy jednak o sekty, které svět odmítají, kde podle této skupiny lidé ztratili kontakt s Bohem a více se upínají na materiální hodnoty života. V těchto sektách členové získávají svou novou identitu a vůdci skupin trvají na ukončení kontaktu s rodinou, členové se navzájem kontrolují. Druhým typem sekt jsou ty, které svět potvrzují. Svět neberou zcela za špatný, ale trvají na změně určitých jedinců. Kladou důraz na svobodnou volbu a vůli jedince. Posledním typem tohoto rozdělení jsou sekty, které se řadí do skupin svět obývajících. Jejich hlavním cílem je oživit náboženské prožitky a protestují jen proti formálním náboženským institucím.

Podle P. Remeše se mohou sekty také dělit podle toho, z jaké náboženské větve pocházejí. Jeho typologie je rozdělena na čtyři skupiny. Prvním typem jsou sekty vycházející z okultismu a magie, kde se můžeme setkat již se zmiňovanými manipulativními obřady, bez pochyb zde patří například Satanisté. Druhou kategorií jsou sekty vycházející z psychoterapeutických koncepcí, kde je kladem důraz na působení lidského vědomí. Dalším typem jsou sekty, které vycházejí z východního náboženství, ale také sekty s islámským pozadím, a poslední skupinou jsou sekty vycházející z křesťanství, které jsou biblické, mají křesťanské pozadí, ale popírají Ježíše Krista jako spasitele, Remeš je ve své knize uvádí z tohoto pohledu za nekřesťanské, vycházejí ryze z učení biblického.³⁶

Sekty lze také dělit na *sekty měkké* a *tvrdé*, toto rozdělení vychází z jejich bezpečnosti a rozdělení podle těchto kritérií uvádí autoři odlišně. Právě rozdělení na sekty měkké a tvrdé uvádí P. Mühlpachr, který tvrdí, že sekty měkké jsou otevřeny většinové společnosti, jejich vůdce zde hraje roli rádce nebo je chápán jako průvodce. Nemá tak destruktivní vliv na psychickou stránku člena sekty. Jako příklad takové sekty uvádí mormony. Tvrdé sekty se naopak vyznačují uzavřenou komunitou, neexistuje v nich svobodné uvažování a vůdci, kteří mají dominantní postavení (zpravidla bývá jen

---

³⁶REMEŠ, Prokop a Alena HALAMOVÁ. *Nahá žena na střeše: psychoterapeutické aspekty biblických příběhů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, s. 28. ISBN 80-717-8921-6.

jeden), svými členy manipulují. Tento vůdce je silnou autoritou a svým členům nahrazuje božstvo, členové ho uctívají.³⁷

Další pohled na typologii sekt nabídl sociolog I. O. Štampach, který sekty dělí do šesti tříd; na sekty křesťanské, na sekty, které jsou na pomezí křesťanství, kde jsou zachovávány určité prvky křesťanství a jejich členové se také za křesťany považují. Dále to jsou sekty, vycházející ze západního esoterismu – své myšlenky čerpají z různých náboženských směrů, například z judaismu, muslimské mystiky, antiky, ale také z křesťanství. Čtvrtou skupinou jsou sekty inspirované orientálními náboženstvími, jako jsou hinduismus, buddhismus a taoismus. Dalším typem jsou sekty napodobující meditaci, obřady a přejímající různé nauky, považují se spíše za firmu, která zlepšuje lidskou výkonnost, než za náboženství a označují se jako psychokulty. Poslední, šestou třídou podle Štampacha, jsou sekty typu *New Age*, tedy *novopohanství*.³⁸

2.2 Sociologie nových náboženských hnutí

V první řadě je dobré si vysvětlit, co to vlastně sociologie náboženství vůbec je. Jedná se o vědní disciplínu, která zkoumá a řeší otázky mezi společnostmi a náboženstvími, a to na mnohočetné úrovni. Hlavním předmětem jejího bádání je, jaký vliv má náboženství na utváření společnosti.

Vznik tohoto vědního oboru můžeme datovat do 19. století, kde u jeho zrodu stáli především Auguste Comte a Karl Marx, avšak za zakladatele moderního pojetí náboženské sociologie se považuje hlavně Max Weber. Vzhledem k velkému množství sociologů a vědců z řad religionistiky, kteří se zabývali a zabývají sociologií náboženství a nových náboženských hnutí, je nemožné se řídit pouze jednou typografií. Dělení náboženských hnutí se řídí podle mnoha kritérií. Jedno ze základních

---

³⁷MÜHLPACHR, Pavel a Alena HALAMOVÁ. *Sociální patologie: psychoterapeutické aspekty biblických příběhů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, s. 104. ISBN 80-210-2511-5.

³⁸ŠTAMPACH, O. Ivan a Alena HALAMOVÁ. *Sekty a nová náboženská hnutí: naděje a rizika*. 2. vyd. Praha: Oliva, 1995, s. 3. ISBN 80-859-4201-1.

dělení nových náboženských hnutí využívá typologický rámec sekta-kult-církev.³⁹ Avšak převážná většina sociologů vychází z prací Maxe Webera, který přišel s návrhem vytváření tzv. ideálních typů. Tyto ideální typy jdou jeden ze základních prostředků popisu reality a sociálních věd. Ideální typ podle Webera je myšlenkový obraz, který spojuje určité procesy. Získává se postupným vystupňováním vlastností a sloučením jednotlivých jevů.⁴⁰ Nesmí se však v žádném případě za ideálně typickou konstrukci vydávat a aplikovat za realitu samotnou.⁴¹

V následujícím textu budou přiblížena některá sociologická dělení podle různých autorů a kritérií, která jsou společensky uznávána.

Prvním příkladem bude sociolog, který metodologicky vychází z Maxe Webera, Roy Wallis, který založil typologii, která staví na třech základních typech.⁴² Za prvé to jsou nová náboženská hnutí potvrzující svět, za druhé nová náboženská hnutí odmítající svět a za třetí nová náboženská hnutí obývající svět.

Nová náboženská hnutí obývající svět (World-accommodating new religion).

Tato třída v dělení Roye Wallise je vůči okolnímu světu indiferentní a nerozpracovává žádnou specifickou sociální nauku. Její protest není protestem vůči společnosti, ale spíše protestem proti převažujícím náboženským institucím, které jsou ovládány formalismem. Prvotním cílem této skupiny není aktivní působení ve světě. Cílem těchto nových náboženských hnutí je oživení individuální náboženské zkušenosti.⁴³

Nová náboženství odmítající svět (World-rejecting new religion).

Tato skupina vidí společenský řád jako sféru, která se zásadně liší od daných Božích předpisů. Lidstvo ztratilo primární kontakt s Bohem a odevzdalo se výhradně materiálním požitkům. Tento typ nových náboženských hnutí odmítá materialismus dnešní industriální společnosti a hlásá návrat k vesnickému způsobu bytí. Následkem

---

³⁹VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 34. ISBN 978-80-86702-22-3.

⁴⁰LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 41-42. ISBN 80-210-1645-0.

⁴¹Tamtéž, s. 42.

⁴²VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 72-83. ISBN 978-80-86702-22-3.

⁴³LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 42-44. ISBN 80-210-1645-0.

změn ve společnosti je svět plný konfliktů, zášti a neupřímnosti, znečištěný svět, ve kterém jedinec bere jiné jen jako nástroje. Zároveň kritizuje prosazování osobních zájmů jedince a upřednostňuje zájmy hnutí. Prvotní vnímání světa těchto hnutí je ostrý dualismus, jasně odděluje dobro od zla a Boha od tohoto světa. Snaha o transformaci světa a přiblížení ho Bohu. Snaha o obnovení původního charakteru světa.⁴⁴

Nová náboženství přijímající svět (World affirming new religion)

Tato skupina představuje zcela odlišný typ náboženské skupiny, která postrádá řadu znaků, které jsou běžně spojovány s náboženstvím. Tato hnutí nemusejí patřit do žádné církevní organizace, nemusejí mít žádnou doktrínu, ani žádný typ probíhajících společných bohoslužeb či rituálů. Jejich teologické předpisy mnohdy nemají žádnou propracovanou strukturu ani řád. Podstatou této skupiny podle Wallise jsou běžné lidské hodnoty jako jsou zdraví, spokojenost, materiální blahobyť, rodinná harmonie, dobří přátelé apod. Zřetelná je především jejich individuální orientace, příčiny problémů i snahu o jejich vyřešení vidí u jedince, ne v celé společnosti a celé sociální struktuře. Proto je zde klíčové zdůraznění vůle jedince a jeho svobodné volby.⁴⁵

Někteří autoři upřednostňují zcela jiné třídění nových náboženských hnutí, a to například profesor Josef Kubalík, který uvádí třídění dějinné, tedy třídění náboženských hnutí a jejich umístění dle času. Jeho obhajoba degenerační koncepce ho vede k tomu, že náboženství pravěké musí být etickým monoteismem, náboženství polyteistické musí tedy být pozdější.⁴⁶

Opět zcela odlišné třídění uvádí antropolog Josef Wolf ve svém spise *Člověk ve světě náboženství*. Náboženství zde dělí jednoduše na náboženství křesťanská, judaismus, náboženství islámská, buddhistická, náboženství nového věku a přírodní náboženství. Jeho třídění je poněkud nejasné, některá náboženství vyjmenoval a některá libovolně přiřadil již ke jmenovaným. V jeho spise je také nejasné, která náboženství patří do náboženství Nového věku, zdali ta, která vznikla v novověku, nebo ne.⁴⁷

---

⁴⁴ LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 42-44. ISBN 80-210-1645-0.

⁴⁵ Tamtéž, s. 44.

⁴⁶ ŠTAMPACH, Ivan O. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008, s. 35. ISBN 978-80-7367-384-0.

⁴⁷ HELLER, Jan a Milan MRÁZEK. *Nástin religionistiky*. Praha: Kalich, 2004, s. 124-132. ISBN 80-70-17-721-7.

Novou, velmi inspirativní teorii a typologii nových náboženských hnutí předložil společnosti sociolog Frederick Bird, který pojal rozdělení těchto hnutí podle odlišných vztahů členů náboženské organizace vůči vůdci nebo zdrojům nadpřirozené a posvátné síly, kterou dané hnutí uznává.⁴⁸ Prvním typem, ze tří kategorií, které Bird představil, je skupina představující *hnutí oddaných (devotees)*. Členové tohoto typu hnutí se zcela odevzdávají mistrovi či vůdci celé náboženské skupiny nebo absolutní moci a pravdě. Druhou skupinu tvoří *hnutí ukázněných (disciples)*, jehož členové se pomocí spirituální, psychické a fyzické disciplíny snaží dosáhnout osvícení své osobnosti. *Hnutí učedníků (apprentices)* tvoří třetí typ nových náboženských hnutí podle Birda. Hlavní charakteristikou tohoto typu hnutí je úzká vazba na mistra, jenž ovládá vlastní šamanské, psychické a terapeutické dovednosti. Členové této skupiny se snaží dovednosti naučit od svého mistra a aplikovat je přímo na svou osobnost, probudit posvátné síly přímo u sebe.⁴⁹

Například J. Gordon Melton, autor encyklopedie amerických náboženských hnutí⁵⁰, rozděluje náboženské organizace do tisíce sedmi set třiceti skupin, o kterých tato kniha informuje, dále do dvaceti dvou skupin, které jsou rozděleny podle náboženské tradice a příbuznosti, a uskupeny do několika tzv. rodin; z toho v devíti z těchto rodin můžeme nalézt skupiny, které lze spojovat s příchodem nové religiozity. Jedná se o Letniční rodinu, Rodinu křesťanské vědy a metafyziky, Spiritualistickou, Psychickou a New Age rodinu, Rodinu starodávné moudrosti, Rodinu magie, Rodinu středního východu, Východní rodinu a poslední rodinu tvoří nezařazené křesťanské církve, kde podle Meltona patří například *Family of Love (Children of God)*.⁵¹

Jako další příklad typologie náboženství můžeme uvést třídění dle českého religionisty Dušana Lužného. Jeho typologie vychází z příslušnosti nových náboženských hnutí k širší tradici náboženství. Ve své knize rozděluje hnutí na sedm směrů a jsou to: hnutí vycházející z křesťanství, hnutí vycházející z hinduismu, hnutí

---

⁴⁸LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 44. ISBN 80210-1645-0.

⁴⁹ROBBINS, Thomas. *Cults, Converts and Charisma: The Sociology of New Religious Movements*. London: SAGE 1988, s. 145-146. ISBN 978-0-8039-8158-4.

⁵⁰MELTON, Gordon J. *Encyclopedia of American Religions* Gale Research Company: University of Michigan, 1988. ISBN 0810321327.

⁵¹LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 45-47. ISBN 80210-1645-0.

vycházející ze sikhismu, hnutí vycházející z buddhismu, hnutí vycházející z okultismu, nábožensko-psychoterapeutická hnutí a New Age čili novopohanství.⁵²

Způsoby, jakým mohou být zkoumána nová náboženská hnutí, můžeme také členit podle způsobu, jakým ke zkoumání nových náboženských hnutí přistupujeme. Lužný tento způsob zkoumání rozděluje na tři kategorie a jsou to:

Teologický, kdy se teolog snaží hodnotit nová náboženská hnutí z hlediska pravdivosti, nebo též *konfesní*, když takto hodnotí nová hnutí z dostupných informací běžný věřící.

Psychologický, tento postup zkoumá vliv nových náboženských hnutí na jedince.

Sociologický, jako součást *religionistického* pohledu, který nehodnotí pravdivost, a snaží se přistupovat nehodnotícím způsobem.⁵³

---

⁵²LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 49-98. ISBN 80210-1645-0.

⁵³Tamtéž, s. 13.

3 PRÁVNÍ PŘEDPISY A PODMÍNKY PRO ZALOŽENÍ

Společnost, tedy alespoň na území České republiky, žije v demokratickém státě a řídí se podle Listiny základních lidských práv a svobod, která občanovi zajišťuje práva, ale také ukládá povinnosti, na základě kterých může v této zemi svobodně žít. Tato listina ve svém článku 16 stanovuje, že každý má právo svobodně projevat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu. Na základě Listiny základních práv a svobod lze konstatovat, že nesmí být diskriminován žádný člen společnosti pro své vyznání, víru či ateismus.⁵⁴

Svobodu vyznání negarantuje pouze Listina základních práv a svobod, ale je podpořena mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách. Tyto mezinárodní úmluvy mají přednost před zákony dané země, a to podle článku 10 Ústavy ČR, a proto by měly být tyto zákony v souladu.⁵⁵

Právní zakotvení týkající se oblasti náboženských hnutí, sekt a obecně církví je stanoveno v zákonu 3/202 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (Zákon o církvích a náboženských společnostech). Tento zákon vymezuje a stanovuje postavení církví a náboženských společností, upravuje podmínky jejich vzniku a působení církví a náboženských společností. Je zde uvedeno:

„Vznikat a vyvíjet činnost nemůže církev a náboženská společnost, jejíž činnost je v rozporu s právními předpisy a jejíž učení nebo činnost ohrožuje práva, svobody a rovnoprávnost osob a jejich sdružení včetně jiných církví a náboženských společností, ohrožuje demokratické základy státu, jeho suverenitu, nezávislost a územní celistvost, a

a) je v rozporu s ochranou veřejné mravnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví, principy lidskosti a snášenlivosti a bezpečnosti osob,

b) popírá nebo omezuje osobní, politická nebo jiná práva fyzických osob pro

---

⁵⁴Listina základních práv a svobod. *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/002-1993-sb-usneseni-predsednictva-ceske-narodni-rady-o-vyhlaseni-listiny-zakladnich-prav-a-svobod-jako-soucasti-ustavniho-poradku-ceske-republiky.html>.

⁵⁵Tamtéž.

jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání nebo sociální postavení, rozněcuje nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporuje násilí nebo porušování právních předpisů,

c) omezuje osobní svobodu osob zejména tím, že využívá psychický a fyzický nátlak k vytvoření závislosti, která vede k fyzickému, psychickému a ekonomickému poškozování těchto osob a jejich rodinných příslušníků, k poškozování jejich sociálních vazeb včetně omezování psychického vývoje nezletilých a omezování jejich práva na vzdělání, zabraňuje nezletilým přijmout zdravotní péči odpovídající zdravotním potřebám, nebo

d) je utajována vcelku nebo v některých částech, stejně jako organizační struktura církve a náboženské společnosti a vazby na zahraniční složky, je-li částí církve nebo náboženské společnosti působící mimo území České republiky.⁵⁶

Zákon dále upravuje registrované církve a náboženské společnosti, zvláštní práva registrovaných církví a náboženských společností, svazy církví a náboženských společností, společná ustanovení pro registraci, dále jednotlivé návrhy na registraci církví a náboženských společností, návrh na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv, návrh na registraci svazu církví a náboženských společností, doplňování návrhů na registraci církve a náboženské společnosti, svazu církví a náboženských společností a na přiznání oprávnění k výkonu zvláštních práv, postup ministerstva, registraci změn, společná ustanovení o evidovaných právnických osobách, evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. a), Evidence právnických osob založených registrovanou církví a náboženskou společností podle § 15a odst. 1 písm. b). Dále společná ustanovení o rejstřících registrovaných církví a náboženských společností, svazů církví a náboženských společností a evidovaných právnických osob, rejstřík registrovaných církví a náboženských společností, rejstřík svazů církví a náboženských společností, rejstřík evidovaných právnických osob, zrušení oprávnění k výkonu zvláštních práv, zrušení registrace církve a náboženské společnosti a svazu církví a náboženských společností, postup podle zvláštních právních předpisů, způsob zrušení registrace církve a náboženské společnosti

---

⁵⁶Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb--o-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech-171526/>.

a svazu církví a náboženských společností, zánik registrované církve a náboženské společnosti nebo svazu církví a náboženských společností, zrušení evidence evidované právnické osoby a její zánik, společná ustanovení, přechodná ustanovení, zmocňovací ustanovení a zrušovací ustanovení v části první. Druhá částí tohoto zákona byla zrušena podle § 31.⁵⁷

V tomto zákoně se stát zaručuje jedinci, aby se mohl svobodně rozhodnout, jaké náboženství bude uctívat a také ochranu nábožensky založených osob před těmi osobami, které by jim jejich víru neumožňovaly. Stát také může chránit občany před sektami, které představují pro společnost riziko. Jsou to především rizika omezování svobody myšlení a svobody samotného vyznání.

Církvě, které jsou podle tohoto zákona registrované, automaticky po svém registrování nabývají statut právnické osoby, která se může účastnit například majetkoprávních záležitostí.⁵⁸ Postem právnické osoby získávají organizace mnoho benefitů, ale také mínusů pro své působení. Musí respektovat veškeré povinnosti právnických osob, jak jsou dány zákonem.

Velkým problémem jsou náboženská hnutí či sekty, které registrované nejsou, buď nesplňují podmínky, nebo pro to mají svůj „skrytý důvod“. Přicházejí tím o již zmiňovaný statut právnické osoby. Tento nedostatek však řeší často tím způsobem, že ustavují občanská sdružení anebo nadace. Nehledě na to jim Listina základních práv a svobod umožňuje způsoby sebeprezentace. Mohou se shromažďovat a konat náboženské obřady, které mají mnoho podob a mnohdy hraničí s mezí zákona.⁵⁹

---

⁵⁷Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c-3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech-171526/>.

⁵⁸Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c-3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech-171526/>.

⁵⁹Listina základních práv a svobod. *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/002-1993-sb-usneseni-predsednictva-ceske-narodni-rady-o-vyhlaseni-listiny-zakladnich-prav-a-svobod-jako-soucasti-ustavniho-poradku-ceske-republiky.html>.

4 STRUČNÝ PŘEHLED NEJZNÁMĚJŠÍCH SEKT A NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ

Současná náboženská scéna je velmi pestrá, co se týče počtu různých náboženských hnutí. V následující kapitole budou čtenáři seznámeni s těmi nejznámějšími sektami a náboženskými hnutími, jež působí jak na území České republiky, tak po celém světě. K velkému rozmachu rozvoje různorodých náboženských hnutí a sekt došlo v ČR bezprostředně po roce 1989, po obnovení náboženské svobody. Zvrat režimu vyvolal v široké veřejnosti potřebu vytvářet nové postoje. Lid byl plný touhy projevit svobodně své myšlenky, a proto vznikaly a nadále vznikají nové iniciativy k vytváření skupin, organizací, hnutí, kde by občané mohli své ideje nechat volně šířit, buď v rámci sympatizantů v organizaci či je probojovat i mimo rámec své základny.

4.1 Církev probuzené tradice

Probuzenectví vychází z křesťanské věrouky, přesněji z evangelikálního křesťanství, kde je kladen důraz na osobní prožitek každého člena. Dochází zde ke konverzi od hříšného stylu života a následuje vytváření vřelého vztahu ke svému spasiteli – Ježíši. Vyplývá z toho snaha dosáhnout žít posvátným životem a entuziastická⁶⁰ zbožnost. Vznik tohoto hnutí se datuje k osmdesátým letům 19. století na území USA, kde ho zakládali čeští metodisté, v ČR je krátce poté založil Václav Pázdrala (1845-1919) v Kladně. Soustavně však toto hnutí začalo fungovat až po první světové válce za pomoci amerických misionářů. Celkový počet sympatizantů této skupiny je na celém světě kolem 50 milionů.⁶¹

4.2 Církev učednické tradice

Tato církev se neřídí žádnou danou vírou, členy nespojuje je žádné vyznání víry ani dokument, který utváří společnou věrouku; jsou přesvědčení, že by díky tomu

---

⁶⁰Znamená nadšení pro něco.

⁶¹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 79. ISBN 80-717-8798-1.

docházelo k rozdělení sboru. Členové však primárně vycházejí z křesťanství. Svým členům dávají naprostou svobodu. Co se týče přesného vyjádření jejich věrouky, mají sbory maximální samostatnost. Jejich hlavní idea spočívá v přesvědčení o nesprávnosti rozdělení křesťanstva do různých nezávislých církví, křesťané mají být organizovanou skupinou nikoli na základě své konfese, ale na základě místa jejich života. Učedníci těchto sborů také trvají na tom, aby názvy jejich sborů nesly jména měst, kde působí (např. církev Kristova v Praze) a dbají na doslovný výklad Bible. V současnosti působí na území ČR dva sbory, a to v Brně a Praze. Tato církev se u nás objevila v roce 1990 na základě působení amerických studentů, ke kterým se postupně přidávali ti čeští a nazývají se *Kristova obec*. Počet vyznávajících na celém světě se pohybuje okolo 2,5 milionů.⁶²

4.3 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

Tato církev je známa spíše pod názvem Mormoni. Tuto křesťanskou sektu založil roku 1830 Joseph Smith (1805-1844) v USA na základě Božího zjevení, přesněji zjevení anděla *Moroniho*, který se mu měl zjevit roku 1822. Moroni mu měl přinést nové evangelium, na základě kterého, a pod vedením tohoto anděla Smith sepsal základní mormonský spis zvaný *Kniha Mormonova*. Podle mormonského učení navštívil Ježíš Kristus, po svém zmrtvýchvstání, Ameriku, kde založil novou církev. Mormoni věří tomu, že zde po svém druhém příchodu nastolí nové Království Boží. Počet věřících tohoto učení čítá kolem 5 milionů a na území USA je to nejrozšířenější hnutí. Základ jejich učení, kromě Bible a *Knihy Mormon*, tkví také v dalších dvou spisech, *Kniha smluv a nauk* a *Drahocenná perla*. Na českém území začali mormoni působit roku 1929, jejich hlavní působiště sídlí v Praze.⁶³

---

⁶²VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 82. ISBN 80-717-8798-1.

⁶³HRABAL, Fero R. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společenství: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 66. ISBN 80-853-4979-5.

4.4 Církev adventistů sedmého dne

Adventisté se považují za malou část lidstva, která unikne soudu, který nastane s druhým příchodem Ježíše Krista na Zemi, nazývají se „církví ostatků“. Jsou přesvědčení o vybavenosti mimořádnými dary a proroctvím.⁶⁴ První stoupci tohoto vyznání byli lidé okolo Williama Millera (1782-1849), který byl zakladatelem tohoto adventního hnutí; od toho také vznikl název *millerité*. Hlásal, že nový příchod Krista na zem nadejde roku 1843 (posléze změněno na rok 1844). Toto primární hnutí se později rozpadlo a vznikly jeho odnože *Adventisté prvního dne* a *Adventisté sedmého dne*. Adventisté prvního dne světi první den týdne, což je biblicky neděle. Adventisté sedmého dne vyznávají jako Boží den odpočinku sedmý den týdne - soboru, která ve skutečnosti začíná již v pátek po západu slunce. Vyznačují se křtem v dospělosti a střídmostí, kterou dodržují. Na založení této odnože roku 1863 se podíleli Ellen G. Whiteová (1827-1915) a James White (1821-1881). Tato církev působí na celém území ČR a počet jejích stoupců se pohybuje kolem patnácti tisíc. Počet věřících celosvětově je v současnosti kolem osmnácti milionů. Základem jejich fundamentalismu je brzký příchod Ježíše Krista.⁶⁵

4.5 Společnost svědků Jehovových

Považují se za hlasatele příchodu Božího a přicházejícího soudu nad světem v podobě kosmické armagedonské bitvy.⁶⁶ Tato celosvětová náboženská společnost vznikla roku 1931 v USA, kde působila již dříve pod názvem Mezinárodní sdružení vážných badatelů Bible od 19. století. Jehovisté, jak se jim také říká, jsou známí svou misijní a publikační činností, duchovními a morálními zásadami, odmítáním vojenské služby, vylučováním členů, kteří nežijí dle organizačních zásad, či nesouhlasem s krevní transfúzí. Tato fakta jsou veřejností a odborníky vnímána velmi kriticky. Kromě Bible, která je publikována v českém překladu (český překlad pořízen z anglického vydání, nikoli z původních biblických jazyků) pod názvem *Svaté Písmo - Překlad*

---

⁶⁴VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 93. ISBN 80-717-8798-1.

⁶⁵HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společenství: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 9. ISBN 80-853-4979-5.

⁶⁶VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 97. ISBN 80-717-8798-1.

nového světa, šíří organizace také zdarma časopisy *Probud' se!* a *Strážná věž*.⁶⁷ Svědkové si neevidují přesný počet svých členů, ale celkový počet se pohybuje kolem dvaceti milionů. Registrují pouze členy, kteří vykonávají misijní činnost, těch je na světě kolem osmi milionů.

4.6 David Berg a Rodina

Radikální hnutí David Berg a Rodina bylo inspirováno hnutími charizmatickými, která vycházejí z křesťanství. Jeho směr je určován svérázným proroctvím svého zakladatele Davida BrandaBerga (1919-1994).⁶⁸ Na příkladu Ježíše Krista staví toho hnutí svoji obnovu, zejména na úrovni duchovní a politické. Hnutí bylo velmi populární u hnutí hippies, které se považovalo za Boží děti, a byl zde první pokus o spojení idejí socialismu s idejemi prvotního křesťanství. Za svou formu evangelizace hnutí považuje autoritativní řízení svých členů, jejich izolaci a zneužívání. Další extrémní praktikou jsou speciální misijní techniky prostřednictvím sexuální prostituce mladých členek, za což sklízí hnutí velkou kritiku široké veřejné společnosti.⁶⁹

4.7 Satanismus

Satanismus bývá problematickým jevem celého náboženského života, přestože postavy ztělesňující zlo se vyskytují jen v monoteistických náboženstvích (křesťanství, judaismus, islám a zoroastrismus), tyto postavy vystupují jako protivník dobrého a všemocného Boha. Mimo tato náboženství nepředstavuje role Satana významnější roli. Postava Satana se objevuje po celou dobu křesťanských dějin, v podobě uctívání a víry v jeho schopnosti, avšak k významnému oživení došlo až s rozvojem romantismu a okultismu v 18. a 19. století. Počátky moderního satanismu v pojetí dnešní doby jsou

---

⁶⁷*Dingir: časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích* [online]. 1998 [cit. 2015-02-07]. ISSN 1212-1371. Dostupné z: http://www.dingir.cz/cislo/starsi/1998_1/index.html.

⁶⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 115. ISBN 80-717-8798-1.

⁶⁹LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 50-51. ISBN 80-210-1645-0.

spojeny se jménem Aleister Crowley (1875-1947).⁷⁰ Obecně ti, kteří vyznávají satanismus, tedy satanisté, nemají žádnou posvátnou knihu, která by spojovala celé učení, jako Bible křesťany, není časté, aby v čele této sekty stál nějaký vůdce. Členové mnohdy nemají ani společnou víru v existenci reálného Satana, avšak vyjadřování pomocí Satana, a tím vyjádřený protest proti společnosti, je tou spojnicí všech vyznavačů tohoto směru. Satanismus je znám především svými seancemi a obřady stavěnými na sexuálních prožitcích.⁷¹

4.8 Hnutí Grálu

Jeho členové se sami označují za hledače Pravdy s orientací na knihu obsahující poselství Grálu. Toto poselství považují za cestu spasení, která byla sepsána vyslancem Abd-ru-shinem z hradu Grálů.⁷² Podle Lužného hnutí navazuje na tradici západní esoteriky a na rozvinutí starověké legendy o svatém Grálu. Samotný Grál je popisován jako posvátná nádoba, z které pil Ježíš Kristus při poslední večeři a do níž byla zachycena krev ukřižovaného Ježíše. Novodobé hnutí Grálů založil Oskar Ernst Bernhardt (1875-1941), jinak také zván jako již zmiňovaný Abd-ru-shin, o jehož dílo (*Ve Světle Pravdy*) se dnešní učení hnutí opírá. Bernhardt odmítá podobu Grálu jako nádobu, z které mělo být pito u poslední večeře, interpretuje ji jako nádobu, ve které neustále vře krev, a o jejíž ochranu se starají strážci Grálu, kteří mají duchovní podobu, nikdy nebyli lidmi. Rozvinul učení o hierarchickém strukturálním členění světa.⁷³

4.9 Imanuelité

Toto hnutí v podstatě vychází z knihy *Ve Světle Pravdy*, kterou sepsal po zjevení Oskar Ernst Bernhardt (představitel Hnutí Grálu). Tato kniha se stala inspirací pro zakladatele hnutí Imanuelité Jana Dietricha Dvorského (1965). Název Imanuelité je odvozen z duchovního jména Parsifal Imanuel, které si Dvorský určil. Po přečtení

---

⁷⁰LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 80. ISBN 80-210-1645-0.

⁷¹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 168. ISBN 80-717-8798-1.

⁷²Tamtéž, s. 180.

⁷³LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 78-79. ISBN 80-210-1645-0.

knihy, z které vycházejí učenci hnutí Grálu, si Dvorský podle svých slov roku 1991 uvědomil, že on je Synem Člověka, duchovní bytostí a mesiášem, který sestoupil z duchovní úrovně do úrovně hrubé hmoty, tedy světa, aby nastolil soud a tisíciletou říši.⁷⁴ Život v hnutí je velmi izolovaný, členové jsou odseknutí od okolí a rodiny. Sdělovací prostředky jsou pro ně škodlivé a lživé. Za velmi drastické praktiky lze považovat jejich očišťovací kúry a pústy, po kterých docházelo ke ztrátě i několika desítek kilogramů.⁷⁵

4.10 Nová Akropolis

Patří mezi celosvětové radikální duchovní hnutí. Jeho podstatou je dosáhnout lepšího světa za pomoci jednotného bratrství a duchovní obrody pomocí latentních schopností člověka a přírodních zákonů. Založil ho roku 1957 argentinský filosof Jorge Ángel Livraga Rizzi. Prvotně se jednalo o školu mystérií a teosofickou společnost.⁷⁶ Navenek působí toho hnutí jako kulturní asociace, ale v podstatě jde o okruh lidí, kteří mají pevně danou hierarchickou strukturu, a lze ji považovat za náborovou organizaci založenou na teosofických faktorech. Učení Nové Akropolis je založeno na tom, že vesmír je živou bytostí a lidé součástí Božské mysli, kterou má člověk na základě dlouhých řad převtělování poznat. Lidské duše podle tohoto hnutí procházejí vzestupným vývojem po dobu mnoha milionů let.⁷⁷

4.11 Wicca

Výraz *wicca* pochází ze staroangličtiny, označovalo čarodějnictví. Přestože má wicca mnoho odnoží, spojuje je obliba v rituálech, kde je uplatňována hravost, tvořivost a schopnost kombinovat symboly a podněty antických kultů a tradic z dob předkřesťanských, a praktikování sexuální magie. Hnutí se člení do jednotlivých skupin,

---

⁷⁴VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2009, s. 227-228. ISBN 978-808-7127-216.

⁷⁵VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 186. ISBN 80-717-8798-1.

⁷⁶HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společností: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 227. ISBN 80-853-4979-5.

⁷⁷VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 239-240. ISBN 80-717-8798-1.

kteře pořádají společné rituály, označované názvem *coven*, pocházejícím ze skotské angličtiny a možným významem čarodějnického sabatu. Přijetí nového člena do *covenu* je podmíněno dlouhou čekací lhůtou a zasvěcením.⁷⁸ Hlavním cílem ve wicca hnutích je zcela vytlačit křesťanství, základem učení je pak uctívání přírodních sil, především Matky Země, zvané též Velká Matka. Hlavním z wiccanských obřadů je obřad „Vzývání Měsíce“, při které nejvýše postavená kněžka vzývá sílu Matky Země a posléze přejímá roli bohyně. Mezi nejznámější představitelky současné wiccy patří Morgan McFarland a Selená Fox.⁷⁹

4.12 Scientologická církev

Tato sekta byla založena roku 1954 Lafayettem Ronem Hubbardem (1911-1986), tvůrcem *dianetiky*⁸⁰, po jeho smrti se postavil do čela scientologie David Miscavige. Základním učením je rozvoj intelektuálních schopností a sebepoznání. Podle tohoto učení se člověk skládá se čtyř složek: *thajtan* (*thetan*), představuje nesmrtelného ducha, jenž se přetěluje; fyzické tělo; analytická mysl (vědomí) a reaktivní mysl (podvědomí). Členové na základě učení věří, že jsou v základě dobrými bytostmi a pomocí duchovní očisty mohou dosáhnout původní čistoty. Součástí očisty je rekapitulace své minulosti, analýza pocitů a zážitků pod vedením pastora.⁸¹ Scientologická církev se potýká s častými skandály, kriminálními činy, soudními spory a velkou kritikou ze strany bývalých členů, rodinných příslušníků, ale také s ostrou kritikou veřejnosti. Její snahou je také proniknout do řídicích funkcí ekonomické a politické struktury za účelem ovládnutí světa.⁸²

---

⁷⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 248-249. ISBN 80-717-8798-1.

⁷⁹HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společenství: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 444. ISBN 80-853-4979-5.

⁸⁰Terapeutické techniky ovlivňující duševní zdraví.

⁸¹HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společenství: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 344. ISBN 80-853-4979-5.

⁸²VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 259. ISBN 80-717-8798-1.

4.13 Náboženská ufologie

Dějiny ufologie se datují od konkrétního data - 24. června roku 1947, kdy v tento den spatřil, podle své interpretace, ze svého letadla americký obchodník Kenneth Arnold devět světlých disků.⁸³ Členové hnutí ufologie věří, že se jedná o projev vyšších mimozemských inteligencí, které přicházejí na modrou planetu za účelem sdělit lidstvu vyšší nauku a vyvést lidstvo z nevědomosti. Mimozemšťany považují za vesmírné bratry vyššího stupně vývoje, kteří chtějí pomoci svým mladším bratrům, tedy pozemšťanům.⁸⁴

4.14 Kontaktéři Ivo Bendy

Hnutí, které je známé spíše pod komerčním názvem *Vesmírní lidé*, založil informatik Ivo Benda roku 1997, kdy mělo dojít k prvnímu kontaktu s mimozemskou civilizací. Učení se zaměřuje na předávání poselství prostřednictvím Ivo Bendy a jeho spolupracovníků od vesmírného velitele flotily Aštara Šerana. Poselství varuje lidstvo před sebezničujícím způsobem života a materialismem, ale také před negativními mimozemšťany. Po očištění planety, která se převibruje do páté dimenze a bude přijata do Kosmické konfederace planet sil světa, bude vyňata jen pětina lidstva – především neposkvrnění kojenci a lidé s malými vibrace (hrubé vibrace působí tak negativně na zem). Tito vyvolení budou vyzvednuti do některé z evakuačních lodí, které jsou připraveny nad obydlenými kontinenty. V posledních letech se v Bendově učení vyskytují také náboženské motivy, vycházející z křesťanské tradice, ezoteriky a mystiky. Do popředí vstupuje postava Krista.⁸⁵

4.15 Hnutí Haré Kršna

Toto hnutí začalo na západní polokouli pronikat roku 1966, kdy indický guru Šrí Šrímad A. Č. Bhaktivédanta Svamí Prabhupáda (1896-1977) založil v New Yorku

---

⁸³VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 275. ISBN 80-717-8798-1.

⁸⁴LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 82-83. ISBN 80-210-1645-0.

⁸⁵VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 280-281. ISBN 80-717-8798-1.

Mezinárodní společnost pro uvědomování si Kršny (*International Society for Krishna Consciousness*), která je světově známá pod zkratkou *ISKCON*. Hlavním učením je čerpání z indické tradice, zdůrazňující lásku a oddanost Bohu, uctívání boha Višny, který je vtělen do Kršny. V tomto hnutí je propagováno sborové zpívání božích jmen, které vrcholí extatickým transem a sjednocením s Bohem.⁸⁶ Typickým znakem pro vyznavače Haré Kršny je vegetariánství, zákaz konzumace omamných látek, sexuální abstinence, která je uvolněna pouze za účelem zplodit potomka, zakazují také hazardní hry. Typickým oděvem příslušníků je splývavý oděv oranžové či bílé barvy u mužů a bílé nebo pestrobarevné oděvy u žen.⁸⁷

4.16 Bhagaván Šrí Radžníš-(Osho)

Název společenství je odvozen od jména svého vůdce Čandra Móhán (1931-1990), kterému jeho prarodiče přezdívali Radža (*král*), a na základě této přezdívky si později zvolil jméno s přídomkem Radžníš.⁸⁸ Učení je postaveno na protikladném kombinování náboženských a filozofických prvků, a konečným cílem je odstranit u člověka spoléhání se na vlastní mysl.⁸⁹ Radžníš tvrdí, pokud se člověk zbaví svých potlačovaných pudů a emocí, je schopen si uvědomit božskou přirozenost.

Hlavní metodou se stalo skupinové uvolňování emocí a sexuální uspokojování, indickými médii je Radžníš prezentován jako „sexuální guru“.⁹⁰ Považuje se za „Mistra Mistrů“, a proto se v otázce osvícení nevěnuje každému, ale pečlivě si vybírá. Věnuje se pouze těm, kteří jsou na konci své poutě a pouze těm, kteří jsou bohatí, protože jen ti se podle Radžníše mohou stát duchovními. Samotné osvícení je obřadem s mocnou zkušeností, lze ho chápat jako znovuzrození. V první části dostane učedník od vůdce (Radžníše) náhrdelník s medailonkem, ve kterém je vložena Radžníšova fotografie, v druhé fázi je učedníkovi tlačeno palcem na čelo – tento proces otevírá třetí oko

---

⁸⁶LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 55. ISBN 80-210-1645-0.

⁸⁷VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 324-325. ISBN 80-717-8798-1.

⁸⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2009, s. 200. ISBN 978-808-7127-216.

⁸⁹ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 43. ISBN 80-854-9529-5.

⁹⁰VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 334. ISBN 80-717-8798-1.

učedníka, ve třetí fázi je osvícený obdarován listem papíru s podpisem samotného Radžníše s přiděleným novým jménem, které ho dělí od minulosti.⁹¹

4.17 EST

Původ zkratky EST (*Erhard Seminars Training*) pochází ze zakladatelova jména Jacka Rosenberga, alias Wenera Erharda. Některé zdroje uvádějí toto hnutí pod názvem Fórum Wenera Erharda (*Werner Erhard Forum*). Tuto americkou společnost, zabývající se výzkumem lidského potencionálu a psychoterapií, založil roku 1971. Základem učení je zen-budhismus, jóga a gestaltismus⁹². Filozofický systém est ve svém učení také zahrnuje prvky scientologie a *Subudu*.⁹³ Za využití autohypnózy a meditace mění členové radikálně své postoje, je pozměněna jejich osobnost na základě nového chápání života a pozitivního myšlení.⁹⁴

4.18 Cesta

Toto hnutí bylo založeno roku 1942 pod názvem Vesper Chimes (Večerní zvonění/klekání) německým protestantským pastorem Victorem P. Wierwillem. Od roku 1955 působí hnutí pod názvem *Cesta*, respektive *Mezinárodní cesta (The Way International)*. Hlavní myšlenkou hnutí je opětovné uvedení náboženských ideálů do každodenního života a nastolení souladu mezi vědou a náboženstvím. Toto křesťanské hnutí odmítá učení o Svaté Trojici, Ježíše nepovažuje za božskou osobnost, nýbrž jen za člověka dokonalého, jenž se obětoval za lidstvo. Inspiraci čerpají z Bible, ale uznávají

---

⁹¹ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 41-42. ISBN 80-854-9529-5.

⁹²Tvarová, celostní psychologie.

⁹³Celosvětové duchovní hnutí vzniklé okolo roku 1930 v Indonésii; zakladatelem je „Bapak“ Muhammad Subuh Sumohadiwidjojo (1901-1987).

⁹⁴HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společností: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 120. ISBN 80-853-4979-5.

pouze epištoly Nového zákona; další knihy Bible jako evangelia a Starý zákon nejsou podle jejich učení pro současného křesťana závazně a mají spíše informační charakter.⁹⁵

4.19 Církev sjednocení

Jedná se o mezinárodní křesťanské hnutí, založené roku 1954 korejským kazatelem Sun Myung Moonem, podle kterého je hnutí také nazýváno *Moonisté*, či *Moonova sekta*. Samotný Moon se prohlašoval za Mesiáše, jemuž se zjevil Kristus s prosbou o vybudování Království Božího. Učení vychází z knihy *Boží zákony* (J.H.Wen), kde je kladen důraz na polaritu mužského a ženského aspektu, která je ústředním principem fungování vesmíru. Na základě tohoto učení měly být stvořena svatá rodina Adamem a až poté Ježíšem Kristem, čemuž tomu zabránil zásah Satana a ukřižování Ježíše. Podle učení je tedy nezbytné, aby přišel nový Mesiáš, jenž se ožení s dokonalou a čistou ženou a zplodí dokonalé děti.⁹⁶

Charakteristický znak pro členy, z nichž značná část žije v komunitách, je aktivní přístup k intenzivním modlitbám a duchovnímu výcviku. Církev zcela řídí partnerský život, manželské svazky jsou organizovány a vedeny církví, která určuje budoucího partnera pro člena sekty z řad vlastních členů. Sexuální styk je povolen jen v manželství, a to po tříleté zkušební době. Hlavním cíle sekty je mravní obroda a návrat ke křesťanským zásadám.⁹⁷

4.20 ECKANKAR

Hnutí vzniklo v Las Vegas roku 1965 pod vedením novináře Paula Twitchella (1908-1971). ECK je také znám pod názvem Náboženství Božího světla a zvuku. Nauka hnutí se předává prostřednictvím ECK mistrů a je považována za starobylé

---

⁹⁵HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společností: náboženství, církve, sekty, duchovní společnosti*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 59-60. ISBN 80-853-4979-5.

⁹⁶HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společností: náboženství, církve, sekty, duchovní společnosti*. Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, s. 72. ISBN 80-853-4979-5.

⁹⁷Tamtéž, s. 72.

učení. Sám Twitchell byl 971. Mistrem této nepřetržité linie a samotnou nauku studoval v indických Himalájích u gura Sudara Singha a ECK Mistra Rebazara Tarzseho.⁹⁸

Nauka se zaměřuje na techniky kultivace a má vyústit do stavu spolupráce s Bohem. Navazuje na sikhskou tradici Sant Mat, suratšabda jógu. Základním textem je Šarijat-Ki-Sugmad, jehož originál leží v jednom z posvátných Chrámů Zlaté Moudrosti duchovního města Agam Des.⁹⁹ Nejvyšší realitou tohoto učení je *Sugmad*, je to Oceán Lásky a Milosrdenství, z kterého pocházejí všechny živé bytosti. Učenci procházejí během duchovního cvičení dvěma stádii – stadiem realizace Já a stadiem realizace Boha, základní technika cvičení je formou zpěvné modlitby. Vrcholem celého učení je sjednocení jedince s duchovním jsoucnem a vymanění se z koloběhu reinkarnace.¹⁰⁰

---

⁹⁸LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 69. ISBN 80-210-1645-0.

⁹⁹Nachází se v Hindúkuši (Oblast v pohoří Afghánistánu a severozápadním Pákistánu).

¹⁰⁰LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 69-70. ISBN 80-210-1645-0.

5 HISTORIE VZNIKU NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ V 19. AŽ 21. STOLETÍ

Nová náboženská hnutí lze od jiných náboženských skupin a hnutí jednoznačně odlišit především tím, že vznikají v důsledku procesu radikální globalizace. Proto je jejich vývoj rozdílný v různých částech planety. Tradičně je výraz nová náboženská hnutí používán spíše pro hnutí působící na Západě, jako nově působící náboženské fenomény.¹⁰¹

Náboženské dějiny lze z historického hlediska popsat jako nepřetržité vznikání a zanikání rozdílných náboženských proudů. V dějinách se vyskytují určitá zlomová období, ve kterých docházelo k oživení a formování náboženských hnutí a diferenciaci života. Nově vzniklá náboženská hnutí jsou pro dnešní dobu velkým oživením, které se ve velkém začalo formovat převážně v šedesátých letech 20. století,¹⁰² a byla nedílnou součástí kontrakultury.¹⁰³

Nově vzniklá náboženská hnutí se postupem svého vyvíjení buď stabilizují, nebo na základě nedostatečného oslovení svých stoupců, či štěpením, kdy následné frakce formulují novou náboženskou myšlenku, náboženská hnutí zanikají. Stabilizace nastává v důsledcích jejich změny. Postupem času přestávají být ideje, které byly formulovány při jejich vzniku, nové a přestávají být protikladnou alternativou ke způsobu náboženského života. Nově vzniklá náboženská hnutí jsou často podrobena velmi zásadním změnám především z pohledu života svých příslušníků a působením momentální ekonomické situace. Právě ekonomická situace byla v 19. století a první polovině 20. století, v některých případech i dnes, hlavním důvodem změn nových náboženských hnutí. Zejména v 19. století se tato hnutí stávala cílem nespokojených lidí, kteří byli frustrováni svým společenským postavením, buď v důsledku nedostatku financí nebo jejich společenským postavením v roli imigranta. Své uspokojení právě hledali v nových hnutích, která jim poskytovala motivaci ke střídmému životu v duchu

---

¹⁰¹LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 26-27. ISBN 80-210-1645-0.

¹⁰²Tamtéž, s. 29-30.

¹⁰³Tamtéž, s. 38.

přímočaré teologie.¹⁰⁴ Daná situace dala také prostor pro zakládání nových náboženských hnutí a sekt, kde jejich zakladatelé v problému viděli jakýsi prospěch a zisk. Převážně mladá generace byla velmi nespokojena se situací ve společnosti a snažila se hledat odpovědi, které nenacházela ani v politice. Všechny aspekty, především vize do budoucna, se jim jevila děsivě: hrozí nukleární válka, vyčerpání přírodních zdrojů, rodinné poměry jim neposkytovaly zázemí a církve na Západě procházely úpadkem; to vše vyvolalo v člověku potřebu hledat si novou identitu. Vysoce organizované sekty a hnutí, s věrohodným systémem a možností zapojit se do něj, poskytovaly jedinci pomoc.¹⁰⁵

Jedním z měřítek pro rychlost vývoje nových náboženských hnutí a sekt je do určité míry úspěch misijní činnosti. Pokud je neúspěšná, hnutí ve většině případů zaniká, jsou případy, kdy misijní činnost působí jen na základě udržení aktuálního postavení a společenství, ale jsou hnutí a sekty, ve kterých je jejich misie velmi úspěšná a vede k postupnému příchodu nových členů. Počet nových členů značně přispívá k proměně, kromě jiného tím, že se z neformálních vztahů stávají vztahy odtažené a formální, vzniká určitá hierarchie a začínají se zde vyskytovat byrokratické prvky. To vede k vývoji na úrovni vedení, které se svým rozšiřováním a složitější organizací více zaměřuje na administrativní stránku než na charisma vůdce, proto se do čela sekt a nových náboženských hnutí dostávají schopní byrokraté.¹⁰⁶

V rámci euroamerické civilizace je vznik a vývoj nových náboženských hnutí a sekt spjat se specifickou podobou sociokulturního protestu, označovaného jako kontrakultura. Tento protest je zaměřen především na kritiku změn člověka, přírody a sociálních vztahů, které se přeměňují na nástroje používané ke zvyšování masového konzumu. Lužný uvádí vyčlenění základních dimenzí kontrakultury, z pohledu formování řady hnutí sociálního, kulturního a politického protestu na základě odmítnutí v rovině kulturní, individuální síle aktivity a v sociálně politické rovině. Důležité je si uvědomit, že koncept kontrakultury je časově proměnný. V letech devadesátých má

---

¹⁰⁴VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. 1. vyd. Praha: Beta Books, 2007, s. 111-115. ISBN 978-808-6851-648.

¹⁰⁵ALLAN, John, John BUTTERWORTH a Myrtle LANGLEYOVÁ. *Víry a vyznání: [náboženství, sekty, paranormální jevy]*. Vyd. 1. Bratislava: Slovart, 1993, s. 74-75. ISBN 80-714-5011-1.

¹⁰⁶VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. 1. vyd. Praha: Beta Books, 2007, s. 116-120. ISBN 978-808-6851-648.

kontrakultura jinou podobu než měla například v letech šedesátých. Na základě kontraktur se formovala řada alternativních hnutí.¹⁰⁷

V rovině sociálně politické jde o hledání alternativ vůči mocenským mechanismům dominantní společnosti, v šedesátých letech v čele tohoto protestu stála studentská hnutí a hnutí *Nové levice* (*New Left*). Tato hnutí kritizovala nesvobodu a manipulování v kapitalistickém politickém systému. V rovině individuální síly byl kladen důraz na interpersonální vazby a obrodu individuálního Já s důrazem na změnu životního stylu a náhledu na individualitu jedince. V rovině kulturní je odmítnutí spojeno s interkulturní vnímavostí vůči jiným kulturám. V této rovině se protest projevuje zájmem o asijskou kulturu, základem této dimenze kontrakultury je kritika západní (euroamerické) civilizace. Základem bylo paradigma dominance, tedy vykořisťování jiných kultur, žen a odlišných ras. V důsledku tohoto protestu se zformovala hnutí jako environmentalismus a feminismus.¹⁰⁸

F. Musgrove tuto kontrakulturu nazval revoltou neutiskovaných, kontrakultura je podle něj tlak na větší otevřenost. Ta se pak nejeví jako protest revoluční ideologie, ale jako veřejné přijetí principů postindustriální společnosti a hledání nové identity postmoderní generace.¹⁰⁹ K obdobným názorům došel také Roman Inglehart, který tento protest nazval „tichou revolucí“, jádrem této revoluce je změna životního stylu, jde o snahu hlouběji změnit svůj život, na základě význačných posunů hodnotových preferencí populace. Na základě svých studií a souvislostí Inglehart rozděluje úpadek tradičních náboženství na tři příčiny a to: pocit bezpečí, otřesení funkcionální základny tradičních norem a třetí příčinou je rostoucí rozdíl mezi každodenní životní zkušeností jedince.¹¹⁰

Z dlouhodobého pohledu je na dobu nahlíženo jako dobu nebezpečného úpadku, která po celou dobu moderní společnosti utlačuje každého jedince, řešení této krize může vzejít pouze z lidu. Tyto aspekty, a mnohé další, poukazují na nová náboženská hnutí jako na specifickou reakci při procesu globalizace, tedy rozvoje a formování

---

¹⁰⁷LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 152. ISBN 80-210-1645-0.

¹⁰⁸Tamtéž, s. 149-150.

¹⁰⁹MUSGROVE, Frank. *Ecstasy and holiness: counterculture and the open society*. 1. vyd. London: Methuen, 1997, s. 19. ISBN 04-167-8560-3.

¹¹⁰LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 150-152. ISBN 80-210-1645-0.

moderní společnosti západního typu. Základním rysem moderny je sekularizace, proces funkcionálního oddělování náboženské sféry od dalších subsystémů společnosti. Vedle diferenciací a racionalizace patří k procesům moderny také pluralizace a subjektivizace. V diferenciačním procesu je výsledkem oddělení náboženství od státu, tedy vytvoření sekundárně založeného státu, vycházející z proklamace náboženské svobody. Jeho základem je náboženská pluralita. Důsledkem tohoto procesu je vytlačení tradičního náboženství a tlak na privatizaci a individualitu náboženství, které se pak stává soukromou věcí každého jedince.¹¹¹

Změny technologického, politického a ekonomického rázu, probíhající ve společnosti, nevedou podle Thomase Luckmanna k úpadku religiozity, ale ke změně jejích projevů, především se jedná o prvky, které byly v tradiční religiozitě považovány za důležité (návštěva kostela, četnost modliteb). Změny ve společnosti rozvíjejí vznik alternativním forem religiozity, které se často jako náboženství vůbec nejeví. Vznik a působení nových náboženských hnutí, v této perspektivě, je výrazem protikladů konstruktivních procesů moderní společnosti. Tato hnutí nabízejí každému jedinci individuální formu religiozity, avšak na straně druhé se snaží o obnovení společenského principu, jsou výrazem této postmoderní kulturní situace.¹¹²

Hlavní myšlenkou teorie modernizace je substanční rozlišení „moderní“ společnosti od společnosti „tradiční“. Základní znaky jsou zejména industrializace, využití moderních technologií, gramotnost, vzdělávací programy, urbanizace, ale také marginalizace politického a sociálního významu náboženství, tedy sekularizace.¹¹³

Lze říci, že fenomén nových náboženských hnutí a první výrazné snahy o reformu a oživení náboženství ve společnosti začaly působit v první polovině 19. století. Primárně se začaly formovat proudy, které dnes bývají označovány „staronovými náboženskými hnutími“. Jejich snahou bylo vymezení od tradiční církve a jednalo se o Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů či Svědky Jehovovy. Označení *nová náboženská hnutí* je nejčastěji spojován s hnutími a sektami, které se začaly formovat až

---

¹¹¹LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 153-155. ISBN 80-210-1645-0.

¹¹²Tamtéž, s. 155-156.

¹¹³VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 30. ISBN 978-802-4724-683.

v druhé polovině 20. století na území Spojených států amerických na základě celospolečenského a celoplošného protestu.

Progresivní růst náboženských hnutí, která se zformovala v druhé polovině 20. století, je zcela určitě reakcí na absenci řádu, nejistotu postmoderní doby, či na povahu rizikové společnosti. V industriální společnosti je logika produkce rizika ovládána logikou produkce bohatství, ve společnosti rizikové je tento mechanismus obrácen. Tvorba zisku stále více utlačuje zisk na straně moci daný technicko-ekonomickým pokrokem. Ve společnosti tak vzniká morální panika, pocit ohrožení a nejistot, proto jsou lidé situačně motivováni vstoupit či jinak sympatizovat s nově vzniklými náboženskými hnutími, sektami či náboženstvím obecně, které jim dodávají pocit bezpečí a jednotu společenství.¹¹⁴ Obecně platí, jestliže odpověď jedince na existenci světa a víru je, že svět má smysl, žije spokojený život. V očích jedince musí svět, v němž žije, tvořit jednotu, musí pociťovat sounáležitost v každém okamžiku, kdy prožíval a prožívá své životní epizody. Nová náboženská hnutí jsou mnohdy stavěna do role negativních vlivů, obklopena negativními reakcemi, a to je pravděpodobně následek všudypřítomného strachu, nejistoty a nebezpečí.¹¹⁵

Převážná část nových náboženských hnutí vznikla na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. století v USA a na území Západní Evropy, kde docházelo k bezprecedentnímu hospodářskému vývoji poválečného období. To vše vedlo k růstu spotřeby, potřeby budování blahobytu a sociálního zabezpečení. Tehdejší početná mladá, materiálně dobře zabezpečená generace lidí, hledala alternativu vůči kritickému pohledu na kultury svých rodičů. V této generaci se tedy začala zvyšovat poptávka po náboženských systémech, alternativních církvích a ideologiích, které by jim mohly nabídnout hlubší pohled na současnou realitu a poskytnout smysluplný výkladový rámec světa z jiné perspektivy.¹¹⁶

Každé společenství začínalo jako skupina omezených lidí, kteří se svými názory vymezovali proti stávajícím tradicím a společenským konvencím. Nešpor a Lužný

---

¹¹⁴THOMPSON, Kenneth. *Klíčové citace v sociologii: hlavní myslitelé, pojmy a témata*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, s. 98. ISBN 80-859-4768-4.

¹¹⁵LUŽNÝ, Dušan, *Hledání ztracené jednoty: průniky nových náboženství a ekologie*. Brno: Masarykova univerzita., 2004, s. 11. ISBN 80-210-3492-0.

¹¹⁶NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 99. ISBN 978-807-3672-515.

uvádějí, že pokud by se nějaká skupina nevymezovala, a to ostře, vůči ostatním a neprohlašovala o sobě, že je ta nejlepší, a ostatní přístupy jiných společenství jsou mylné, pak by lidé do takovýchto skupin nevstupovali. Největší intenzitu napětí prožívají nově vzniklá náboženská hnutí ve svém zrodu a počátku, jsou nutně v ostřejším sporu s většinou společnosti než náboženství tradiční.¹¹⁷

V České republice se fenomén nových náboženských hnutí vyskytl se čtyřicetiletým zpožděním, přestože v USA a Západní Evropě byl rozšířen již v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století, nicméně vyvolal zde podobné obavy. V České republice se obrazy sekt a hnutí nevyvíjely postupně na základě jejich působení, ale společně s hnutími přišly i vzorce chování, a s tím spojené reakce. Zatímco v 90. letech byla hnutí v USA pod reflexí kritiky akademiků, v České republice, v nové demokratické společnosti, se začala nová náboženská hnutí interpretovat jako nebezpečná a nežádoucí.¹¹⁸

Z různých světových výzkumů vyplývá tvrzení, že je Česká republika nejvíce sekularizovaná a ateistická země v Evropě. Avšak z nepřesných interpretací sociologických výzkumů nelze jednoznačně tvrdit, že dochází k poklesu spirituality na území České republiky, přestože je pravda, že počet věřících stále klesá. Jak již bylo uvedeno v této práci, náboženství prošlo pouze určitými změnami, procesem pluralismu a individualizace, ale z kulturního, politického ani společenského života nezmizelo. V českém prostředí lze spíše hovořit o změně institucionalizace a o demonopolizaci, než o sekularizaci. Výsledkem změny režimu po roce 1989 je kulturní import, na českou scénu mohla, a také začala pronikat nová náboženská hnutí, jejich praxe i nauka. V současné době lze hovořit o tzv. „spirituálním trhu“, kdy si každý jedinec může vybrat z široké nabídky hnutí, sekt, vyznání, reformních proudů organizací, ale i tradičních církví, podle vlastních tužeb a potřeb.¹¹⁹

Nedůvěra a odpor k náboženským organizacím byly silnými faktory porevoluční změny v náboženství. Václavík poukazuje na fakt, vyplývající ze sociologických

---

¹¹⁷NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, s. 107. ISBN 978-807-3672-515.

¹¹⁸Tamtéž, s. 157.

¹¹⁹HALÍK, Tomáš. *Náboženství a společnost: PROMĚNY SVĚTOVÉ NÁBOŽENSKÉ SCÉNY* [online]. 2007 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://halik.cz/cs/tvorba/clanky-eseje/nabozenstvi-spolecnost/clanek/40/>.

výzkumů, který ukázal, že 60% populace absolutně nedůvěřuje církevním institucím a 68% se domnívá, že by církve neměly mít spojitost s vládou. Přestože jsou církve a náboženská hnutí vnímány jako organizace s poselstvím lásky, soucitu, pokory a důvěry, tak jsou vnímány poněkud problematicky v návaznosti na ekonomické a politické zájmy. Tento fakt potvrzuje koncepci vnímání náboženství jako něčeho špatného, a ne příliš humanistického.¹²⁰

Kořeny historicko-politického despektu, tedy opovržení k církvím jako organizacím, mají svůj původ již v době národního obrození, kdy se buditelé nechtěli programově spojovat s církví. Ta pro ně znamenala spojenectví s habsburskou monarchií. Toto opovržení k církvím bylo posíleno vznikem Československé republiky v roce 1918, kdy zejména katolická církev představovala časy před vznikem republiky a byla tedy vnímána jako nepřátelská společnost. Komunistický režim negativní postoj vůči církvím úspěšně posílil a navázal tak na započatý trend despektu. Z toho plyne, že nelze na současný stav společnosti a její negativní postoje nahlížet jen jako na pozůstatek komunistické ideologie vědeckého ateismu, ale je třeba ho posuzovat z kontextu dlouhodobého vývoje společnosti s hlubšími kořeny. Jednoznačně však nelze tvrdit, že jsou protináboženské postoje vnitřně spjaty s českým národem. Je důležité si ujasnit rozdíl mezi sekularizací společnosti a nedůvěrou vůči církvi. Jak upozorňuje Václavík, protináboženské postoje či sekularismus nebyly konstitutivními faktory při vzniku moderní české politické a národní identity. Dále poukazuje na význam Tomáše Garrigue Masaryka, považovaného za významného ideologa moderní české státnosti, který chápal právě občanství v kontextu náboženství, respektive křesťanské morálky.¹²¹

V České republice, respektive již od doby dřívějšího státoprávního uspořádání v Československé socialistické republice, lze označit za nová náboženská hnutí ta, která byla dříve neinstitucionalizovaná. Po otevření hranic od roku 1989 však začala rychle pronikat na českou náboženskou scénu. Novost ve smyslu nově vzniklých náboženských hnutí nespočívá ve vymezení se proti starému, konvenčnímu a tradičnímu, ale spíše vůči tradičnímu, starému a institucionalizovanému. Působení Svědků Jehovových na našem území již od 1. světové války nemělo například pro

---

¹²⁰VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 152-157. ISBN 978-802-4724-683.

¹²¹Tamtéž, s. 17.

přijetí této organizace příliš velký význam. Byli a nadále jsou vnímáni jako součást nových náboženských hnutí, nikoli jako součást tradičních českých církví.¹²²

5.1 Nová náboženská hnutí a globalizace

Globalizace je jedním z nejcharakterističtějších rysů dnešní kulturní situace. Lze ji charakterizovat jako transformaci prostoru a času. Jako proces, kdy jsou každodenní aktivity ovlivněny událostmi, které probíhají na druhé straně světa. Globalizace může být chápána také jako utváření světového systému, který spojuje a propojuje partikulární lokální subsystémy. Podoba dnešního globálního systému je důsledkem modernistické expanze západní politiky a rozšířením prvků západní civilizace. V tomto procesu sehráli klíčovou roli dva subsystémy západních kultur, a to politika a ekonomika. Podle Ronalda Robertsona uvádí Lužný dělení procesu globalizace na čtyři dimenze: globální internalizaci, globální individualizaci, globální societalizaci a globální humanizaci. Globalizace však není jednosměrný proces šíření západní kultury, avšak též protisměrný pohyb zvýznamňování rozdílnosti.¹²³

Pro současnou sociokulturní situaci je typické napětí mezi působením partikulárnosti náboženství a unifikujícím tlakem sekulárních ekonomických a politických činitelů, které jsou vlivem náboženství zřetelně oslabeny. Výrazně pak roste význam kulturně podmíněné odlišnosti.¹²⁴

Nově vzniklá náboženská hnutí jsou produktem procesu globalizace a modernizace společnosti a silícího kontaktu mezi různými kulturami. Představují partikulární sociokulturní fenomén, směřující k rozdílnosti a jejímu zdůraznění v rámci dnešní globální kultury. Nová náboženská hnutí jsou přirozeným kulturním jevem, byť s sebou nesou řadu sociokulturních problémů ve společnostech, z kterých paradoxně vznikají.¹²⁵

---

¹²²VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 94. ISBN 978-802-4724-683.

¹²³LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 156-157. ISBN 80-210-1645-0.

¹²⁴Tamtéž, s. 157.

¹²⁵LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 157-158. ISBN 80-210-1645-0.

6 CHARAKTERISTIKA NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍ A SEKT, VYBRANÝCH PRO PRAKTICKOU ČÁST

BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V této kapitole se bude práce zabývat podrobnou charakteristikou vybraných náboženských hnutí a sekt, konkrétně bude řeč o *Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů*, *Svědčích Jehovových*, *Adventistech sedmého dne* a *Scientologické církvi*. Tato hnutí budou přiblížena z pohledu jejich historického vývoje, postavení ve společnosti, společenství a jejich věrouky. Součástí budou také krátké ukázky z knih, které jsou primárními texty těchto hnutí a sekt.

6.1 Scientologická církev

Tato nábožensko-psychoterapeutická skupina je svým působením rozšířena na celém světě pod uceleným názvem Scientologická církev.¹²⁶ Je založena na *dianetice*, která je svými praktikanty nazývána jako „technologie duchovního léčení“.¹²⁷ Zakladatelem je Američan Lafayette Ron Hubbard (1911-1986). Je absolventem vysoké školy ve Washingtonu a zúčastnil se etnologických expedicí zaměřených na studium přírodních národů. Po studiu se věnoval scenáristice, literární tvorbě především v žánru science-fiction. Povídky začal publikovat od roku 1938 a mezi jeho nejznámější díla patří *Děs (Fear)* z roku 1943. V období války působil v americkém námořnictvu¹²⁸, kde se seznámil s literaturou z oboru psychologie a psychiatrie. Na základě těchto studií publikoval v roce 1950 dílo *Dianetika, moderní věda o mentálním zdraví (Dianetics, The Modern Science of Mental Health)*, která se stala základním dílem scientologie.¹²⁹

V díle se snaží Hubbard odhalit a popsat psychologické nemoci a zabývá se odstraněním zdrojů odchylek od racionálního myšlení. Základním učením knihy je

---

¹²⁶LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 86. ISBN 80-210-1645-0.

¹²⁷VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 258. ISBN 80-717-8798-1.

¹²⁸LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 86. ISBN 80-210-1645-0.

¹²⁹Tamtéž, s. 86.

studie analytické a reaktivní mysli, kde analytická mysl představuje oblast (úložiště) pro naše zkušenosti, pocity, zážitky aj., které lze během našeho života vědomě zpětně vyvolávat. Naproti tomu reaktivní mysl je oblastí, kde se ukládají záznamy, které blokují správnou funkci analytické mysli. Tyto záznamy se mohou kdykoli objevit v určitých situacích na základě určitých podnětů, a negativně působit na naše jednání, bez ohledu na naše vědomí, protože oblast reaktivní mysli není pod naší kontrolou.¹³⁰

Součástí reaktivní mysli jsou tzv. *engramy*¹³¹, *sekundáry*¹³² a *locky*¹³³, které pak vytvářejí řetězce (lock – sekundár - engram), které obsahují obrovské množství negativní energie, jež bývá původce mnoha poruch, nemocí a problémů. K odstranění těchto problémů slouží právě dianetika a její praktické použití se označuje jako *auditing*.¹³⁴

Hubbard po vydání svého klíčového díla založil institut *Hubbard Dianetic Research Foundation* v New Jersey (USA), který byl nejednou stěhován do jiných států na území USA. Tento institut se nakonec usadil v Phoenixu, kde roku 1952 vznikl *Hubbard Association of Scientologists* a roku 1954 v Los Angeles vznikla *Los Angeles Church of Scientology*, což bylo vyvrcholením od světské, psychotherapeutické dianetiky k náboženské scientologii.¹³⁵

6.1.1 Učení

Náboženská scientologie se od klasické dianetiky vymezuje tím, že se rozšiřuje o religiózní rovinu v učení o *thetanu*¹³⁶, představujícího vlastní duchovní podstatu jedince, duchovní bytost obývající lidské tělo. Na rovině individuality je cílem

---

¹³⁰LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 87. ISBN 80-210-1645-0.

¹³¹ Záznamy okamžiku tělesné bolesti či bezvědomí, včetně všech okamžiků a souvislosti této události.

¹³² Záznamy okamžiků těžkých ztrát vázané na záporné emoce jako je strach a smutek.

¹³³ Záznamy vědomého nebo nevědomého připomenutí engramu nebo sekundáru.

¹³⁴ Auditing je terapeutické sezení, při kterém má auditovaný jedinec v ruce detektor lži (tzv. E-metr) a v lehkém hypnotickém stavu v sobě objevuje negativní zážitek. Ten pak auditorovi opakovaně vypráví, znovu ho prožívá a vmýšlí se do stále nových detailů, o jejichž pravdivosti pak nepochybuje. Auditor tento zážitek detailně zapisuje a archivuje. Konec tohoto traumatického sezení bývá zakončen a doprovázen euforickou úlevou, která se vykládá jako důkaz o odstranění zážitku. Auditovaný je tak připraven při dalším sezení řešit další problém.

¹³⁵LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 87. ISBN 80-210-1645-0.

¹³⁶ Thetan je v učení Scientologie chápán jako síla, která vytváří nezákladnější části existence, tedy hmotu, energii, prostor a čas.

scientologie dosáhnout u jedince *stádia clear* (stadium čistoty) a poté se stát *operujícím thetanem (OT)*. OT je stav plné realizace duchovního potencionálu a svobody, nezávislosti na prostoru a čase. Cílem z hlediska celoplošného života je učinit lidi schopnějšími, šťastnějšími, etičtějšími, zlepšit jejich duchovní stránku a vytvořit svět bez kriminality, válek a duševních onemocnění.¹³⁷

6.1.2 Společenství

Primární kontakt se scientologií a její naukou hledají potencionální členové přímo prostřednictvím některého dianetického centra, které nabízí zprvu zdarma kurzy, přednášky a tzv. *Oxfordský test schopností*. Při dalších návštěvách vede centrum jedince ke koupi těchto nabízených služeb, kdy se jejich cena pořád zvyšuje; na nich si jedinec začíná pěstovat závislost. Stálí a pokročilí klienti dianetických center Scientologické církve se mohou stát přímými členy této církve, ale také mnoha jejích dalších poboček, nabízejících různorodé aktivity. Jedná se především o firmy, které mají v pronájmu Hubbardovy administrativní technologie, jako jsou *Business Success a Bernhard Schmitt*, jazyková škola *LITE*, protidrogový program *Narconom*, program *Criminom*, který vrací vězně do běžného života či *Občanská komise pro lidská práva (CCHR)*. Přestože aktivity Scientologické církve nemají nějak zvlášť přehlednou strukturu, za její střed se považuje loď *Freewinds* nebo *Vlajková servisní organizace* ve státě Florida. V čele organizace stojí David Miscavige, který má taktéž největší vliv.¹³⁸

Symbolem tohoto hnutí je *ezoterický kříž*, představující znázornění tzv. osmi dynamik lidské existence. Symbolem samotné dianetiky je potom trojúhelník, připomínající písmeno řecké abecedy „delta“. Jeho čtyři silné zelené pruhy znázorňují růst a slabé žluté život.¹³⁹

Střediskem aktivit pro Českou republiku je sídlo dianetiky v Praze 1 v Opletalově ulici č. 8., kde také sídlí pražská mise Scientologické církve s pobočkami také v Brně a Plzni. Scientologie působí ve sto padesáti zemích světa a celkový počet

---

¹³⁷LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, s. 87. ISBN 80-210-1645-0.

¹³⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 259-260. ISBN 80-717-8798-1.

¹³⁹Tamtéž, s- 260.

jejich členů se odhaduje na osm milionů. Na území české republiky je přibližně tisíc aktivních členů. Její právní statut je rozdílný, v některých státech, jako ne např. Francie a Německo, působí Scientologie jako neziskové nebo náboženské organizace, v některých zemích, přes veškeré pochybnosti, je Scientologie uznána jako církev a může využívat daňových výhod.¹⁴⁰

6.1.3 Ukázka z učebního textu

Vojtíšek ve své knize cituje ukázkou ze základního spisu knihy *Dianetika, moderní věda o duševním zdraví* (Návrat: Brno 1997). Ukázka je z knihy první, kapitola třetí. *„Dynamickým principem existence je přežití. Za cíl života můžeme považovat nekonečné přežití. Lze dokázat, že se člověk jako forma života při veškeré své činnosti a cílem podřizuje jedinému příkazu „Přežij!“ . To, že člověk přežívá, není nová myšlenka. Nová myšlenka je to, že člověk je motivován pouze přežitím. Že je jeho jediným cílem přežití, ještě neznamena, že je nejlepším mechanismem přežití, ke kterému život zatím dospěl nebo který se vyvine. Cílem dinosaura bylo také přežití, a přitom tento tvor již neexistuje. Uposlechnout příkazu „Přežij!“ neznamena, že každý pokus to udělat je stejně úspěšný. Měníci se prostředí, mutace a mnoho jiných věcí působí proti každému organizmu, který dosahuje spolehlivou techniku nebo formu vhodnou pro přežití.“¹⁴¹*

6.2 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (Mormoni)

Joseph Smith, čtrnáctiletý chlapec, odešel roku 1820 do lesnatého hájku poblíž svého domova v Palmyře ve státě New York a modlil se zde k Bohu za to, aby zjistil, do které církve má vstoupit. Odpovědí na jeho modlitbu bylo zjevení- Bůh Otec a Jeho syn Ježíš Kristus. Mormoni toto zjevení přirovnávají ke stejnému způsobu, jako se v biblických dobách nebeské bytosti zjevovaly prorokům, jako byl Mojžíš nebo Pavel.

---

¹⁴⁰Tisková kancelář Scientologické církve pro ČR a SR. *Scientologie* [online]. 2004 [cit. 2015-03-01]. Dostupné

z:<http://www.scientologie.cz/tisk/index.php?display=article&ID=38&back=category&search=&searchBy=&cat=6&pg=11&version=CZ&PHPSESSID=toetirdn3mnhspsgmhkkr4f22>.

¹⁴¹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 261. ISBN 80-717-8798-1.

Joseph na základě Ježíšova zjevení zjistil, že Církev, kterou kdysi založil Ježíš Kristus, již na zemi neexistuje.¹⁴²

O deset let později. Roku 1830 se Joseph Smith rozhodl obnovit pravou církev, tu, kterou kdysi založil Ježíš Kristus, na základě zjevení, kde mělo být řečeno, aby se nepřikláněl k žádné církvi, protože jsou všechny odpadlé a zkažené. Další zjevení ho dovedlo k ukrytým zlatým deskám, které byly popsány egyptskými hieroglyfy, které Smith překládal pomocí kouzelných kamenů. Po dokončení překladu zlatých desek měly být tyto desky odneseny anděly do nebe. Z tohoto primárního překladu vzniká roku 1830 kniha zvaná *Kniha Mormonova (The Book of Mormon)* a na základě učení z této knihy se kolem Smitha začalo seskupovat první společenství lidí. Od svého okolí dostali pojmenování *mormoni*.¹⁴³

Další osud mormonů byl charakteristický jejich odhodlanou pílí a odhodlaností uhájit si místo v americké společnosti, která proti nim vedla tvrdý odpor, vycházející z jejich víry a náboženské praxe. Spory mezi mormony a americkou společností byly tak velké, že tento konflikt vyvrcholil v ozbrojený boj a přepadením věznice v městě Carthage, kde byl Smith, spolu se svým bratrem, vězněn a roku 1844 také zabit. Když se vyostřená situace trochu zklidnila, mormonské společenství se vydalo na západ hledat zemi zaslíbenou, kterou nakonec našli v okolí Velkého solného jezera na území současného státu Utah. Pod vedením Brigham Younga, nástupce Smitha, vybudovali město Salt Lake City a osídlili krajinu jeho okolí.¹⁴⁴

V českých zemích je prvotní zmínka o mormonech spjata se jménem Thomas Biesinger, což byl rakouský misionář, který přišel kázat roku 1884 do Prahy, byl zde pro své hlásání uvězněn, poté vyhoštěn, avšak stihnul své učení předat Antonínu Justovi, který se jím nechat pokřtít a konfirmovat. Misionářská práce však začala působit až o čtyřicet let později díky Františce Brodilové, která začala aktivně propagovat misijní činnost a zapustila tak kořeny v Československu. Díky druhé

---

¹⁴²O nás. *Historie Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů* [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/about>.

¹⁴³VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 88. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁴⁴Tamtéž, s. 88.

světové válce byla činnost misionářů přerušena německou armádou a misionáři byli evakuováni. Roku 1946 se misijní činnost do Československa opět vrátila, avšak s nástupem komunismu byla roku 1948 opět přerušena, a veřejná činnost roku 1950 úplně zakázána; nicméně činnost Církve Ježíše Krista Posledních svatých dnů přetrvávala tajně po dobu 40 let. Po roce 1989 se situace značně zlepšila a církvi se dostalo roku 1990 oficiálního uznání a mohli se zde začít vracet misionáři.¹⁴⁵

6.2.1 Učení

Mormoni svým učením navazují na probuzeneckou a učednickou tradici náboženství. Na tomto základě stavějí mormoni také jednu ze svých nauk, a to mnohoženství, které se u obou náboženských tradic běžně vyskytuje.¹⁴⁶ Mormoni své učení stavějí na čtyřech knihách, které označuje jako *standardní díla* (*Standard Works*) a patří sem: Bible, Kniha Mormonova (*The Book of Mormon*), Nauka a smlouvy (*Doctrine and Covenants*) a Drahocenná perla (*The Pearl of Great Price*).¹⁴⁷ Učení bylo časem obohaceno o kontroverzní náboženskou praxi, především mnohoženství, které bylo povoleno Smithem roku 1843 a v dalších letech dokonce pro každého muže povinné, roku 1890 naštěstí odvolané, ale nadále praktikující. Dalšími kontroverzemi byly například náboženské násilí či rasismus v podobě černošské diskriminace.¹⁴⁸

Mormoni věří v to, a také učí, že Bůh má hmotné tělo. Tedy že Bůh a všichni ostatní prvně existovali ve formě inteligence, která trvá věčně. Bůh této země byl zplozen jiným bohem spolu s jeho manželkou v nebeském nebi, ten se pak stal člověkem, žil spravedlivě a po smrti se vyvýšil do svého posvátného Boha. Učení mormonů praví, že Bůh se vyvinul z člověka a že se každý člověk také Bohem může stát, věří v to, že Bůh pro ně naplánoval, aby se Bohy mohli stát, tak jako on, a mohli také být nebeskými rodiči a plodit nebeské děti. Jejich dalším tvrzením je, že Ježíš

---

¹⁴⁵O nás. *Historie Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů* [online]. 2015 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/about>.

¹⁴⁶VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 89. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁴⁷Q&A: Questions and Answers. *The Church of Jesus Christ of latter-daysaints* [online]. 2012 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <https://www.lds.org/new-era/1977/04/qa-questions-and-answers?lang=eng>.

¹⁴⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 89. ISBN 80-717-8798-1.

nebyl počat z Ducha svatého, ale je skutečným synem Otce, zplozený ze sexuálního vztahu Otce s pannou Marií. A my všichni jsme potomky nebeského Otce a jedné z jeho manželek v nebi. Mormoni popírají význam Boží Trojice, tedy Otce, Syna a Ducha svatého, jako ztělesnění jednoho Boha. Mormonské učení tvrdí, že jsou to tři, na sobě zcela nezávislé, odlišné fyzické osoby, které tvoří „velké představenstvo vesmíru“, pracují spolu, ale nejsou jeden Bůh, nýbrž tři Bohové.¹⁴⁹

6.2.2 Společenství

Typickou charakteristikou mormonismu bylo blízké očekávání konce věku a hledání nadpřirozených jevů, které by potvrdzovaly tento konec. Pozůstatkem tohoto počátečního období jsou „*garmenty*“, což jsou části spodního prádla, která chrání mormony před zlem, nemocemi a hříchy. Člen je získává při zasvěcení v chrámu. Zasvěcení se netýká jen živých členů, ale do stádia zasvěcení může být uveden také mrtvý. Podle mormonské víry má možnost stát se mormonem každý, i po své smrti, stačí znát datum narození a úmrtí daného jedince. V mormonských chrámech jsou uzavírány manželské věčné sňatky, které jsou nutné pro možnost vstupu do nejvyššího, třetího nebe. Uzavřením manželství a možnost vstupu do třetího nebe zvyšuje možnost stát se Bohem pro nějakou planetu a plodit duchovní děti. Věrnost v manželství je v Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů velmi ceněným aspektem. V této církvi jsou tvořena velmi úzká společenství, poskytující jistotu a sebevědomí, pěstují zde dobré mravy, bohatý kulturní a sportovní život. Pro mormony je také velmi typické zřeknutí se alkoholických nápojů, a těch s obsahem kofeinu, jakož i užívání návykových látek. Pravý mormon odmítá konzumaci červeného masa, odmítá světskou zábavu a mnohdy jsou odmítány technické vymoženosti, jako je televize a internet. Dveře do společnosti Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů otevírají mladí misionáři, zpravidla z jiné země, než v které misii vykonávají. Misionáři chodí zpravidla ve dvou od domu k domu a misie probíhá formou diskuze.¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 111-113. ISBN 80-854-9529-5.

¹⁵⁰VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 89. ISBN 80-717-8798-1.

Ustředí církve sídlí ve městě Salt Lake City ve státě Utah (USA), v čele s prezidentem organizace Gordonem B. Hickleyem. V České republice má církev podobu misie a její prezidentem je W. Mack Watkins. Sídlo je v Praze 7, ul. Milady Horákové.¹⁵¹ Počet celosvětových členů se podle statistik odhaduje na patnáct milionů, z toho přibližně dva tisíce čtyři sta na území ČR.¹⁵²

6.2.3 Ukázka z učebního textu

„A nyní vizte, chtěl bych trochu promluvit ke zbytku tohoto lidu, který je ušetřen, pakliže Bůh mu může předati má slova, aby mohl zvědět o věcech svých otců; ano, mluvím k vám, vyzbylí z domu Izraele; a toto jsou slova, která pravím: Vězte, že jste z domu Izraele. Vězte, že musíte dojít k pokání, jinak nemůžete být spaseni. Vězte, že musíte složit své válečné zbraně a nesmíte jich již pozvednouti a již si nesmíte libovati v prolévání krve, ledaže vám tak přikáže Bůh. Vězte, že musíte dojít poznání otců svých a činiti pokání ze všech svých hříchů a nepravostí a věřiti v Ježíše Krista, že je Syn Boží a že byl zabit Židy a mocí Otcovou opět vstal, čímž získal vítězství nad hrobem; a také v něm je pohlcen osten smrti.“¹⁵³

6.3 Svědkové Jehovovi

Přestože Svědkové Jehovovi neradi mluví o své podrobné historii, faktem je, že zakladatelem této organizace byl Charles Taze Russell (1852-1916). Ve svých dvaceti letech byl Russell ovlivněn adventistickým hnutím, založeným Williamem Millerem. Ten věřil, že objevil datum Kristova druhého příchodu na planetu Zemi, které stanovil na rok 1843, později ho posunul na rok 1844. K události nakonec nedošlo ani v jeden

---

¹⁵¹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 90. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁵²O nás. *Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/about>.

¹⁵³*Kniha Mormonova: Další svědectví o Ježíši Kristu*. Salt Lake City: Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 2004. Kniha mormonova, kapitola č. 7, verš 1-5, s. 507-508. ISBN 978-1-59297-559-4.

stanovený rok, Miller jednoduše uznal, že se zmýlil. Jeho následovníci začali znovu studovat Písmo Svaté a vypracovali nový datovací systém příchodu Ježíše Krista.¹⁵⁴

Jedním z následovníků Millerova adventistického hnutí byl Nelson H. Barbour, s kterým Russell spolupracoval na knize *Tři světy a sklizeň tohoto světa (Three Worlds and the Harvest of This World)*. V knize Barbour předkládá tvrzení o neviditelném příchodu Kristově, roku 1874, a že úsvit zlatého věku nastane v roce 1914. Russell smísl své učení s učením Barboura a roku 1884 ustanovil svou novou skupinu pod názvem *Biblická a traktátní společnost Strážná věž (Watch Tower Bible and Tract Society)*.¹⁵⁵

Russell během svého působení v čele společnosti Strážná věž, na postu prezidenta organizace, sepsal šest ze sedmi svazků kompletu nazvaného *Studie v Písmu (The Studies in the Scriptures)*. Tento komplet se stal základem pro učení následovníků Strážné věže. V těchto studiích Russell přirovnává Velkou egyptskou pyramidu v Gíze k prorocství v kameni. Na základě historických událostí, které spojil v souvislosti, a výpočtem délky chodby v palcích Russell také vypočítával ony opakovaně nevyplněné příchody Ježíše Krista na zem. Po jeho smrti roku 1916 zasedl do čela organizace Joseph F. Rutherford, který měl značně odlišné výklady biblického textu než Russell a uvedl mnoho změn v učení. V roce 1931 zavedl Rutherford nový název organizace – Svědkové Jehovovi, které vydrželo dodnes. On byl také tím, kdo zavedl speciální program návštěv členů společenství od domu k domu.¹⁵⁶

Po Rutherfordově smrti nastoupil na post prezidenta Nathan H. Knorr, který zásadně pročistil strukturu celé organizace zásahy přejatými z jeho podnikatelské činnosti a pro Svědky zřídil výcviková centra. Tyto a další metody, vycházející z podnikatelské sféry, se ukázaly být velmi účinnými a celá společnost rostla, jak počtem členů, tak na svém majetku. Po úmrtí Knorra se na post prezidenta dostal jeho spolupracovník, tehdejší viceprezident Svědků Frederick W. Franz, který se spíše zaměřoval na zdokonalení současné teologie Svědků, než na zvyšování počtu členů, jako Knorr. Franz vedl společenství během nejkritičtějšího období, kdy musel reagovat

---

¹⁵⁴ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 88. ISBN 80-854-9529-5.

¹⁵⁵Γamtéž, s. 89.

¹⁵⁶Γamtéž, s. 90.

na nesplněný očekávaný a předpovězený příchod konce světa roku 1975. Dostal se do velmi svízelné situace, kdy musel řešit existenční problémy společenství i jednotlivých jedinců, kteří ve víře příchodu konce prodali své rodinné domy, aby se mohli plně věnovat misii před samotným koncem.¹⁵⁷

6.3.1 Učení

Svědkové své učení stavějí na protestantismu s prvky probuzenecké tradice, charakterizuje je fundamentalismus s řadou prvků, které zdůrazňují výrazné odlišení od křesťanských církví. Nestavějí Ježíše Krista na úroveň Boha. Domnívají se, že Bible učí o celosvětové Armagedonské bitvě, která povede ke změně současného světového řádu v Království Boží na Zemi. Víru v Boží Trojici, odmítání Božího jména *Jehova*, slavení Vánoc a podobných svátků či uctívání kříže považují Svědkové za nástroj Satana a radikálně tyto aspekty odmítají. Kromě odmítání těchto tradic a doktrín křesťanských církví Svědkové věří ve dvojí *stádo spasených*, které představují sto čtyřicet čtyři tisíce Svědků vládnoucích z nebe a dále *velký zástup*, představující žijící Svědky pod touto vládou na obnovené zemi v míru, harmonii a všeobecně uctívané lásce. Schopnost ovládat rozhodování následovníků z pozice vedení organizace se prokázala v nastolení některých důležitých životně existenčních pravidel, jako je zákaz transplantace, očkování, zákaz krevní transfuze, a to i pod hrozbou úmrtí nejbližších rodinných členů. Typickým jevem je také zákaz vykonávání civilní a vojenské služby.¹⁵⁸

6.3.2 Společenství

Společenství Svědků Jehovových je stavěno na propracované struktuře zaměřené na misii, do které by měl být zapojen každý člen společenství v roli pomocného, pravidelného nebo zvláštního průkopníka. Tato role vykazuje určitý počet povinně odpracovaných hodin v podobně misie a kazatelské služby. Povinná kazatelská a

---

¹⁵⁷ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, s. 90-91. ISBN 80-854-9529-5.

¹⁵⁸VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 98 ISBN 80-717-8798-1.

misijní služba je pod dobrou společenskou kontrolou a neplnění zadaných úkolů má za následek sankce či vyloučení ze společenství.¹⁵⁹

Na území dnešní České republiky se stopy působení *badatelů Bible* (Svědků), objevovaly již před rokem 1914, byly spojeny s hlásáním katastrofických událostí. První pravidelná setkání se uskutečnila roku 1916 ve městě Most a od roku 1923 zde bylo ustanoveno seskupení vážných badatelů Bible. Sdružení vedl Antonín Gleissner a pod jeho vedením se působnost rozšířila do Prahy a Brna. Roku 1932 se sdružení v rámci Československa přejmenovalo na *Mezinárodní sdružení badatelů Bible*. Přestože byl na sdružení vyvíjen poměrně silný tlak československých úřadů, i tak badatelé rozvinuli širokou misijní činnost. Roku 1939 okupační orgány jejich kancelář a pobočky a velký počet svědků Jehovových internovaly do koncentračních táborů a věznic.¹⁶⁰

V poválečném období se situace mírně zlepšila, ale po převratu v roce 1948 mělo být celé společenství zlikvidováno. Představitelé z vedoucích postů byli vězněni, u Svědků probíhaly domovní prohlídky a jejich literatura byla zabavována. Následně probíhalo s desítkami Svědků několik procesů, kde byli souzeni za velezradu a vyzvědačství a byli jim udělovány velmi vysoké tresty. Procesy v období nesvobody probíhaly také s těmi Svědky, kteří v přesvědčení své víry odmítali nastoupit na povinnou vojenskou službu. Svědkům se podařilo přejít do ilegality a dokonce rozšířit svou základnu, a postupem času se komunistická vláda smířila s jejich existencí; nezískali sice uznání státu a jejich činnost byla stále nelegální, ale za výměnu informací byla státními orgány trpěna. Státní uznání a tedy statut registrace náboženské společnosti, se Svědkům dostalo roku 1993 pod jménem Náboženská společnost svědkové Jehovovi.¹⁶¹

V čele organizace Svědků Jehovových stojí vedoucí sbor, finanční a organizační složku spravuje *Biblická a traktátní společnost Strážná věž* v Pensylvánii (USA). Jejimi současnými prezidenty jsou Don A. Adams v Pensylvánii a Max H. Larson v New Yorku. Tato společnost pravidelně vydává několik publikací v mnoha překladech, jedná se především o čtrnáctideníky *Strážná věž* a *Probud'te se!*, součástí vydávaných publikací je řada knih, které spolu s časopisy slouží jako studijní a misijní materiály.

---

¹⁵⁹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 98. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 98.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 99.

Dobrovolné dary za odebrání těchto publikací z velké části financují celou společnost, spolu s povinnými příspěvky z platů jednotlivých členů. Pro interní komunikaci a informovanost společenství vydává společnost bulletin *Naše služba Království*.¹⁶²

Konkrétní sbory s konkrétní lokační působností vedou dozorcí, jmenovaní z místních mužských členů. Sbory jsou podřízeny pobočkám, které jsou koordinovány výborem, který je jmenován vedoucím sborem v New Yorku. Pobočka České republiky řídí přibližně dvě stě třicet sborů. Pobočka pro ČR sídlí v Brykově ulici v Praze 9 a počet praktikujících Svědků na území České republiky se pohybuje kolem šestnácti tisíc.¹⁶³ Celosvětový počet registrovaných členů Náboženské společnosti svědků Jehovových činí přibližně osm milionů dvě stě tisíc a působí ve dvě stě třiceti devíti zemích světa.¹⁶⁴

6.3.3 Ukázka z učebního textu

„Pokud chcete přežít konec tohoto světa, co byste měli udělat? Začít si hromadit zásoby nebo se připravovat fyzicky? Ne. Bible nás naléhavě vybízí, abychom si stanovili jiné priority. Říká: „Protože se to všechno má takto rozplynout, jakými lidmi byste měli být vy ve svatých činech chování a v skutcích zbožné oddanosti, když očekáváte a pevně chováte v mysli přítomnost Jehovova dne!“ (2. Petra 3:10–12) Z kontextu vyplývá, že „to všechno“, co se má „rozplynout“, jsou vládnoucí složky tohoto zkaženého světa a také všichni, kdo chtějí, aby vládli lidé, a ne Bůh. Kdybychom si tedy hromadili zásoby, těžko by nás to ochránilo před zničením. Naše přežití závisí na tom, jestli budeme věrni Bohu Jehovovi a budeme se učit jednat tak, abychom se mu líbili. (Safanjáš 2:3) Nenechte se tedy ovlivnit názorem většiny a neignorujte jasné signály toho, že žijeme v opravdu důležité době. „Pevně [chovejte] v mysli přítomnost Jehovova dne.“ Svědkové Jehovovi vám rádi v Bibli ukážou, jak můžete tento nadcházející den přežít.“¹⁶⁵

¹⁶²VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 99. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁶³Tamtéž, s. 99.

¹⁶⁴O svědcích Jehovových. JW.ORG / OFICIÁLNÍ STRÁNKY SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH. *Svědkové Jehovovi* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/>.

¹⁶⁵*Strážná věž: Hlásající Jehovovo Království* [online]. Germany: WachturmBibelundTraktat-Gesellschaft der ZeugenJehovas, 2015 [cit. 2015-03-03]. ISSN 0043-1087. Dostupné z: <http://www.jw.org/cs/publikace/casopisy/wp20150501/jak-prezit-konec/>.

6.4 Církev adventistů sedmého dne

Počátky této církve pramení v šedesátých letech 19. století v oblasti Severní Ameriky. Během tohoto století se církev dokázala rozšířit ze Spojených států amerických do všech kontinentů světa. Největšího rozmachu se jí dostalo po 2. světové válce v západních zemích, ale také v zemích rozvojových. Počátky se však začaly formovat již v 18. století, kdy se řada duchovních začala intenzivně zabývat studiem proroctví Bible o druhém příchodu Ježíše Krista na zem. V roce 1830 shromáždil William Miller kolem svého učení přibližně padesát tisíc lidí, kteří očekávali roku 1843 a poté i roku 1844 příchod Ježíše na zem, předpověď se nenaplnila z důvodu špatného pochopení proroctví Bible. Toto nesplněné očekávání však přivedlo mnoho lidí k dalšímu důkladnému biblickému studiu. Při studiu Bible jedna ze skupin milleritů došla k poznání, že zprávy o stvoření světa, z Desatera Božích přikázání, proroctví proroků a působení Ježíše Krista, že správný den týdenního odpočinku je sobota (tj. sedmý den týdne), a další narazily na opomíjené biblické zprávy, ukazující například na nesprávné učení o nesmrtelnosti duše jakožto samostatné entity či nebiblický křest malých dětí. Studijní skupiny milleritů si roku 1863 daly název Církev adventistů sedmého dne, kterýžto klade důraz na očekávání brzkého druhého Ježíšova příchodu na zem (advent) a zachovávání svatosti sedmého dne týdne (soboty) jako dne odpočinku. Církev přijala úlohu seznámit svět s opomíjenými pravdami Bible a nabídnout mu smíření a spásu v Ježíši Kristu před rychle se blížícím koncem a ukázat pravý obraz Boha jako Stvořitele a spasitele světa. Tuto úlohu přijala na základě proroctví z Bible a stala se základem celosvětové misie Církve adventistů sedmého dne.¹⁶⁶

Na území českých zemí se adventismus objevil roku 1890 prostřednictvím misionáře Antonína Šimona, který přišel z Německa. První sbor byl založen roku 1902 v Praze a postupně byly založeny další sbory napříč celým územím. Společenství postupně rostlo a v roce 1919 vznikla samostatná unie Církve adventistů v Československu. Registrovanou církví v ČR se stala v roce 1991. Celkový počet pokřtěných členů čítá celosvětově téměř sedmnáct milionů. Církev má čtyři organizační stupně své správy, nejvyšší z nich je *Generální konference*, která prostřednictvím *divizí*

---

¹⁶⁶Historie. *Církev adventistů sedmého dne* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.casd.cz/informace-o-cirkvi/historie/>.

sjednocuje všechny *unie*¹⁶⁷. Každá unie spojuje několik *sdržení*, která organizují společenství *sborů* v dané zemi. České sdržení sídlí v Praze na ulici Peroutkova. Předsedou je Pavel Zvolánek. Česko-Slovenská unie dále zahrnuje Moravskoslezské sdržení a Slovenské združení. Výbor unie pro ČR, se sídlem v Londýnské ulici, Praha 2, vede Mgr. Ing. Mikuláš Pavlík M.A. Předsedou celosvětové Církve adventistů sedmého dne je Ted Wilson.¹⁶⁸

6.4.1 Učení

Adventisté se připojují k apoštolskému vyznání starokřesťanské církve. Věří v Boha, Otce všemohoucího, který podle nich nejen, že existuje, ale je v něm i zdroj naší existence. Bůh je jediný, kdo vládne světu, důvěřují mu, a proto se mu podřizují svou myslí. Adventisté věří, jak je uvedeno na prvních stránkách Bible, v 1. Knize Mojžíšově, že země byla stvořena v sedmi dnech slovy Boha a sedmého dne, v sobotu, Bůh odpočíval a i oni odpočívají od všední práce a věnují se především studiu Bible a shromáždění. Adventisté se takřka opírají o modlitbu „*Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho, jenž se počal z Ducha svatého. Narodil se z Panny Marie, trpěl po Ponciem Pilátem, ukřižován umřel i pohřben jest. Sestoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. Odtud přijde soudit živé i mrtvé. Věřím v Ducha svatého, Svatou církev obecnou, odpuštění hříchů, vzkříšení Těla a život věčný. Amen.*“, a její jednotlivé body, které aplikují skrze Bibli na způsob víry a života.¹⁶⁹

Adventisté věří, že jedna ze zakladatelek Církve adventistů sedmého dne Ellen Gould Whiteová (1827-1915) byla od Boha nadána prorockým darem a mnohá její prorocká vidění mohou doplnit biblickou zprávu. Kromě toho, je E. G. Whiteová

---

¹⁶⁷ Každá unie může zahrnovat několik států, např. Česko-Slovenská unie.

¹⁶⁸ Historie. *Církev adventistů sedmého dne* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.casd.cz/informace-o-cirkvi/historie/>.

¹⁶⁹ Čemu věříme. *Církev adventistů sedmého dne* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.adventiste.cz/>.

autorkou mnohých dalších pojednání a řady knižních titulů (např. *Cesta ke Kristu* či *Drama věků*).¹⁷⁰

Adventisté kladou důraz na život podle Božího zákona (Desatera Božích přikázání) a důležitost organického sepětí Starého a Nového Zákona. Charakteristické je pro adventisty dodržování jídelních předpisů, jak uvádí Bible (např. podle Starého Zákona odmítají vepřové maso, podle Nového zákona nejedí výrobky z krve). Dodržování je podepřeno zdravým životním stylem. Adventisté jsou zpravidla vegetariáni, v některých případech dokonce vegani. Reformní duch Spojených států amerických se projevil v 19. století mezi adventisty nejen v důrazu na péči o zdraví, hygienu, vhodné a čisté oblečení, ale také v zájmu o vzdělání a charitativní činnost.¹⁷¹

6.4.2 Společenství

Jednou z hlavních charakteristik a tradic adventistů je jejich vydavatelská a traktátní činnost, o kterou se v současnosti v ČR především stará vydavatelství *Advent-Orion*. Tato činnost je schopna svými publikacemi o zdraví, výchově dětí a zdravém životním stylu oslovit širokou veřejnost mimo své řady. Vydávají čtvrtletník *Znamení doby* a měsíčník *Advent* a také řadu časopisů pro děti a mladistvé. Společenství provozuje občanské sdružení *Pathfinder*, které skautským způsobem vychovává mladé adventisty. Ve spojení s církví funguje také řada restaurací, které jsou zaměřeny na vegetariánskou stravu, např. *Country Life*, *Maranatha*¹⁷², nebo projekt zdravého životního stylu *Newstart*.¹⁷³

Další z významných činností Adventistů sedmého dne je jejich misijní činnost, která se do povědomí veřejnosti zapsala zejména díky cyklu misijní akce Net '98, která probíhala v řadě měst; šlo o sérii přednášek o biblickém křesťanství, Ježíši Kristu, o životním stylu, zdraví a výchově s nabídkou a výzvou ke změně života v náboženském ohledu. Vedle řady misijních aktivit provozují adventisté také rádio *Hlas naděje* či

¹⁷⁰Kolektiv autorů. *Adventisté sedmého dne věří.: výklad základních 27 věroučných článků*. Vyd. 1. Praha: Advent-Orion, 1999, s. 263-277. ISBN 80-717-2102-6.

¹⁷¹VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 94-95. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁷²Maranatha vyvíjí i řadu dalších činností, např. přednáškových či publikačních.

¹⁷³VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 95. ISBN 80-717-8798-1.

televizní stanici *HopeTV*. Své renomé si adventisté vydobyli u veřejnosti především svou obdivuhodnou mezinárodní činností charitativní organizace ADRA.¹⁷⁴

6.4.3 Ukázka z učebního textu

„Písmo svaté, Starý i Nový Zákon, je psané Boží slovo. Je dáno Boží inspirací prostřednictvím svatých Božích lidí, kteří mluvili a psali pod vlivem Ducha svatého. V tomto slově Bůh svěřil člověku poznání nezbytné ke spasení. Písmo je neomylné zjevení Boží vůle. Je měřítkem charakteru, zkušebním kamenem zkušeností, autoritativním základem učení a spolehlivým záznamem Božích činů v dějinách (2 Pt 1,20.21; 2 Tm 3,16.17; Ž 119,105; Př 30,5.6; lz 8,20; J 17,17; 1 Te 2,13; Žd 4,12).“¹⁷⁵

---

¹⁷⁴VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, s. 95-96. ISBN 80-717-8798-1.

¹⁷⁵ Kolektiv autorů. *Adventisté sedmého dne věří.: výklad základních 27 věroučných článků*. Vyd. 1. Praha: Advent-Orion, 1999, s. 22. ISBN 80-717-2102-6.

7 MÉDIA

Média jsou základní informační kanály, kterými k lidem proudí informace. Základními médii jsou v současnosti periodický tisk, televize, rádio a internet. Tato média jsou často nazývána masová média. Masová média můžeme charakterizovat jako společensky podmíněné formy sociální komunikace, jejichž (minimálním) společným charakteristickým rysem je to, že:

a) díky technickým, organizačním a distribučním možnostem jsou (potencionálně) dostupné neomezenému množství adresátů/uživatelů a (reálně) využívané jejich velkým počtem;

b) nabízejí těmto uživatelům obsahy, které pro ně mohou být z různých důvodů (pro poučení, orientaci ve světě, návody na jednání i jako zdroj zábavy) použitelné;

c) tyto obsahy nabízejí průběžně nebo pravidelně;

d) na zájmu a potřebách uživatelů namnoze závisí samotná existence těchto forem komunikace (ať už z důvodů ekonomických nebo politických, např. stranických).¹⁷⁶

7.1 Historie a současnost médií

Role médií se postupem času měnila a neustále se vyvíjí. Již ve starém Římě existovaly noviny, i když jen v psané formě. Vznikly ještě před začátkem tohoto letopočtu. Byly ve formě letáků (dřevěné destičky s vyřezávanými písmeny) a obsahovaly hlavně hospodářské a politické zpravodajství. Největší zlom nastal v první polovině 15. století, kdy byl vynalezen knihtisk. Za jeho vynálezce je považován Johannes Gensfleisch – Gutenberg. V té době došlo k mohutnému rozšíření tisku, hlavně náboženských textů a Bible. V 16. století postupně vznikaly první tištěné

---

¹⁷⁶JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, s. 25-41 . ISBN 80-717-8697-7.

zpravodajské a reportážní letáky ve světě a následně noviny. V 17. století se noviny začaly tisknout periodicky.¹⁷⁷

Další zlom nastal na přelomu 19. a 20. století s vynálezem rádiového spojení a rádia. Ve 20. letech 20. století se díky vynálezu elektronek stalo rádio široce dostupnou technologií pro veřejnost. První pravidelné rozhlasové vysílání v Československu začalo 18. května 1923.¹⁷⁸

S vynálezem elektronky je také spjat vynález elektronková televize a televizního vysílání. K prvnímu vysílání došlo v roce 1927 ve Velké Británii. V roce 1930 byl s televizním vysíláním přenášen také zvuk.¹⁷⁹

V dnešní době vládne světu médií internet. Společnost je zahlcena IT technologiemi a internetem. Rychlost přenosu informací je astronomická. Neplatí zde, že informace jsou distribuovány mezi lidmi pouze profesionálními novináři a publicisty, jako je tomu u tištěných novin, televize i rádia. Informace se zde šíří od kohokoliv, komukoliv a kdekoliv.

7.2 Vliv médií na společnost a jejich moc

Při posuzování médií a jejich moci je důležité si ujasnit, co to moc je. Může být chápána podle běžného významu tohoto slova, a to, že je to schopnost prosadit svůj záměr i proti vůli jiných. Moc jako taková je v médiích zprostředkovávána prostřednictvím těch, kdo informaci zpracovávají, jsou to tedy vlastníci médií, vydavatelé, šéfredaktoři, jednotliví novináři, lobbisté či PR agentury, ukryté za oponou. Teoretici masové komunikace mluví o obrovské moci masmédií, která mohou určovat, o čem budou lidé přemýšlet a čemu budou věřit. Média jsou obsáhlým krasohledem, který nám tvoří virtuální realitu.¹⁸⁰

---

¹⁷⁷VERNER, Pavel. *Historie mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013, s. 9-15. ISBN 978-80-7452-027-3.

¹⁷⁸Tamtéž, s. 20.

¹⁷⁹ŘÍČNÝ, Václav a Tomáš KRATOCHVÍL. *Československý časopis pro fyziku: Historie a současnost televize ve světě a u nás* [online]. 3. vyd. Česká republika: Akademie věd České republiky, 2013 [cit. 2015-03-01]. ISSN 0009-0700.

¹⁸⁰BEZDÍČEK, Viktor a Petr ŽANTOVSKÝ. *Média a moc*. Praha: Votobia, 2000, s. 5-6. ISBN 80-722-0085-2.

Vliv médií a jejich moc je jedna z nejčastěji kladených otázek o společnosti dnešní doby. Samotné úvahy o vlivu médií mají často spekulativní charakter, opírající se o nepřímé dohady a interpretace. Faktem zůstává to, že média jsou nedílnou součástí každého jednotlivce v této pozdně moderní době a součástí fungování společnosti jako celku. Média se výrazně podílejí na tom, jaký si vytvoříme časová harmonogram a jakou strukturu bude mít náš životní prostor, doprovázejí nás od rána až do doby, kdy uleháme.¹⁸¹

Média jistě působí také na naše subjektivní i objektivní postoje a chování, těžké je však vystihnout, do jaké míry a jak tento vliv vypadá, a právě díky složitosti uchopitelnosti se společnost přiklání k vlivům nežádoucím. Názory na to, jakými konkrétními vlivy na nás média působí, se značně liší. Může se jednat o skryté působení médií a ovlivnění citové lhostejnosti vůči společensky negativním vlivům, nebo nás vedou k napodobování toho, co sama prezentují a dělají. Média v nás mohou vzbuzovat strach, úzkost, obavy, ale také nebezpečnou euforii a pocit chťiče v podobě podpory spotřebního chování. V souvislosti s dětmi a dospívajícími se často hovoří a diskutuje o potlačení tvořivosti, gramotnosti, představitivosti a také o tom, že média „ohlupují“. U médií síťových, tedy internetu, je velkým a diskutabilním problémem virtuální realita, která v sobě nese hrozbu nerozeznání reálného od fiktivního, nehledě na to, že jedinec při nadměrné konzumaci postupně ztrácí kontakt s reálným světem a „živými“ lidmi.¹⁸²

Vedle těchto reálných hrozeb zůstávají stranou některé pozitivní stránky masových médií. V poslední době se za jednu z největších výhod médií považuje zprostředkování jinak těžko dostupných zážitků, jako jsou třeba přímé přenosy koncertů, oper v HD rozlišení či sportovních událostí, které sledují miliony lidí po celém světě, které nemají jinou možnost se k nim dostat, než prostřednictvím mediální techniky. Média jsou také dobrým nástrojem pro zlepšení obecného přehledu a povědomí o světě, v některých konkrétních případech, jako je vizuální stránka médií, mohou média přispívat ke zlepšení gramotnosti.¹⁸³

---

¹⁸¹JEŽEK, Vlastimil a Jan JIRÁK. *Média a my*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2014, s. 109. Management umění - umění managementu, sv. 4. ISBN 978-807-3313-043.

¹⁸²Tamtéž, s. 109.

¹⁸³JEŽEK, Vlastimil a Jan JIRÁK. *Média a my*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2014, s. 110. Management umění - umění managementu, sv. 4. ISBN 978-807-3313-043.

Mediální vliv není jen otázkou jednotlivce, nýbrž působí na celou konzumní společnost a ovlivňuje její veřejné mínění, především tím, že roztáčí spirálu mlčení, tedy posilují takové názory, které mají převahu a potlačují ostatní. Vliv médií je patrný také na politické a ekonomické scéně a výrazně ovlivňuje kulturní klima. Mediální vliv je současně vlivem na samotná média, jelikož jsou součástí společnosti.¹⁸⁴

Média výrazně podporují moc těch, kteří za nimi stojí a ovládají je a to má za následek ovlivnění společenské stability. Mediální podíl na stabilitě společnosti se vysvětluje různými formami – média nabízejí únik z tristní každodennosti do světa snů, přispívají k hegemonii a jsou nástrojem společenské kontroly, která pramení z nabízení vymezených vybraných společenským témat a obsahů, které média prezentují.¹⁸⁵

---

¹⁸⁴JEŽEK, Vlastimil a Jan JIRÁK. *Média a my*. 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2014, s. 111. Management umění - umění managementu, sv. 4. ISBN 978-807-3313-043.

¹⁸⁵JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, s. 184-186. ISBN 80-717-8697-7.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 VÝZKUMNÁ ČÁST

8.1 Cíl výzkumu

Cílem praktické části bakalářské práce je zjistit mediální obraz vybraných vzorků nových náboženských hnutí a sekt po roce 1989. Práce se bude primárně zaměřovat na zhodnocení toho, jakým způsobem jsou hnutí a sekty prezentovány a zdali je jejich výsledná mediální hodnota negativní, pozitivní či neutrální. Sekundárním pátráním je zjistit postoj členů vybraných hnutí a sekt k otázkám zaměřeným na prezentaci jejich společenství médií. Práce bude zpracovávat data týkající se Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Církve adventistů sedmého dne, Svědků Jehovových a Scientologie.

8.2 Výzkumné otázky a hypotézy

Autorka tohoto textu je názoru, že mediální prostor, který je náboženským hnutím a sektám poskytován, závisí na atraktivitě daného hnutí, resp. sekty, což ji přivedlo k formulaci následujících hypotéz:

Hypotéza 1: *Nejčastější zpravodajskou hodnotou bude negativita sdělení.*

Hypotéza 2: *Nejatraktivnější serverem z hlediska počtu zobrazení vybraných vzorků hnutí a sekt je idnes.cz.*

Hypotéza 3: *Mediální reprezentace náboženských hnutí a sekt nepřispívá k jejich společenské exkluzi.*

Na základě přiblížení teoretických východisek v první části bakalářské práce byly položeny výzkumné otázky, které pomohou potvrdit, popř. vyvrátit, vyřčené hypotézy. Pozornost byla soustředěna na dva tématické okruhy: zaprvé, četnost vyskytujících se článků týkajících se vybraných náboženských hnutí, a zadruhé, jejich mediální obraz. Výzkum je rámován hledáním odpovědí na následující klíčové otázky:

1. Jaká je četnost článků na vybraných zpravodajských serverech?

2. Jaký je mediální obraz vybraných hnutí a sekt?
3. Která kritéria jsou určující při selekci a prezentaci zpravodajských sdělení?

8.3 Metodologie práce

Vzhledem k relativně dlouhému zkoumanému období zájmu zkoumání vzorků, konkrétně od roku 1989, se autorka práce rozhodla zaměřit se pouze na analýzu internetových zpravodajských serverů. Konkrétně proběhla rešerše internetových portálů idnes.cz, novinky.cz, ct24.cz a lidovky.cz se zaměřením na zpravodajský prostor věnovaný jednotlivých hnutím a vypovídající hodnotu jejich článků. Jak již bylo řečeno, vzhledem k rozsáhlému časovému období, je optimální technikou pro získání obecných závěrů obsahová analýza. Dle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV), je obsahová analýza definována jako: „*analýza obsahu dokumentu zahrnující metody a pravidla pro stanovení tematiky dokumentu, případně časového a prostorového hlediska, čtenářského určení a formy dokumentu. Slovní vyjádření obsahu dokumentu v přirozeném jazyce je transformováno do věcných selekčních údajů v procesu věcného pořádkání nebo do vět v procesu sémantické redukce textu dokumentu.*“¹⁸⁶ Pomocí této analýzy byla základně utříděna a klasifikována zkoumaná data.

Pro získání kompletnějších a konkrétnějších souvislostí autorka zvolila analyticko-empirický postup práce, který by měl vyvrátit, či potvrdit, nastolené hypotézy a měl by odpovědět na položené otázky. Empirický postup výzkumu je založen na pozorování, měření a experimentu. Při tomto postupu se vždy pracuje s konkrétními daty a exaktními metodami dospívá ke konkrétním poznatkům.¹⁸⁷

---

¹⁸⁶ BALÍKOVÁ, Marie. *Obsahová analýza*. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD.

¹⁸⁷ SEBERA, Martin. *Vybrané kapitoly z metodologie: metody výzkumu* [online]. 2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/~tvodicka/data/reader/book-8/04.html>.

Pro sekundární výzkum praktické části práce, který je postaven na dotazování jednotlivých členů zastupujících náboženská hnutí a sekty, byla pro sběr dat vybrána metoda rozhovoru, respektive standardizovaný rozhovor, který se vyznačuje jasně položenými, předem připravenými otázkami.¹⁸⁸ Cílem bylo získat rozhovor s členy všech čtyř vybraných hnutí (sekt). Výsledkem jsou tři plnohodnotně zodpovězené rozhovory s respondenty adventistů, mormonů a jehovistů. I přes snahu aktivního elektronického dotazování a komunikace se čtvrtým respondentem Scientologické církve, se autorce nepodařilo navázat komunikaci. Z toho usuzuje, že se konkrétní hnutí nechce na dané téma bavit nebo není v jeho zájmu se na téma Scientologie versus média vyjadřovat.

Realizace zbylých tří rozhovorů byla převážně zhotovena prostřednictvím internetové, resp. emailové komunikace. Rozhovor s členy jehovistů a adventistů byl realizován na základě předchozí osobní komunikace a domluvy, kdy byly respondentům zanechány vytčené otázky na téma „Vy vs. Média“, vzhledem k tomu, že se jednalo o otázky, které potřebují určitou přípravu. V případě zástupců svědků Jehovových byly zodpovězeny rozhovorové otázky osobně vyzvednuty a dále zpracovány, resp. doslovně přepsány do elektronické podoby. Zástupce adventistů odeslal zodpovězené otázky autorce emailem. Co se týče respondenta z Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů, veškerá komunikace probíhala prostřednictvím emailové komunikace z časových důvodů a vytíženosti dotazovaného.

Stručná charakteristika jednotlivých respondentů:

1. Adventisté sedmého dne

Dotazovaným respondentem byl Ing. Norbert Pěkník, praktikující člen Církve adventistů sedmého dne. Norbert se narodil do rodiny již praktikujících členů adventistů a on sám svůj postoj k této církvi upevnil křtem ve věku sedmnácti let (1991). Norbert Pěkník souhlasil s uvedením jeho jména a doslovným přepisem jeho zodpovězených

---

¹⁸⁸ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Základy pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: VŠCHT, 2005, s. 28. ISBN 80-708-0573-0.

rozhovorových otázek. Rozhovor proběhl mezi 23. až 27. únorem 2015, v Dolních Domaslavicích (okr. Frýdek – Místek, Moravskoslezský kraj).

2. Svědkové Jehovovi

Dotazovanými respondenty byli členové Svědků Jehovových Jiří Bílý, spolu s manželkou Urszula Bílou; dvacet let svědky Jehovovými. Otázky zpracovávali společně a výsledná odpověď je výsledkem jejich společného vnímání a nabytého dojmu. Oba dva souhlasili s doslovným přepisem rozhovoru a s uveřejněním svých jmen. Rozhovor proběhl ve dnech 23. až 27. února 2015 v Havířově (okr. Karviná, Moravskoslezský kraj).

3. Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

Souhlas se zodpovězením otázek vznikl na základě oslovení církve, s žádostí o vyplnění dotazníku k bakalářské práci, prostřednictvím emailu, uvedeného na oficiálních internetových stránkách církve pro Českou republiku, konkrétně bylo využito emailu pro kontakt s veřejností a médii. Následná odezva byla kladná s vyjádřením souhlasu a zájmu tento rozhovor, přesněji položené otázky zodpovědět. Další komunikace již probíhala prostřednictvím soukromého emailu dotazované osoby a na základě opětovného zaslání otázek byly všechny tyto zodpovězeny. Dotazovanou byla paní Rostislava Gordon-Smith, mluvčí církve pro veřejné záležitosti. Dotazovaná také souhlasila s doslovnou interpretací celého rozhovoru a uveřejnění svého jména. Komunikace a následné obdržení zodpovězených otázek probíhalo ve dnech od 23. do 28. února 2015 v Praze.

8.4 Získaná data a jejich interpretace

Na základě položených otázek byly hledány odpovědi na vybraných internetových portálech. Autorka provedla rešerši internetových serverů ct24.cz, idnes.cz, novinky.cz a lidovky.cz. Kritériem pro výběr článku bylo klíčové slovo, nebo klíčová slova, tedy doslovný název vybraných vzorků náboženských hnutí a sekt. Obecnou rešerší, kdy byly články filtrovány na základě nastavení alespoň jednoho klíčového slova, či jeho příbuznosti, autorka došla k závěru nepřesné analýzy

obsahového zaměření, jelikož právě v těchto vyfiltrovaných článcích byla vybraná hnutí pouze velmi okrajovým tématem, nebo se o nich článek pouze zmínil. Z tohoto důvodu bylo získávání dat postaveno na vyhledávání doslovných klíčových slov, a to: *Církev Ježíše Krista Svatých posledních dní, Svědkové Jehovovi, Scientologická církev a Církev adventistů sedmého dne.*

Je důležité zmínit, že vybrané internetové servery datují nejstarší články o vybraných hnutích a sektách přibližně od roku 2000, vzhledem k tomu, že jsou internetová média, resp. internetové zpravodajství celkem novou záležitostí. Oficiální připojení České republiky k internetu proběhlo 13. 2. 1992 v prostorách ČVUT.¹⁸⁹ Prvním internetovým zpravodajským katalogovým vyhledávačem byl portál *seznam.cz*.¹⁹⁰ Přestože cílem práce bylo zhodnotit mediální obraz po roce 1989, autorka bakalářské práce se rozhodla stanovit jako výzkumné období od roku 1998 po současnost. Konkrétně vybraný časový úsek by měl přispět ke kvalitnějšímu zpracování a vyhodnocení získaných poznatků.

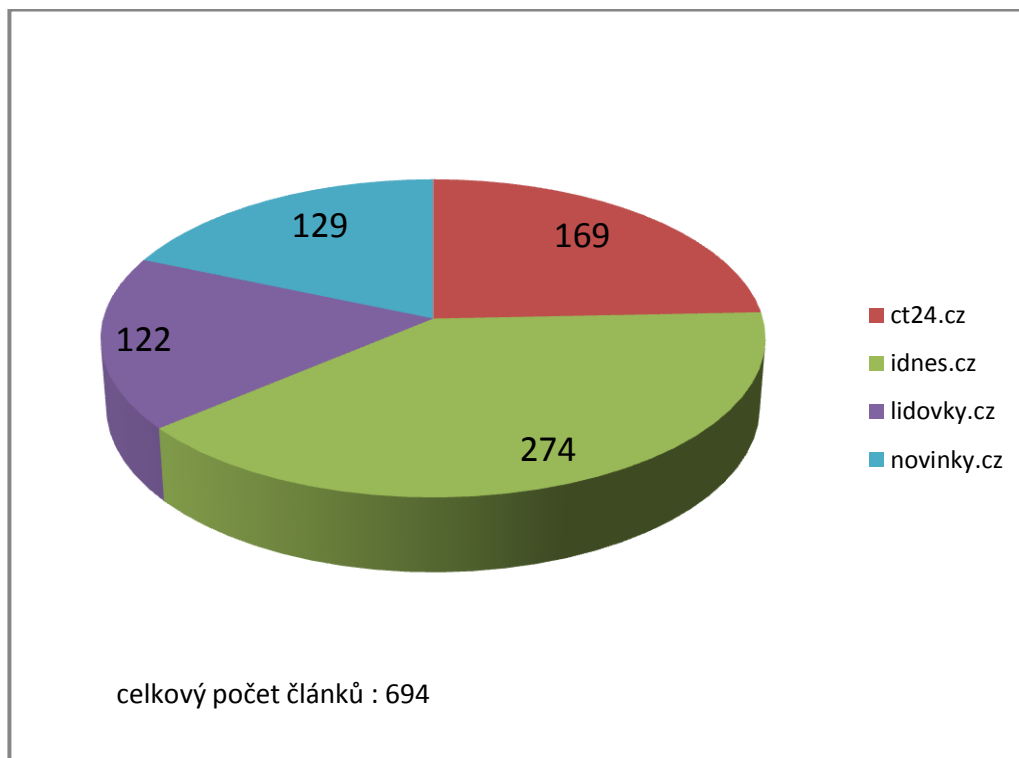
---

¹⁸⁹¹⁸⁹CHLAD, Radim. *Historie Internetu v České republice* [online]. 2000 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/xchlad.htm>.

¹⁹⁰PETERKA, Jiří. *Archiv článků a přednášek Jiřího Peterky: Historie českého Internetu: Seznam* [online]. 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b05/b0811002.php3>.

8.4.1 Vlastní analýza zkoumaných dat

Graf 1: Celkový počet článků o daných náboženských hnutích, resp. sektách na vybraných serverech

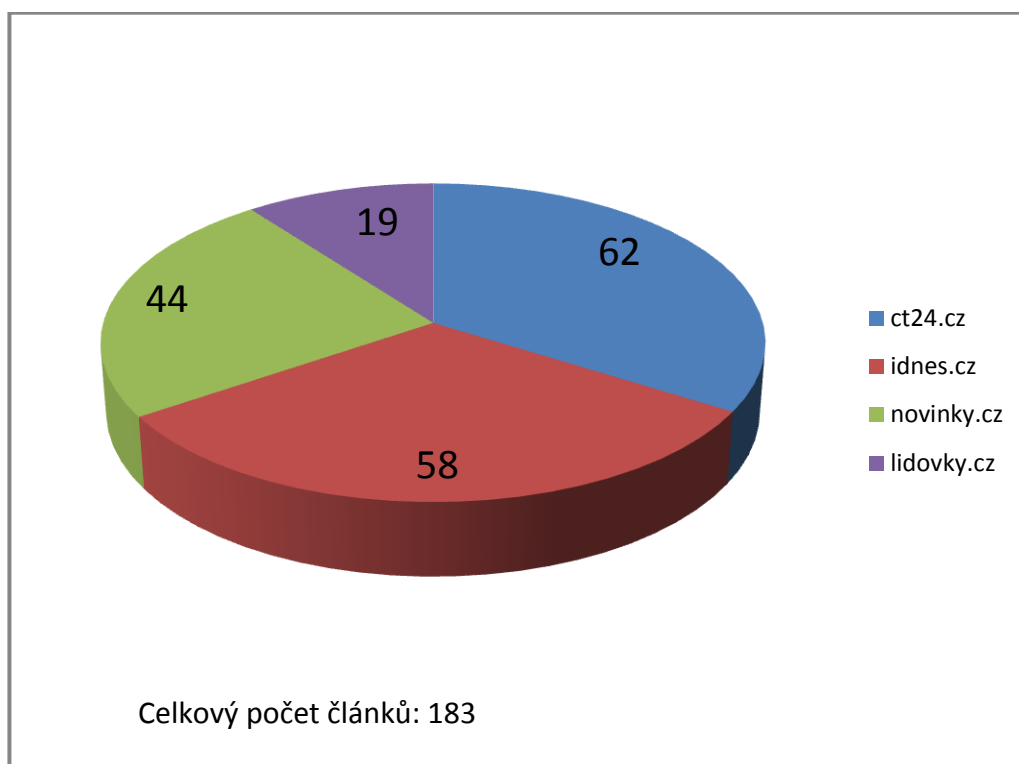

Zdroj¹⁹¹

Celkový počet nalezených článků, týkajících se nově vzniklých náboženských hnutí a sekt, konkrétně vybraná hnutí a sekty, je 694. Z grafu jednoznačně vyplývá to, že server idnes.cz je serverem, který se o vybraných náboženských hnutích a sektách, ve vybraném časovém období, vyjadřuje nejčastěji. Celkový počet vygenerovaných článků je 274, z toho může vyplývat, že je server idnes.cz nejatraktivnější, co se týče četnosti výskytu článků na téma nově vzniklých náboženských hnutí a sekt, přesněji jen zvolených vzorků pro analýzu. Procentuální zastoupení ct24.cz v celkovém zobrazení článků je 24%, další zjištěnou hodnotou je 274 článků týkajícím se hnutí a sekt pro portál idnes.cz s procentuálním zastoupením 39%. Server novinky.cz nabízí 129 článků se zastoupením 19% a lidovky.cz 122 článků o vybraných vzorcích se zastoupením 18%.

¹⁹¹Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 2: Počet článků věnovaných Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů na jednotlivých serverech

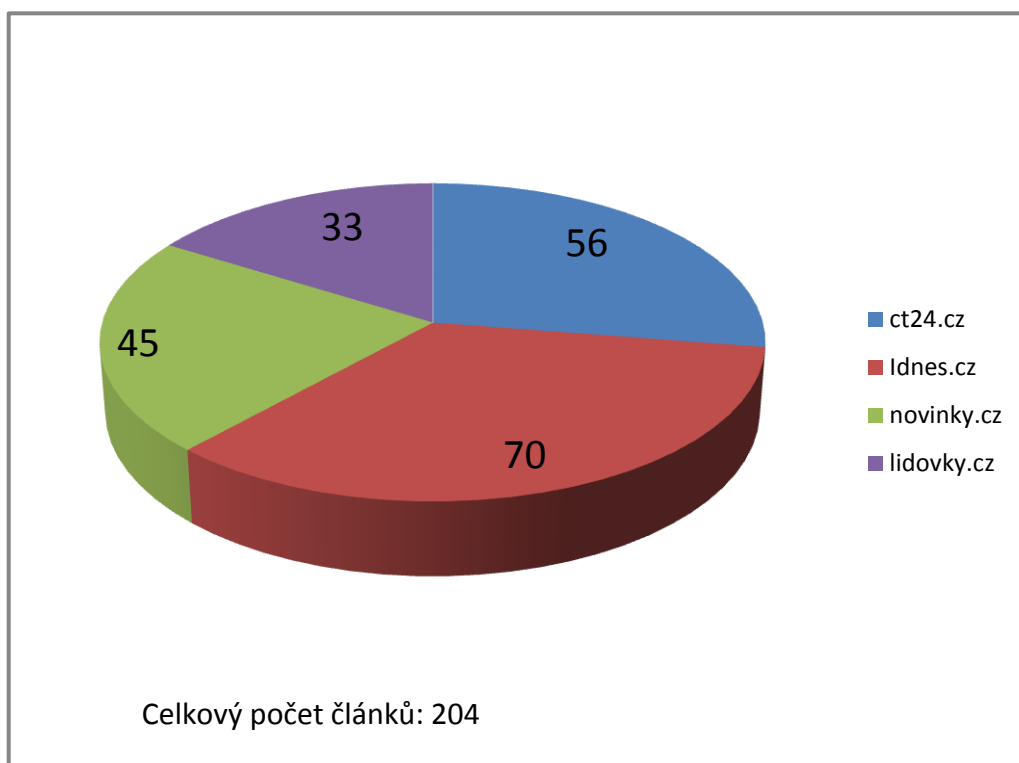

Zdroj¹⁹²

Z grafu č. 2 lze jednoznačně říci, že největší zastoupení článků, s hlavním tématem zaměřeným na Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů (Mormoni), poskytuje server ct24.cz. Tento server poskytuje 62 publikovaných reportáží či článků s hlavním zaměřením na tuto církev. Naopak nejméně se problematice mormonů věnuje server lidovky.cz, kde se v daném období vyskytuje pouze 19 článků, zaměřených právě na klíčová slova. Server idnes.cz nabízí 58 článků a 44 článků se objevuje na portálu novinky.cz. Procentuální zastoupení četnosti článků v závislosti na jednotlivé portály je 34% pro ct24.cz, 32% pro idnes.cz, novinky.cz představují 24% a 10% je hodnotou pro portál lidovky.cz. Lze tvrdit, že server ct24.cz je zpravodajským webem, který je z hlediska počtu článku vypovídajících o mormonech nejatraktivnější.

¹⁹²Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 3: Počet článků věnovaných Scientologii na jednotlivých serverech

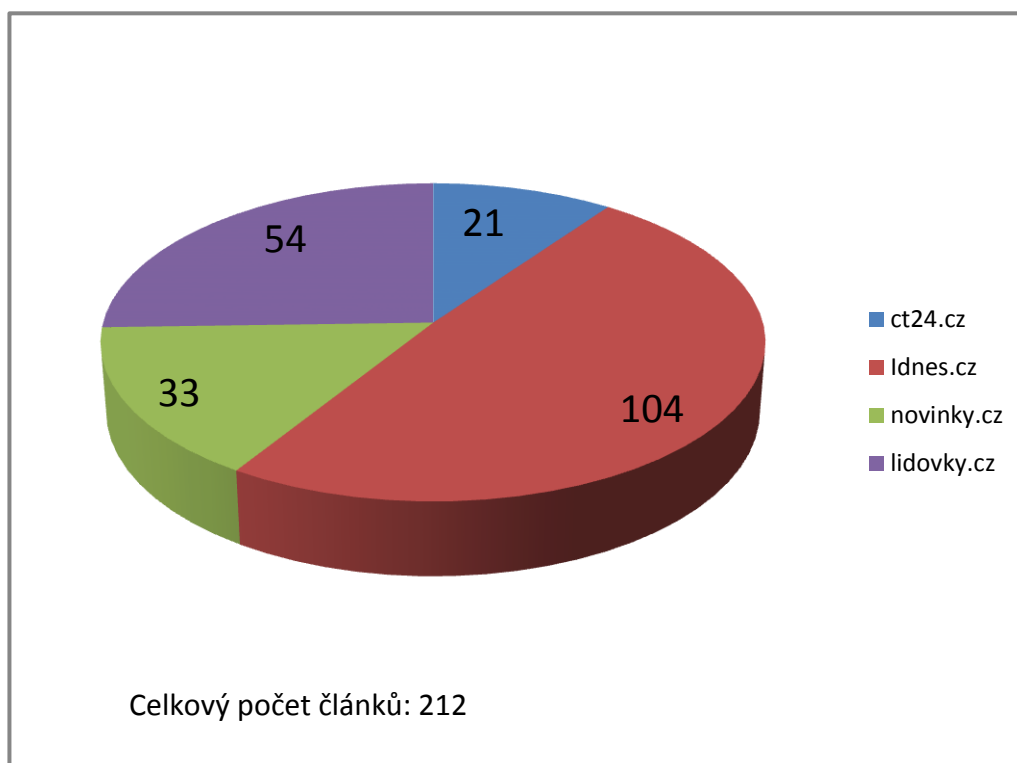

Zdroj¹⁹³

Tento graf zobrazuje počet článků o Scientologické církvi, které byly vyobrazeny na jednotlivých serverech po zadání klíčového slova, tedy doslovného názvu společenství – Scientologická církev. Z výsledku tohoto šetření je patrné, že portál idnes.cz je jednoznačně serverem, který obsahuje nejvíce zmínek v archivovaných člancích, reportážích apod. Celkový počet činí 70 článků, v procentech vyjádřeno jako 35%. Druhé místo v počtu zobrazení má server ct24.cz s 56 články (27%), 45 článků věnovaných scientologii vykazuje portál novinky.cz (22%) a posledním serverem jsou lidovky.cz, na kterém se v daném zkoumaném období vyskytuje jen 33 článků, v procentuálním zobrazení je hodnota 16%. Analýza četnosti výskytu článků věnovaných scientologiiopět potvrzuje největší atraktivnost serveru idnes.cz., jako tomu bylo u grafu 2.

¹⁹³ Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 4: Počet článků věnovaných Svědkům Jehovovým na jednotlivých serverech

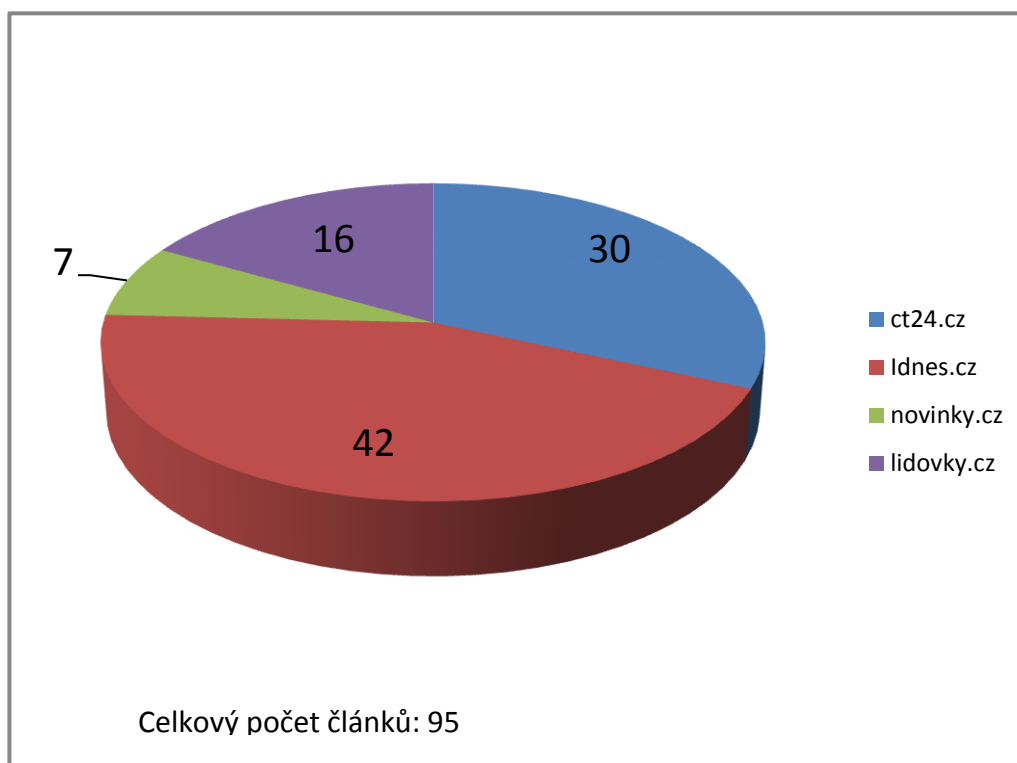
Zdroj¹⁹⁴

Z grafu č. 4 je patrné, že se problematice svědků Jehovových nejvíce věnuje server idnes.cz, který ve sledovaném časovém období publikoval 104 články, kde je hlavním tématem právě zadané klíčové slovo Svědkové Jehovovi. Lze tedy usoudit, že z vybraných portálů pro analýzu dat vybraných vzorků na téma týkající se Svědků, byl server idnes.cz nejvíce atraktivní na tuto zobrazení. Procentuální vyjádření idnes.cz je 49%:portálem, který je na druhém místě v počtu zobrazených článků, je zpravodajský portál lidovky.cz se zastoupením 54 zpráv (25%). 33 článků s danou problematikou nabízejí novinky.cz (16%) a portál ct24.cz se na téma Svědků Jehovových vyjadřuje ve 21 člancích v daném sledovaném období, což činí 10%.

¹⁹⁴ Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 5: Počet článků věnovaných Církvi adventistů sedmého dne na jednotlivých serverech

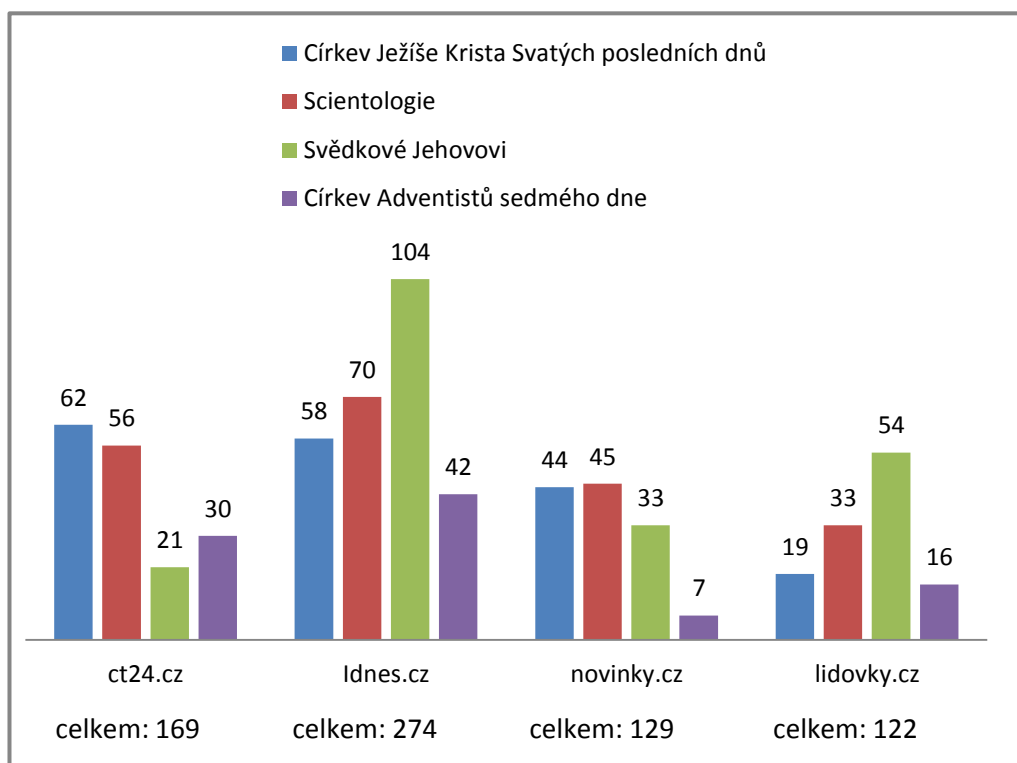

Zdroj¹⁹⁵

Tento graf je ukazatelem toho, že největší počet výskytu zobrazených článků v daném časovém období jednoznačně publikuje zpravodajský portál idnes.cz, kdy je celkový počet zobrazených článků 42. V procentech pak 44%. Platí tedy, jako tomu bylo u grafu 1 a grafu 3 a 4, že server idnes.cz je z hlediska četnosti výskytu článků zaměřených na Adventisty sedmého dne jednoznačně na prvním místě. Ostatní servery, tedy novinky.cz a lidovky.cz se v porovnání s portálem ct24.cz a idnes.cz zmiňují o této skupině velmi málo. 30 zobrazených článků bylo nalezeno na ct24.cz (32%), s 16 články operuje portál lidovky.cz, což představuje 17% z celkového grafu a novinky.cz v daném časovém období publikují pouze 7 článků zaměřených na téma adventistů, procentuálně 7%.

¹⁹⁵ Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

Graf 6: Počet článků o vybraných náboženských hnutích a sektách na jednotlivých serverech

Zdroj¹⁹⁶

Graf č. 6 zobrazuje všechny vybrané zpravodajské portály, které byly vybrány pro analýzu dat a pro celkové srovnání, počet všech článků s tematikou nových náboženských hnutí a sekt, resp. těch, které byly vybrány jako vzorky. Graf také zobrazuje počet článků na vybraných serverech, věnovaných jednotlivým vybraným vzorkům.

Z grafu plyne, že největší zastoupení článků, věnovaných svým tématem hlavně vybraným hnutím a sektám, má jednoznačně server idnes.cz. Graf není potřeba více popisovat, protože se jedná o resumé předchozích grafických vyobrazení. Tento graf slouží především pro výsledné celkové srovnání.

Dalším sledovaným kritériem při analýze jednotlivých zpravodajských serverů byla hodnota sdělení jednotlivých článků. Jak již bylo přiblíženo v teoretické části této

¹⁹⁶ Autorka práce, 2015 (vlastní šetření)

práce, proces prezentace médií je vždy a nutně selektivní. Jednotlivá zpracovaná témata článků musejí vykazovat určité vlastnosti korespondující s celkovým způsobem zpravodajské hodnoty.

Při zpracovávání analýzy prezentace, tedy mediálního obrazu vybraných náboženských hnutí na internetových serverech novinky.cz, ct24.cz, lidovky.cz a idnes.cz se autorka primárně zaměřila na sledování hodnot, na základě kterých byly události sledovaných hnutí vyhodnoceny jako sdělení hodny.¹⁹⁷Jednou z hypotéz této práce je, zdali mediální prezentace náboženských hnutí a sekt nepřispívá k jejich společenské exkluzi. Sociální exkluze je realizována skrze negativní stereotypizaci a označením jevu za deviantní.¹⁹⁸

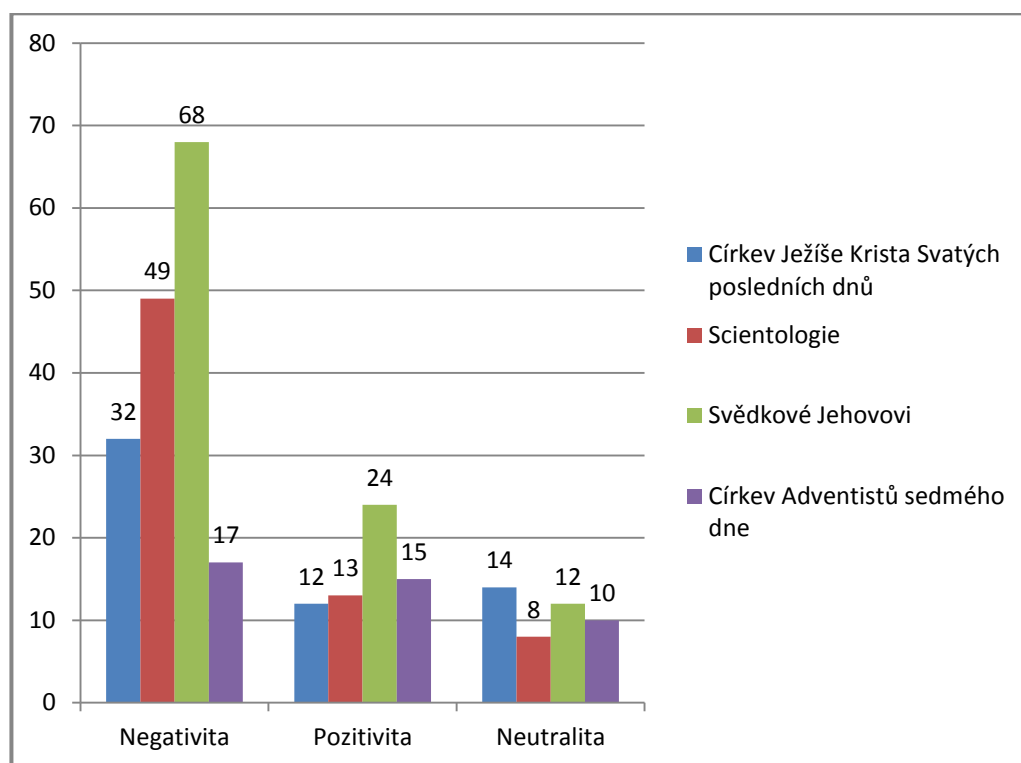
Hlavním zaměřením při identifikaci zpravodajských hodnot se autorka zaměřila na negativitu, atraktivitu (pozitivní hodnota) a neutrální výpovědní hodnotu článku, pod kterou se myslí, že je článek zaměřen na všeobecné téma, které nevzbuzuje senzací, rozruch ani opovržení. Soubor těchto hodnot zjišťuje, zda mají události, týkající se nových náboženských hnutí, která byla vybrána jako vzorky analýzy, negativní důsledky, nebo jsou považovány za atraktivní, či je jejich vypovídající hodnota neutrální. Přestože články, které byly analyzovány, měly více zpravodajských hodnot, pro stanovené hypotézy této práce jsou ty, které byly autorkou navrženy, tedy negativita, pozitivita a neutralita.

---

¹⁹⁷Škola médií: Mediální realita. VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA PUBLICISTIKY PRAHA. *Škola médií* [online]. 2010, 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <https://www.skolamedii.cz/metodicky-material/medialni-realita/>.

¹⁹⁸BROŽOVÁ, Kristýna. *Mediální obraz nových náboženských hnutí v MF DNES v letech 1996-2007*. Brno, 2009, s. 58. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

Graf 7: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu idnes.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutí

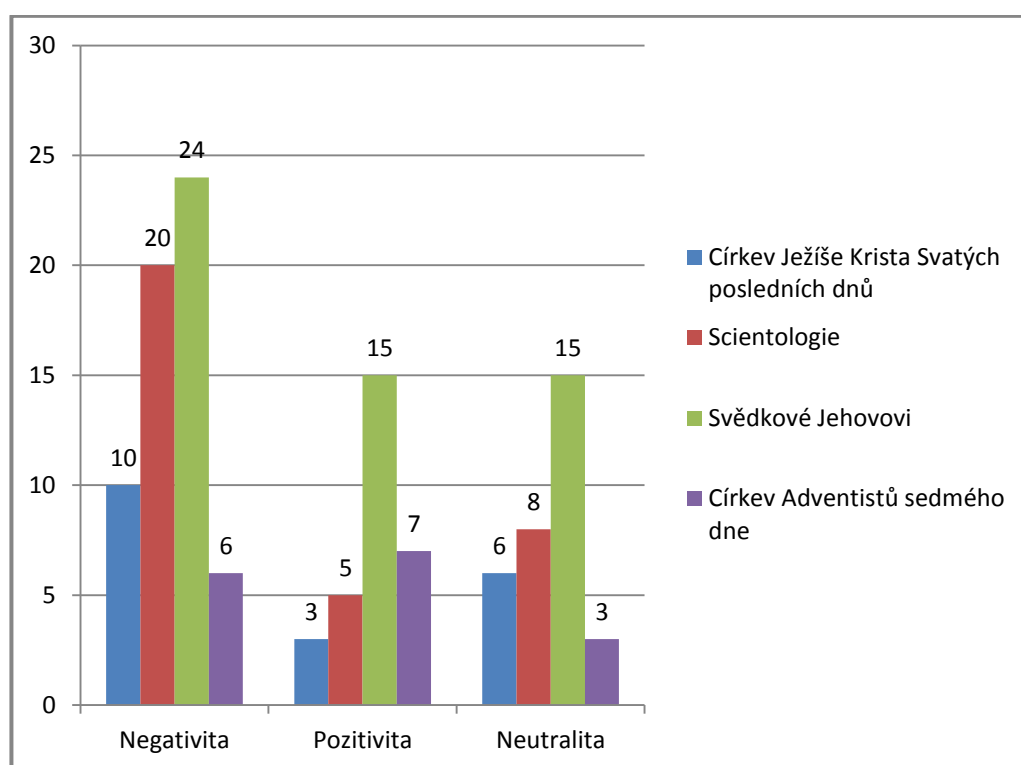
Zdroj¹⁹⁹

Z tohoto grafu je patrné, že negativní vypovídající zpravodajská hodnota je ve všech případech vybraných náboženských hnutí nejčastěji se vyskytujícím se faktorem. Nejvyrovnanější zastoupení vypovídajících hodnot článků na portálu idnes.cz má Církev adventistů sedmého dne, kde se vyskytuje 17 negativně vypovídajících článků, které se týkají především kritiky církve, 15 pozitivních článků, které přispívají svým obsahem k lepšímu sociokulturnímu začlenění církve. Server idnes.cz publikuje také 10 neutrálně zaměřených článků, které pojednávají zejména o restitučních záležitostech, zákonech apod. Velký negativní ohlas sebou nese Scientologická církev, o které se negativně píše ve 49 článcích na zmiňovaném portálu. O Scientologické církvi se na idnes.cz negativně píše ve většině článků, tvrdou negativní hodnotu má 49 článků, pozitivních je jen 13 a neutrální témata obsahuje 8 článků. Zbylá dvě hnutí, Svědkové Jehovovi a Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů jsou na serveru idnes.cz prezentována většinou také v negativním obraze. O mormonech se negativně

¹⁹⁹ Autor práce, 2015 (vlastní šetření)

vyjadřuje 32 článků, pozitivně 12 a neutrální vypovídající hodnotu má 14 článků. Jehovisté jsou počtem negativním příspěvků na prvním místě, negativní hodnotu má 68 se zobrazených článků, pozitivně o nich pojednává 24 článků a neutrální výpovědní hodnota je u 12 zpráv. Celkově lze tvrdit, že negativní vypovídající hodnota článků na portálu idnes.cz je určující pro výběr publikovaných článků, negativita je v tomto směru také atraktivním výstupem.

Graf 8: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu lidovky.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutí

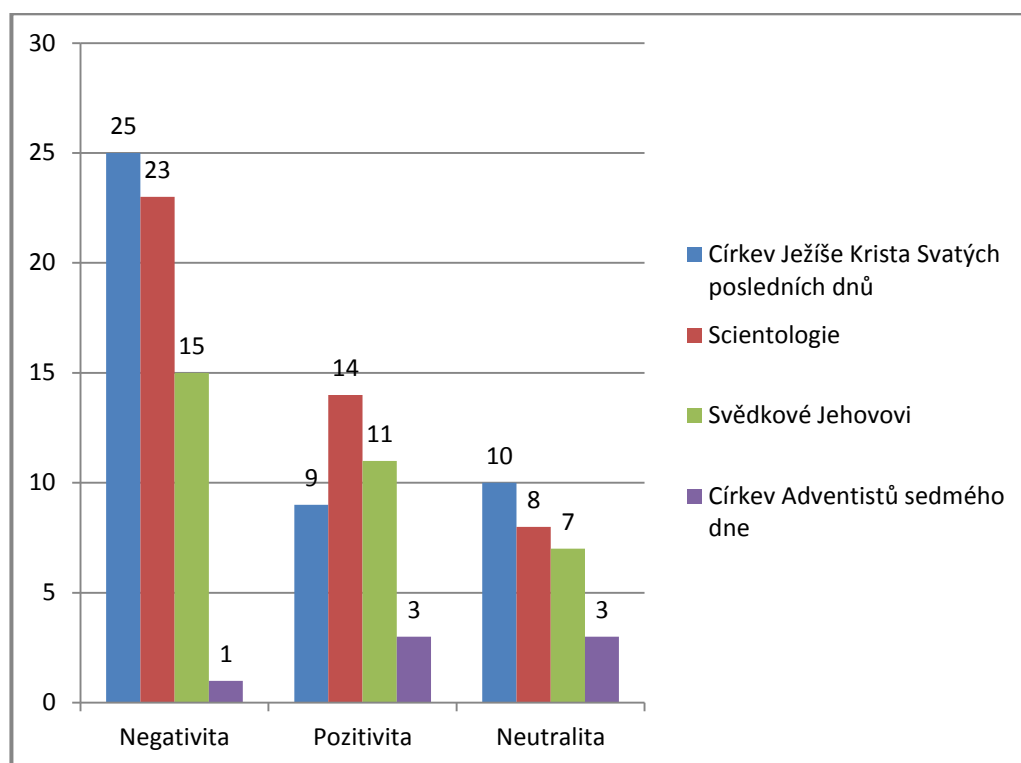
Zdroj²⁰⁰

Graf č. 8 je ukazatelem vypovídajících hodnot článků vyskytujících se na portálu lidovky.cz. Kromě článků týkajících se Církve adventistů sedmého dne, kde se negace vyskytuje v 6 člancích, z grafu vyplývá, že je u zbylých vybraných náboženských hnutí negativita určujícím a nejvíce zastoupeným kritériem pro výběr publikovaných zpráv. Největší podíl článků s negativní výpovědní hodnotou mají Svědkové Jehovovi. Portál

²⁰⁰ Autor práce, 2015 (vlastní bádání)

lidovky.cz píše o tomto společenství negativně ve 24 článcích, pozitivní hodnotu má 15 článků a stejný počet článků má hodnota neutrální. O Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů se portál lidovky.cz zmiňuje v 19 článcích, z toho jich je 10 s negativní hodnotou, 3 články o církvi nesou z hlediska sdělení pozitivní hodnotu a 6 článků se o mormonech vyjadřuje neutrálně. Články na téma adventistů zabírají na portálu lidovky.cz nejmenší zpravodajský prostor. Portál o této církvi píše v 16 článcích, a jak již bylo zmíněno, 6 je jich negativních. Zbylé články (10) nesou výpovědní hodnotu v poměru 7 pro pozitivní hodnotu a 3 články jsou věnovány tématům, která nemají známky negace ani pozitivních hodnot, tudíž jsou zařazeny do kategorie neutrality. Co se týče článků, které se zaměřují svým sdělením na scientologii, jsou počtem na druhém místě. Většina článků (20) má negativní výpovědní hodnotu, 5 článků charakterizuje svým sdělením církev jako atraktivní a 8 článků nevykazuje negativní ani pozitivní sdělovací hodnotu, takže jsou hodnoceny jako neutrální.

Graf 9: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu novinky.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutí

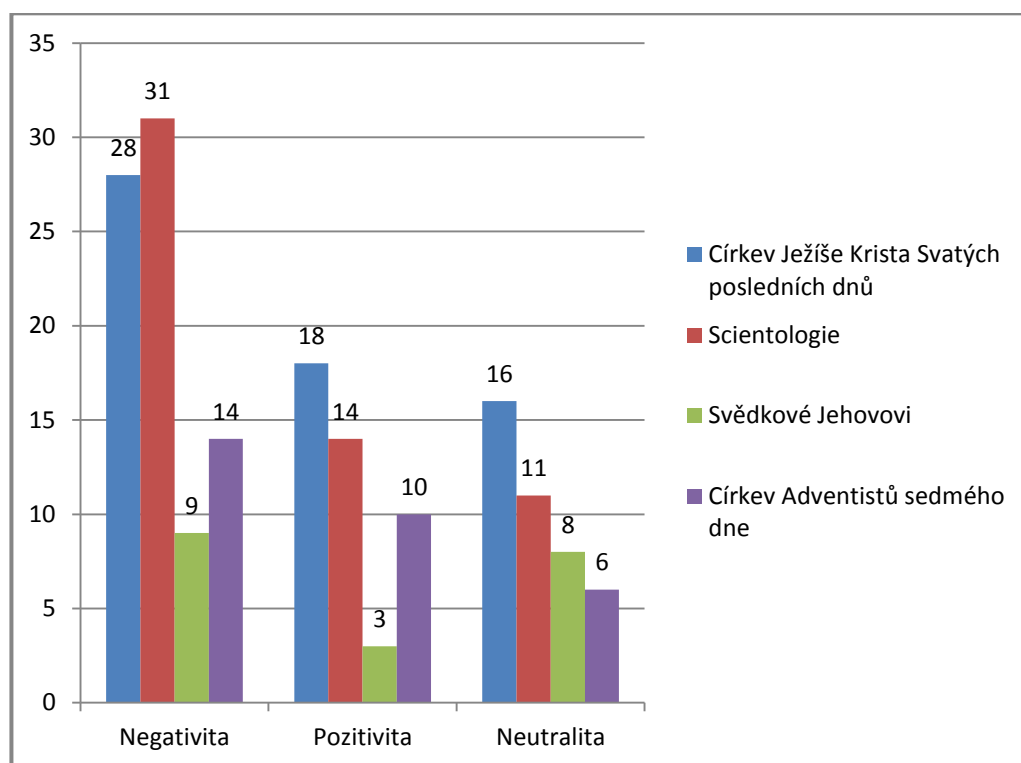

Zdroj²⁰¹

Graf č. 9 je výsledkem analýzy portálu novinky.cz, kde bylo provádělo šetření z hlediska počtu vyskytujících se článků s negativní, pozitivní a neutrální hodnotou, tak jako tomu bylo u předešlých grafů. Z grafu jednoznačně vyplývá, že je negace hodnotou, která se vyskytuje u nejvíce zobrazených článků. Celkový počet negativních sdělení na tomto portálu je 64, z toho 25 negativně vypovídajících článků pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 23 článků s negativní hodnotou pro Scientologii, téma Svědků Jehovových je negativně pojatov15 člancích, a 1 negativně hodnotící článek je zde publikován na téma Církve adventistů sedmého dne. Počet článků s pozitivní vypovídající hodnotou na portálu novinky.cz je 37, z toho je 14 zaměřených na scientologii, 11 na Svědky Jehovovy, 9 na mormony a tři články na adventisty. 28 článků je bez negativní či pozitivní vypovídající hodnoty, tedy je jejich obsah neutrální. Z toho je 10 zaměřených na mormony, 8 na scientologii, 7 na Svědky Jehovovi a ve třech člancích se autoři věnují Adventistům sedmého dne.

²⁰¹ Autor práce, 2015 (vlastní bádání)

Graf 10: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu ct24.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutí

Zdroj²⁰²

Graf č. 10 vyobrazuje články o vybraných náboženských hnutích v závislosti na jejich zpravodajské hodnotě na internetovém portálu ct24.cz. Z grafu jednoznačně vyplývá, že nejčastěji publikovanými články s negativní hodnotou jsou na téma scientologie, počet článků vyskytujících se na tomto portálu ve sledovaném období je 31. Druhou příčku s 28 články s negativní hodnotou má Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů. 14 článků, referujících o církvi v negativních hodnotách, představují Adventisté sedmého dne a v 9 negativních člancích se píše ve spojitosti se Svědky Jehovovými. Počet článků, jejichž obsah pozitivně přispívá k obrazu vybraných hnutí, je 45, z toho 18 pro Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 14 pro scientologii, 3 články pro Svědky Jehovovy a 10 pozitivních článků o Adventistech sedmého dne. Počet článků s neutrálně vypovídající hodnotou, tematicky zaměřených na vybrané vzorky nových náboženských hnutí, je na portálu ct24.cz 41. 16 článků se věnuje Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 11 Scientologické církvi, 8 jehovistům a 6 je jich svým obsahem zaměřeno na Adventisty sedmého dne.

²⁰² Autor práce, 2015 (vlastní bádání)

Při sledování zpravodajských hodnot, které ovlivňují výběr sdělení o nových náboženských hnutích na vybraných internetových serverech, lze z předchozích čtyř grafů (graf 7, 8, 9 a 10) říci, že negativní vypovídající hodnota článků je určujícím faktorem pro výběr sdělení. Negativní zprávy o jednotlivých hnutích byly zobrazovány nejčastěji v souvislostech s kritikou církve. U Scientologické církve šlo především o kritiku manipulace mysli jednotlivých členů, obvinění z tyranie na svých členech a kauzy spojené s obviněními vysoce postavených členů tohoto společenství. Články, které měly pozitivní dopad na scientologii, se povětšinou zaměřovaly na celebrity, které jsou s touto církví spojeny, a jejich výpovědi o tom, co jim církev dala a jak jim pomohla překonat těžká období. Neutrální články se týkaly témat, která líčí vedlejší aktivity církve, jako je provozování obchodu s oblečením, či články o výstavbě nových „chrámů scientologie“, a jaké jsou.

Kritika Svědků Jehovových byla z převážné části postavena na jejich odmítavém postoji vůči lékařským zásahům, jako je transfuze krve. Vedle článků kritizujících odmítavé postoje vůči vojenské službě a článků o tom, že děti Svědků trpí tím, že společenství neuznává Vánoce a další svátky, bylo téma akutní lékařské péče hlavní náplní kriticky postavených článků. Na vybraných serverech se vyskytují také negativní články ve spojitosti s misijní službou „od domu k domu“. Neutrálně vypovídající články se ve většině zkoumaných článků zabývaly zmínkou o právě probíhajícím sjezdu Svědků Jehovových. Články s pozitivní zpravodajskou hodnotou vypovídají o restituční problematice, kdy se společenství dobrovolně vzdává vrácení majetku či odškodnění studentů, kteří byli pro svou víru v Boha Jehovu vyloučeni ze škol.

U článků, které se svým tématem zaměřují na Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, jejich negativní zpravodajská hodnota vyplývá z kritiky povoleného mnohoženství mezi členy církve, mučení a sexuálního zneužívání dětí a dalších členů. Velký podíl článků se zajímal o soudní proces s jednou z hlavních autorit této církve, právě pro podezření ze sexuálního zneužívání, který shledal obviněného vinným a poslal ho na doživotí do vězení. Neutrální články jsou zaměřeny na „zem zaslíbenou“ (Utah) a její krásy, kde jsou mormoni v pozici hlavních obyvatel, a zprávy o úmrtí důležitých členů církve. Pozitivní přínos církvi přinášejí zprávy o muzikálu, který inscenovali tvůrci kultovního amerického seriálu *South Park*. Byť má muzikál negativní výpovědní hodnotu, tak z něj mormoni čerpají a využívají ho pro svou propagaci.

O Adventistech sedmého dne se ve spojitosti s negativním ohlasem píše nejméně, avšak témata jsou stále sociokulturně atraktivní. Například se jedná o články, kde je velmi ostře kritizováno vyučování na jedné z českých škol, kde vyučující využívá výuku k propagaci této církve. Články, které církvi přispívají na krédu, jsou jednoznačně články, které se týkají humanitárního působení organizace ADRA a propagace zdravého životního stylu, který adventisté tolik podporují.

Z celkové analýzy dat je autorka schopna odpovědět na položené otázky, které byly položeny na základě stanovených hypotéz.

1. Jaká je četnost článků na vybraných zpravodajských serverech?

Z analýzy dat, zkoumaných na internetových serverech, které byly pro šetření a získání dat vybrány, autorka práce zjistila, že celkový počet zobrazených článků, zabývajících se nově vzniklými náboženskými hnutími, resp. těmi, která byla vybrána za vzorky pro výzkum práce, je 694.

2. Jaký je mediální obraz vybraných hnutí a sekt?

Z analyzovaných dat, kdy bylo zjištěno, že většinu zobrazených článků charakterizuje negativní výpovědní hodnota, autorka usuzuje, že mediální obraz vybraných hnutí a sekt je prezentován a vnímán převážně negativně.

3. Která kritéria jsou určující při selekci a prezentaci zpravodajských sdělení?

Hlavním kritériem při selekci a prezentaci zpravodajských sdělení je bezpochyby atraktivita vybraného tématu, která je v případě nově vzniklých náboženských hnutí spojena s negativními hodnotami zpravodajského sdělení.

Na základě zodpovězených výzkumných otázek a analyzovaných dat by mělo být patrné, zdali se potvrdily stanovené hypotézy, nebo je jejich tvrzení na základě zjištěných dat vyvráceno.

Hypotéza 1: *Nejčastější zpravodajskou hodnotou bude negativita sdělení.*

Ze získaných analyzovaných dat a podrobného šetření lze jednoznačně říci, že se tato hypotéza potvrdila. Negativita je opravdu nejčastěji vyskytovaná zpravodajská hodnota v člancích, které byly z tohoto pohledu hodnoceny. Celkový počet negativně prezentovaných sdělení o vybraných vzorcích náboženských hnutí je 372, tedy více než polovina.

Hypotéza 2: *Nejatraktivnější serverem z hlediska počtu zobrazení vybraných vzorků hnutí a sekt je idnes.cz.*

I tato hypotéza se na základě autorčina šetření potvrdila. Z analýzy jednotlivých serverů jednoznačně vyplynulo, že server idnes.cz je počtem svých zobrazení o nově vzniklých náboženských hnutích, resp. těch, která byla vybrána pro šetření, jednoznačně na prvním místě. Na tomto serveru se ve zkoumaném časovém období nachází 274 článků, zabývajících se problematikou vybraných náboženských hnutí.

Hypotéza 3: *Mediální prezentace náboženských hnutí a sekt nepřispívá k jejich společenské exkluzi.*

Dle subjektivního názoru autorky práce je způsob mediální prezentace náboženských hnutí a sekt klíčová pro jejich potencionální exkluzi. Při hodnocení jednotlivých článků autorka narazila na mediálně probíraná témata, která ve společnosti vzbuzují tzv. mediální paniku²⁰³²⁰⁴, která se celkově odráží jako negativní postoj společnosti k jednotlivým církvím. Články týkající se Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů a Scientologické církve, u kterých byla zjištěna negativní zpravodajská hodnota, jednoznačně přispívají k jejich společenské exkluzi. Tímto zjištěním se hypotéza vyvrací, avšak u Svědků Jehovových a Adventistů sedmého dne, kdy články s negativní zpravodajskou hodnotou nevyvolávají tak negativní reakce společnosti, se autorka domnívá, že takto prezentovaný mediální obraz nepřispívá k jejich společenské exkluzi. Tedy z pohledu prezentované Církve adventistů sedmého dne a Svědků Jehovových analýza tuto hypotézu potvrzuje.

Tato část výzkumné práce, byla zaměřena na vybraná náboženská hnutí nebo sekty a jejich řadové členy. Byly provedeny tři rozhovory, každý se věnuje vybranému hnutí. Vybraná hnutí byla tato: Církev adventistů sedmého dne, Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů a Svědkové Jehovovi. Zamýšlen byl také čtvrtý rozhovor se zástupcem Scientologie, ale autorce se navzdory velkému úsilí nikdo z oslovených členů tohoto hnutí neozval zpět.

---

²⁰³Neboli morální panika je reakce sociální skupiny založená na falešném nebo přehnaném dojmu, že chování nějaké jiné skupiny (většinou minoritní skupiny nebo subkultury, tzv. folk devil) je nebezpečně deviantní a je hrozbou pro společnost.

²⁰⁴COHEN, Stanley. *Folk devils and moralpanics*. London: Mac Gibbon and Kee, 1972, s. 9. ISBN 0-415-26712-9.

Rozhovor byl standardizovaný a obsahoval sedm otázek, které se týkaly problematiky vztahů mezi daným hnutím a médii. V případě rozhovorů se zástupci Církve Adventistů Sedmého Dne a Svědků Jehovových byly přidány dvě doplňující otázky, týkající se konkrétních praktik, v rámci daného náboženského hnutí. Odpovědi na položené otázky autorka analyzovala, a zhodnotila jejich vypovídající hodnotu, zdali se, a jak se jednotlivé odpovědi od sebe lišili.

První otázka zněla: ***Jaký názor má vaše společenství na média a jaký je názor Vás, jako řadového členu?***

Na první část otázky, byly vesměs podobné odpovědi od všech tří respondentů. Zástupce Církve adventistů sedmého dne (dále adventistů) odpověděl, že názor tohoto společenství na média mu není znám. Jeho vlastní názor je takový, že média mají obrovskou moc, mají velký podíl na utváření veřejného mínění a z toho také odpovídající obrovskou odpovědnost. Co se však kvality a objektivnosti týče, nemá o tom valné mínění. Zástupce Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů (dále mormonů) si myslí, že česká média se o náboženství a víru vesměs nezajímají a že se tohoto tématu bojí a neví jak se na co zeptat. Proto jestliže se jakékoliv náboženství objeví v médiích, jde spíše o negativní zprávy. Zástupce Svědků Jehovových tvrdí, že toto hnutí nevyjadřuje svůj názor na žádná média, ani žádná média nepodporuje. A dotazovaný sám okrajově sleduje některá média a je potěšen, když slyší, nebo se dočte informace o Svědcích Jehovových, které jsou pravdivé a podávané bez předsudků.

Druhá otázka zněla: ***Proč si myslíte, že má mediální obraz Vašeho náboženského hnutí spíše negativní zpravodajskou hodnotu?***

Dotazovaný z řad Adventistů si myslí, že obraz Církve adventistů sedmého dne (CASD) má pozitivní hodnotu a to hlavně díky činnostem humanitární organizace ADRA. Občas se ale stále setkává s nepravdivými, nebo zkreslenými informacemi, které nejsou objektivní vzhledem k danému předmětu. Zástupce Mormonů si myslí, že důvod je stejný jako u otázky číslo jedna, tedy neznalost, strach, neochota důsledného poznání víry, povrchnost médií. Zástupce Jehovistů říká, že je to proto, že nejsme částí světa a přidává citát z Bible: „*kdybyste byli částí světa, svět by měl rád, to co je jeho*

vlastní. Protože však nejste části světa, ale já jsem Vás vyvolil ze světa, proto Vás svět nenávidí.“ Na závěr dodává, že Jehovisté se snaží být ve všech směrech neutrální.

Třetí otázka zněla: ***Pozorujete nějakou změnu mediálního obrazu od roku 1989 do současnosti?***

Adventisté si myslí, že rozdíl je veliký. Že minulý režim byl k jejich společenství vyloženě nepřátelský, což dosvědčuje i to, že tato církev byla po určité dobu zakázána. U mormonů byla odpověď na tuto otázku odpovězena pouze stručným slovíčkem: „*Ne*“. A Jehovisté si myslí, že rozdíl je v tom, že veřejnost je dnes více informovaná a informace jsou spíše pravdivé.

Čtvrtá otázka zněla: ***Ovlivňují Vás negativní mediální kauzy ve vnímání Vašeho společenství a individuálního přístupu?***

Společnou odpovědí na tuto otázku bylo, že neovlivňují. Dotazovaný Adventista říká, že to ale není tím, že vy v jejich církvi nebyli žádné nedostatky, nikdo se nedopouštěl žádných chyb a všichni měli zdravý úsudek o svém rozhodování. Je to proto, že se stal členem tohoto společenství pro aktuálnost a jedinečnost poselství, které bylo adventnímu hnutí Bohem svěřeno. Člen z řad Mormonů odpovídá, že se dívají, kdo článek napsal a vidí neznalost, překrucování faktů a neserióznost. Jehovisté se opět opírají o Bibli a citují Jana: „*Otrok není větší než jeho pán. Jestliže pronásledovali mne, budou pronásledovat i Vás.*“

Pátá otázka zněla: „***Myslíte si, že jsou média objektivní ve vztahu k Vašemu společenství?***“

Adventisté odkazují na otázku číslo dvě, že objektivita není vždy „*růžová*“ a jsou zde stále určité mezery. Mormoni si myslí, že objektivita vyžaduje znalost a ta zde není. A dotazovaný z řad Svědků Jehovových si myslí, že v poslední době se situace lepší a média jsou objektivnější.

Šestá otázka zněla: *Čtete články týkající se Vašeho společenství, a jaké média preferujete?*

Dotazovaný z řad Adventistů odpověděl, že články o CASD nevyhledává, když však na nějaký narazí, se zájmem si ho přečte. Na druhou část otázky odpověděl, že v tomto směru žádná média nepreferuje. Naopak vůbec nesleduje bulvární tisk. Respondentka Mormonů naopak tyto články sleduje a čte většinu médií. Preferuje zejména The Economist a média vydávaná přímo jejich církví, např. Ensign, www.cirkev-jezise-krista.cz, ChurchNews apod. Respondent z řad Jehovistů tyto články čte, pouze když na ně narazí. A z médií čte noviny Mladá Fronta – DNES a Lidové noviny a v televizi preferuje programy ČT1, ČT2, NOVA a PRIMA.

Sedmá otázka zněla: *Setkali jste se někdy osobně s kritikou Vašeho náboženského vyznání? V jaké souvislosti?*

Všichni dotazovaní se s kritikou svého náboženského vyznání shledali. U Adventistů to bylo v souvislosti s důsledným uplatňováním biblických principů, které vyplývají z Božích rad, pro šťastný a plnohodnotný život. U Mormonů šlo hlavně o neznalost a nepravdivé informace, nebylo to proto, že by lidé měli špatnou zkušenost s jejich vírou. A u Jehovistů je to většinou v souvislosti s kazatelskou službou „dům od domu“, nebo „na ulici“, kdy lidé kazatelům nadávají, nebo je vykazují od bytu. Dotazovaný zároveň dodává, že jsou to však ojedinělé případy. Dále byly položeny doplňující otázky, týkající se přímo jednotlivých hnutí. V rozhovoru s Adventisty to byly tyto otázky a odpovědi.

V rozhovoru s Adventistou sedmého dne byly položeny tyto doplňující otázky:

Otázka osmá zněla: *Název vašeho společenství je "Církev adventistů sedmého dne". Vzhledem k tomu, že v médiích se někdy objevují i různá jiná označení, jako např. "šabatisté", můžete osvětlit význam oficiálního názvu církve?*

Respondent vysvětluje, že slovo „církev“ definuje typ instituce. Slovo „adventistů“ odkazuje na původ této instituce a je odvozeno od slova „advent“, které znamená očekávání příchodu, v této souvislosti očekávání II. Příchodu Ježíše Krista na

Zem. Slova „sedmého dne“ odkazují na dodržování soboty jako Bohem určeného dne odpočinku - Specifikum soboty jako šestého dne týdne je omezeno pouze na území bývalého Východního bloku.

Devátá otázka zněla: ***Pokud se týká věrouky vašeho společenství, lze se prostřednictvím médií dozvědět, že kladete důraz na Boží zákon (Desatero Božích přikázání), který byl Bohem předán Mojžíšovi. Mají tedy tato starozákonní přikázání, kromě pro Židy, plnou platnost i pro křesťany v současné době? Pokud ano, včetně Božího dne odpočinku sedmého dne týdne (sobota) - který není takto v současnosti vnímán téměř žádnou jinou křesťanskou církví - můžete pro toto tvrzení uvést alespoň základní biblické odkazy?***

Dotazovaný odpovídá, že v naší době nemůže být žádných pochyb o platnosti desatera a že celá civilizace je založena na dodržování tohoto zákona. Dále říká, že sobotu Bible chápe především jako památník Stvoření. Tedy, že na „Nové Zemi“ bude celé lidstvo dodržovat sobotu, jako den uctívání Boha, ne pouze Židé. Poté uvádí některé důležité odkazy z Bible, které hovoří o dodržování soboty jako Bohem určeného dne pro setkávání s ním.

V rozhovoru se Svědky Jehovovými byly položeny tyto doplňující otázky:

Otázka osmá zněla: ***Mediálně známý je negativní přístup Vaší společnosti ke krevní transfúzi jakožto léčebnému prostředku. Jaký důvod Vás vede k takovému postoji? Pokud je to biblický zákaz přijímání krve jako potravy, domníváte se, že taková argumentace platí pro léčebné použití krve ve formě nitrožilní krevní transfúze? Máte pro Váš názor i jinou oporu v Bibli?***

Dotazování Jehovisté se odkazují na Bibli, kde se říká, aby se lidé zdržovali věci obětovaných modlám a krve a zardoušeného a smilstva. Že pokyn zdržovat se není jen o přijímání krve ústy, ale vztahuje se i na transfúze. Vzápětí dodává příklad s člověkem, který by měl od doktora zakázáno pít alkohol, tak zda-li by byl poslušný, kdyby si alkohol nechával zavádět přímo do žil.

Devátá otázka zněla: ***Při studiu materiálů Vaší společnosti lze nabít dojem, že Ježíš Kristus není Boží osobou, jedině skrze obět na Golgotě může být křesťan***

*vykoupen a spasen k životu věčnému v Božím království. V překladu Bible, provedeném Vaší společností pod názvem „Překlad nového světa Svatých písem“ (překlad z revidovaného anglického vydání z roku 1984. Watch Tower and Tract Society of Pennsylvania, USA, 1991), však ve 2. kapitole, 9. verši listu apoštola Pavla Kolosanům čteme text „... protože v něm (Kristu) přebývá celá plnost božské podstaty.“ (Tedy významově identický text, ve srovnání s jinými překlady Bible.)
Můžeme to blíže osvětlit? Je tedy Vaše společnost křesťanskou církví? Cítíte se vy osobně být křesťanem a je Ježíš Kristus Vaším osobním vykupitelem a Spasitelem?*

Zde respondent odpovídá, že Svědkové Jehovovi jsou křesťanskou církví, a že on sám se cítí být křesťanem a Ježíš Kristus je jeho vykupitelem. Dále dodává, že Ježíš Kristus není Bohem, je však božím synem. Je to jediný syn, kterého Jehova vytvořil sám a jeho prostřednictvím bylo stvořeno všechno ostatní v nebi i na zemi.

ZÁVĚR

V předložené práci byly zkoumány způsoby, které byly použity k prezentaci vybraných nových náboženských hnutí či sekty (Náboženská společnost Svědkové Jehovovi, Scientologická církev, Adventisté sedmého dne a Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů) na internetových portálech (ct24.cz, novinky.cz, lidovky.cz a idnes.cz).

Hlavním posláním první, teoretické části této práce bylo seznámit čtenáře s historickými poznatky nově vzniklých náboženských hnutí a sekt, sociologií nových náboženských hnutí a typologií sekt a jejich postavením ve světě. Čtenářům byl předložen seznam nejznámějších nových náboženských hnutí se základní charakteristikou. V návaznosti na část praktickou autorka stručně vymezila roli médií ve světě, jejich moc a historický vývoj. Přestože je teoretická část poměrně rozsáhlá, autorka se domnívá, že problematika, probíraná v teoretické části není zcela kompletním a podrobným závěrem studovaných odborných zdrojů. Především pro komplexní porozumění sociologie náboženství jako takového je potřeba věnovat se tomuto tématu velmi podrobně, pro což není v této práci prostor. Přesto se domnívá, že jsou čtenáři poskytnuty ucelené poznatky jednotlivých kapitol.

Autorka práce provedla výzkum prezentace nových náboženských hnutí a sekt v českých internetových médiích a přiblížila tendence, které jsou pro konstrukci mediálního obrazu těchto náboženských skupin charakteristické. Cíl praktické výzkumné části vedla se snahou zjistit, zda způsob prezentace nových náboženských hnutí a sekt na vybraných internetových serverech přispívá k jejich sociální exkluzi. Na základě položeného cíle si autorka položila výzkumné otázky, čím jsou nová náboženská hnutí a sekty „sděleníhodné“, v jakém počtu článků jsou jednotlivá náboženská hnutí na serverech prezentována a také, jaká je zpravodajská hodnota těchto článků. Sekundárním šetřením formou rozhovorů s jednotlivými členy vybraných náboženských společenství autorka čtenáře seznamuje s problematikou konfliktu „My versus média“ a nabízí tím lepší pochopení této problematiky.

Pomocí zvolené metodologie analyticko-empirického výzkumu provedla autorka analýzu internetových portálů a na základě zjištěných dat vyhodnotila položené výzkumné otázky. Na otázku četnosti výskytu článků s hlavním tematickým zaměřením na vybraná nově vzniklá náboženská hnutí na uvedených serverech, autorka uvádí počet 694, který dále rozděluje z hlediska jednotlivých portálů a náboženských hnutí. Ač jednotlivé články obsahují mnoho zpravodajských hodnot, které jsou námětem pro další analýzy této problematiky, z šetření jednoznačně vyplývá, že podstatná část všech analyzovaných článků je negativní zpravodajské hodnoty, což odpovídá na položenou otázku, jaký je mediální obraz vybraných náboženských hnutí a sekt, které byly autorkou navrženy jako vzorky šetření. Na otázku která kritéria jsou určující při selekci a prezentaci zpravodajských sdělení, autorka na základě analyzování jednotlivých článků odpovídá, že pro výběr sdělení je určující atraktivita sdělení, kterou autorka v problematice nových náboženských hnutí vidí v kauzách spojených s bezprostředním životem v jednotlivých společnostech. Tuto atraktivitu média vidí hlavně v negativních hodnotách, které vyvolávají morální paniku.

Jednotlivé stanovené hypotézy byly na základě šetření potvrzeny, nebo vyvráceny. Hypotéza s tvrzením, že nejčastější zpravodajskou hodnotou bude negativita sdělení, se autorce potvrdila, zjistila, že negace v člancích je nejvíce se vyskytující zpravodajská hodnota z hodnot, které byly v praktické části zkoumány. Vyřčená hypotéza, že portál idnes.cz je nejatraktivnějším portálem co se zobrazení jednotlivých hnutí týče, se taktéž potvrdila. Nejvíce článků v daném zkoumaném období skutečně nabízí tento portál, konkrétně jde o 274 článků, což je téměř než polovina ze všech. U hypotéza, která tvrdí, že mediální prezentace nepřispívá k exkluzi náboženských hnutí a sekt, došla autorka k závěru, že u Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů a Scientologické církve tomu tak není. Problematika, kterou se jednotlivá sdělení o těchto hnutích zabývají, je natolik závažná a společensky negativně přijímaná, že spíše vede k jejich exkluzi. Naopak u sdělení pojednávajících o Adventistech sedmého dne a jehovistech nemají jednotlivá sdělení tak negativní dopad na společnost, proto se autorka domnívá, že na příkladu těchto hnutí může být hypotéza potvrzena a dokonce se domnívá, že některá sdělení, např. sdělení o humanitární působnosti organizace ADRA, která spadá pod adventisty, jednoznačně přispívají k inkluzi této církve.

Téma této práce bylo pro autorku velkým poznatkem o tom, jak jednotlivá hnutí vznikala a jak funguje jejich společenství. Praktickou částí si dokázala odpovědět na jednotlivé otázky. Při samotném výzkumu narazila na mnoho podnětů k dalšímu možnému bádání. Nová náboženská hnutí a sekty jsou součástí sociokulturního kontextu světa a je potřeba jim porozumět, než budou hodnocena. Každý jedinec má svobodnou volbu rozhodnout se, v co bude věřit a členem jaké církve se stane, je avšak zapotřebí společenské tolerance.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt.* Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, ISBN 80-718-4774-7.

ALLAN, John, John BUTTERWORTH a Myrtle LANGLEYOVÁ. *Víry a vyznání: [náboženství, sekty, paranormální jevy].* Vyd. 1. Bratislava: Slovart, 1993, ISBN 80-714-5011-1.

BEZDÍČEK, Viktor a Petr ŽANTOVSKÝ. *Média a moc.* Praha: Votobia, 2000, ISBN 80-722-0085-2.

BROŽOVÁ, Kristýna. *Mediální obraz nových náboženských hnutí v MF DNES v letech 1996-2007.* Brno, 2009, s. 58. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími.* Vyd. 1. Praha: Návrat domů, 1994, ISBN 80-854-9529-5.

HELLER, Jan a Milan MRÁZEK. *Nástin religionistiky.* Praha: Kalich, 2004, ISBN 80-70-17-721-7.

HOLM, Nils G. *Úvod do psychologie náboženství.* 1. vyd. Praha: Portál, 1998, ISBN 80-717-8217-3.

HORYNA, Břetislav a Helena PAVLINCOVÁ. *Dějiny religionistiky. Antologie.* Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, ISBN 80-7182-123-3.

HRABAL, F. *Lexikon náboženských hnutí, sekt a duchovních společností: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství.* Vyd. 1. Bratislava: CAD Press, 1998, ISBN 80-853-4979-5.

CHMELÍK, Jan. *Kriminalistika.* Ročník 36/2, Praha: Odbor vydavatelství a tisku MV ČR, 2003, ISSN 1210-9150.

JEŽEK, Vlastimil a Jan JIRÁK. *Média a my.* 1. vyd. V Praze: Akademie múzických umění, 2014, Management umění - umění managementu, sv. 4. ISBN 978-807-3313-043.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-717-8697-7.

Kniha Mormonova: Další svědectví o Ježíši Kristu. Salt Lake City: Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, 2004. Kniha mormonova, kapitola č. 7, verš 1-5, ISBN 978-1-59297-559-4.

Kolektiv autorů. *Adventisté sedmého dne věří.: výklad základních 27 věroučných článků*. Vyd. 1. Praha: Advent-Orion, 1999, ISBN 80-717-2102-6.

KUSHNER, Lawrence. *Na tomto místě byl Bůh a Já, já jsem to nevěděl*. Praha: DharmaGaia, 2005, ISBN 80-86685-14-4.

LUŽNÝ, Dušan a David Václavík. *Individualizace náboženství a identita: poznámky k současné sociologii náboženství*. 1. Vyd. Praha: Malvern, 2010. ISBN 978-80-86702-69-8.

LUŽNÝ, Dušan, *Hledání ztracené jednoty: průniky nových náboženství a ekologie*. Brno: Masarykova univerzita., 2004, ISBN 80-210-3492-0.

LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, ISBN 80-210-1645-0.

MÜHLPACHR, Pavel a Alena HALAMOVÁ. *Sociální patologie: psychoterapeutické aspekty biblických příběhů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, ISBN 80-210-2511-5.

NEŠPOR, Zdeněk a Dušan LUŽNÝ. *Sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, ISBN 978-807-3672-515.

PADEN, William E. *Bádání o posvátnu: náboženství ve spektru interpretací*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, ISBN 80-210-2977-3.

PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách*. Praha: Lidové noviny, 1997, ISBN 80-710-6233-2.

PROFANT, Vít, STAMPLACH, Ivan O. *Co je a co není sekta. Dingir. Časopis o současné náboženské scéně*. Prosinec 2000, ISSN 1212-1371.

REMEŠ, Prokop a Alena HALAMOVÁ. *Nahá žena na střeše: psychoterapeutické aspekty biblických příběhů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-717-8921-6.

ŠTAMPACH, Ivan O. *Přehled religionistiky*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-384-0.

ŠTAMPACH, O. Ivan a Alena HALAMOVÁ. *Sekty a nová náboženská hnutí: naděje a rizika*. 2. vyd. Praha: Oliva, 1995, ISBN 80-859-4201-1.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Základy pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: VŠCHT, 2005, ISBN 80-708-0573-0.

THOMPSON, Kenneth. *Klíčové citace v sociologii: hlavní myslitelé, pojmy a témata*. 1. vyd. Brno: Barrister, 2001, ISBN 80-859-4768-4.

VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, ISBN 978-802-4724-683.

VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, ISBN 978-80-86702-22-3.

VERNER, Pavel. *Historie mediální komunikace*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013, ISBN 978-80-7452-027-3.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-717-8798-1.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. 1. vyd. Praha: Beta Books, 2007, ISBN 978-808-6851-648.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. 1. vyd. Brno: L. Marek, 2009, ISBN 978-808-7127-216.

ŽALOUDEK, Karel. *Encyklopedie politiky*. Praha: Libri, 2004, ISBN 80-7277-209-0.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

COHEN, Stanley. *Folk devils and moralpanics*. London: Mac Gibbon and Kee, 1972, ISBN 0-415-26712-9.

MELTON, Gordon J. *Encyclopedia of American Religions*. Gale Research Company: University of Michigan, 1988. ISBN 0810321327.

MUSGROVE, Frank. *Ecstasy and holiness: counterculture and the open society*. 1. vyd. London: Methuen, 1997, ISBN 04-167-8560-3.

ROBBINS, Thomas. *Cults, Converts and Charisma: The Sociology of New Religious Movements*. London: SAGE 1988, ISBN 978-0-8039-8158-4.

WEBER, Max. *Wirtschaft und Gesellschaft: Grundriss der verstehenden Soziologie*. 5., rev. Aufl., Studienausg. Tübingen: Mohr-Siebeck, 2002, ISBN 31-614-7749-9.

Seznam použitých internetových zdrojů

Dingir: časopis o sektách, církvích a nových náboženských hnutích [online]. 1998 [cit. 2015-02-07]. ISSN 1212-1371. Dostupné z: http://www.dingir.cz/cislo/starsi/1998_1/index.html

BALÍKOVÁ, Marie. *Obsahová analýza*. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003- [cit. 2013-02-13]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001586&local_base=KTD.

Čemu věříme. *Církev adventistů sedmého dne* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.adventiste.cz/>.

HALÍK, Tomáš. *Náboženství a společnost: PROMĚNY SVĚTOVÉ NÁBOŽENSKÉ SCÉNY* [online]. 2007 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://halik.cz/cs/tvorba/clanky-eseje/nabozenstvi-spolecnost/clanek/40/>.

Historie. *Církev adventistů sedmého dne* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.casd.cz/informace-o-cirkvi/historie/>.

CHLAD, Radim. *Historie Internetu v České republice* [online]. 2000 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/xchlad.htm>.

Listina základních práv a svobod. *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.zakonycr.cz/seznamy/002-1993-sb-usneseni-predsednictva-ceske-narodni-rady-o-vyhlaseni-listiny-zakladnich-prav-a-svobod-jako-soucasti-ustavniho-poradku-ceske-republiky.html>.

LUŽNÝ, D., PROFANT, V., ŠTAMPACH, O. I. [online] *Sekty, anebo alternativní náboženství?* [cit. 2015-2-7], dostupný z <http://www.sweb.cz/vit.p/rozdel1.html>.

O nás. *Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů* [online]. 2012 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/about>.

O svědcích Jehovových. JW.ORG / OFICIÁLNÍ STRÁNKY SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH. *Svědkové Jehovovi* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/>.

PETERKA, Jiří. *Archiv článků a přednášek Jiřího Peterky: Historie českého Internetu: Seznam* [online]. 2011 [cit. 2015-03-06]. Dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b05/b0811002.php3>.

Plzeňská náboženská scéna [online]. 1998 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: <http://mujweb.cz/ledce/pnsweb.html>.

PROFANT, Vít. *Sekty, anebo alternativní náboženství?* [online]. 2001 [cit. 2015-01-28]. Dostupné z: www.vit.p.sweb.cz.

Q&A: Questions and Answers. *The Church of Jesus Christ of latter-daysaints* [online]. 2012 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <https://www.lds.org/new-era/1977/04/qa-questions-and-answers?lang=eng>.

ŘÍČNÝ, Václav a Tomáš KRATOCHVÍL. *Československý časopis pro fyziku: Historie a současnost televize ve světě a u nás* [online]. 3. vyd. Česká republika: Akademie věd České republiky, 2013 [cit. 2015-03-01]. ISSN 0009-0700.

SEBERA, Martin. *Vybrané kapitoly z metodologie: metody výzkumu* [online]. 2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.fsps.muni.cz/~tvodicka/data/reader/book-8/04.html>.

Strážná věž: Hlásající Jehovovo Království [online]. Germany: WachtturmBibelundTraktat-Gesellschaft der ZeugenJehovas, 2015 [cit. 2015-03-03]. ISSN 0043-1087. Dostupné z: <http://www.jw.org/cs/publikace/casopisy/wp20150501/jak-prezit-konec/>.

Škola médií: Mediální realita. VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA PUBLICISTIKY PRAHA. *Škola médií* [online]. 2010, 2014 [cit. 2015-03-07]. Dostupné z: <https://www.skolamedii.cz/metodicky-material/medialni-realita/>.

Tisková kancelář Scientologické církve pro ČR a SR. *Scientologie* [online]. 2004 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.scientologie.cz/tisk/index.php?display=article&ID=38&back=category&search=&searchBy=&cat=6&pg=11&version=CZ&PHPSESSID=toaetirdn3mnhspsgmhkkr4f22>.

Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech-171526/>.

Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskych-spolecnostech-171526/>.

[spolecnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskyh-spolocnostech-171526/](http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolocnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskyh-spolocnostech-171526/).

Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Mkcr.cz* [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/cirkve-a-nabozenske-spolocnosti/pravni-predpisy/zakon-c--3-2002-sb---o-cirkvich-a-nabozenskyh-spolocnostech-171526/>.

Zákon o církvích a náboženských společnostech (zákon č. 3/2002 Sb.). LEY.CZ O.S. *Zakony-online.cz* [online]. 2005, 2014 [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s96&q96=36>.

SEZNAM ZKRATEK

ADRA – Adventist Development and Relief Agency

CASD – Církev Adventistů Sedmého Dne

CCHR - Občanská komise pro lidská práva

ČR – Česká republika

ČVUT – České Vysoké Učení Technické

ECK – Erhard Seminars Training

HD – High Definition

ISKCON - International Society for Krishna Consciousness

IT – Informační technologie

PR - Public relations

TDKIV - Terminologické databáze knihovnictví a informační vědy

USA – United States of America

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Celkový počet článků o daných náboženských hnutích, resp. sektách na vybraných serverech.....	77
Graf 2: Počet článků věnovaných Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů na jednotlivých serverech	78
Graf 3: Počet článků věnovaných Scientologii na jednotlivých serverech.....	79
Graf 4: Počet článků věnovaných Svědkům Jehovovým na jednotlivých Serverech	80
Graf 5: Počet článků věnovaných Církvi adventistů sedmého dne na jednotlivých serverech.....	81
Graf 6: Počet článků o vybraných náboženských hnutích a sektách na jednotlivých serverech.....	82
Graf 7: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu idnes.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutích	84
Graf 8: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu lidovky.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutích	85
Graf 9: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu novinky.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutích	87
Graf 10: Zpravodajské hodnoty článků a jejich počet na portálu ct24.cz v rámci zkoumaných náboženských hnutích	88

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Rozhovory

Církev Ježíše Krista posledních Svatých dnů

1. Jaký názor má vaše společenství na média, a jaký je názor Vás, jako řadového člena?

Obyčejně v Čechách se média nezajímají o náboženství a víru. Mám dojem, že se tohoto tématu bojí a neví jak a na co se zeptat. Obyčejně, jestliže je jakékoliv náboženství v médiích, je to často o něčem negativním.

2. Proč si myslíte, že má mediální obraz mormonů spíše negativní zpravodajskou hodnotu?

Stejně důvody jako v otázce č. 1. Neznalost, strach, neochota důsledného poznání víry, povrchnost.

3. Pozorujete nějakou změnu mediálního obrazu od roku 1989 do současnosti?

Ne.

4. Ovlivňují Vás negativní mediální kauzy ve vnímání vašeho společenství a individuálního přístupu?

Neovlivňují. Díváme se, kdo článek napsal, a většinou vidíme neznalost, překrucování faktů a neserióznost.

5. Myslíte si, že jsou média objektivní ve vztahu k Vašemu společenství?

Ne. Objektivita vyžaduje znalost, a ta zde není.

6. Čtete články týkající se vašeho společenství, a jaké média preferujete?

Ano. Sleduji. Čtu většinu médií. Preferuji The Economist a naše vlastní média a stránky - Ensign, <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/> LDS on line, ChurchNews, Liahona.

7. Setkali jste se někdy osobně s kritikou vašeho náboženského vyznání?

Proč?

Občas jsem se setkala. Je to hlavně neznalost a nepravdivé informace. Většinou to není proto, že by lidé měli špatnou zkušenost s naší vírou.

Respondent: Rostislava Gordon Smith

Církev adventistů sedmého dne

1. Jaký názor má vaše společenství na média, a jaký je názor Vás, jako řadového členu?

Abych řekl pravdu, neznám oficiální postoj našeho společenství na média. To ovšem neznamená, že takovýto postoj neexistuje. A co se týče mne samotného? Říká se, že média jsou neoficiální velmoc. A je tomu tak! Mají lví podíl na utváření veřejného mínění společnosti, a z této skutečnosti vyplývá i obrovská odpovědnost. O objektivitě mediálního mainstreamu nemám valné mínění. Vůbec se nedivím tomu, že větší část těch, kteří se v naší republice zajímají o současné dění na Ukrajině, nevyhledává potřebné informace v našich českých veřejnoprávních médiích. Jeden člen naší české Rady pro rozhlasové a televizní vysílání na nejmenovaném fóru veřejně přiznal, že „Jako veřejnoprávní médium jsme Evropskou komisí nuceni se na současnou ukrajinskou občanskou válku dívat pod předem daným úhlem pohledu“. Osobně si nemyslím, že právě řečené bylo pouze obyčejnou výmluvou. Co se však týče investigativní žurnalistiky, vidím zde neoddiskutovatelný posun k lepšímu. Tolik můj vlastní osobní názor.

2. Myslíte si, že mediální obraz Církve adventistů sedmého dne má spíše pozitivní, či negativní zpravodajskou hodnotu?

Osobně mám za to, že mediální obraz Církve adventistů sedmého dne (CASD) má pozitivní zpravodajskou hodnotu, a to hlavně díky činnosti humanitární organizace

ADRA. Je ovšem otázkou, kolik procent naší české populace je schopno si dát do přímé souvislosti výše jmenovanou humanitární organizací právě s naší církví. Čas od času se však stále setkávám se zkreslenými, či vyloženě nepravdivými informacemi, které v žádném případě neposkytují objektivní náhled na daný předmět. Co se však týče internetu, a zvláště pak sociálních sítí, tam už si pozitivní hodnotou poskytovaných informací nejsem tak úplně jistý.

3. Pozorujete nějakou změnu mediálního obrazu od roku 1989 do současnosti?

Bezesporu! Minulý režim byl k našemu společenství vyloženě nepřátelský, o čemž svědčí i skutečnost, že činnost naší církve byla po určitou dobu vyloženě zakázána.

4. Ovlivňují Vás negativní mediální kauzy ve vnímání vašeho společenství a individuálního přístupu?

Neovlivňují. Není to ovšem proto, že by v CASD nebyly žádné nedostatky, nikdo se nedopouštěl žádných osobních chyb a všichni měli zdravý úsudek o předmětu svého rozhodování. Vůbec ne! Já osobně jsem členem tohoto společenství pro aktuálnost a jedinečnost poselství, které bylo adventnímu hnutí Bohem svěřeno. Tato skutečnost mne však nevede k pocitu exkluzivity, či pýchy, ale k uvědomování si velké odpovědnosti, která z dané přednosti automaticky vyplývá.

5. Myslíte si, že jsou média objektivní ve vztahu k Vašemu společenství?

Zodpovězeno již v otázce č. 2. S objektivitou v této záležitosti to není vždy „růžové“. Vidím zde ještě určité mezery.

6. Čtete články týkající se vašeho společenství, a jaká média preferujete?

Cíleně články o CASD nevyhledávám. Když však mi nějaký článek o našem společenství „padne pod ruku“, tak si ho se zájmem přečtu. V tomto směru žádná média vyloženě nepreferuji. Je ovšem pravda, že bulvární tisk, jako např. Blesk, ze zásady nesledují.

7. Setkali jste se někdy osobně s kritikou Vašeho náboženského vyznání? V jaké souvislosti?

Mnohokrát! V souvislosti s důsledným uplatňováním biblických principů, které vyplývají z Božích rad pro šťastný a plnohodnotný život.

8. Název vašeho společenství je „Církev adventistů sedmého dne“. Vzhledem k tomu, že v médiích se někdy objevují i různá jiná označení, jako např. „šabatisté“, můžete osvětlit význam oficiálního názvu církve?

Slovo „církev“ definuje typ instituce. Slovo „adventistů“ odkazuje na původ této instituce. Naše společenství je institucionální složkou adventního hnutí, které se nejviditelněji začalo projevovat ve čtyřicátých letech 19 století. V USA napříč všemi protestantskými církvemi tehdejší doby. Název tohoto hnutí je odvozen od slova „advent“, které znamená očekávání příchodu. V této souvislosti máme na mysli očekávání druhého příchodu Ježíše Krista na naši Zem. Odhaduje se, že toto adventní hnutí tehdy zasáhlo cca 1 % všech obyvatel USA a bylo svázáno s datem 22. 10. 1844. Po tzv. Velkém zklamání, když se nestalo očekávané, se toto hnutí rozpadlo na několik částí. Adventisté sedmého dne patřili k té vůbec nejmenší skupině čítající pouze několik set vyznavačů. Není bez zajímavosti skutečnost, že nyní je situace obrácená. Zatímco všechny ostatní proudy (vyjma Svědků Jehovových) buď úplně, nebo takřka zanikly, adventisté sedmého dne zažívají nebývalý vzestup (*dnes celkem cca 18 milionů členů*). V řadách tehdejších adventistů sedmého dne byl odpor k vytvoření jakékoli náboženské organizace kvůli nebezpečí „zabetonování“ stávajícího poznání, a tím zamezení dalšího případného „nového světla“. Proto se toto hnutí institucionalizovalo do podoby církve relativně velmi pozdě.

Slova „sedmého dne“ odkazují na dodržování soboty jako Bohem určeného dne odpočinku. Specifikum označení soboty jako šestého dne týdne je omezeno pouze na území bývalého Východního bloku.

9. Pokud se týká věrouky vašeho společenství, lze se prostřednictvím médií dozvědět, že kladete důraz na Boží zákon (Desatero Božích přikázání), který byl Bohem předán Mojžíšovi. Mají tedy tato starozákonní přikázání, kromě pro Židy, plnou platnost i pro křesťany v současné době? Pokud ano, včetně Božího dne

odpočinku sedmého dne týdne (sobota) - který není takto v současnosti vnímán téměř žádnou jinou křesťanskou církví - můžete pro toto tvrzení uvést alespoň základní biblické odkazy?

O platnosti Desatera i v naší době nemůže být žádných pochyb. Vždyť naše civilizace je založena na dodržování tohoto celovesmírného zákona. Dovedeme si např. představit společnost, ve které je normální krást osobní majetek nebo vraždit? Desatero bylo představeno člověku jako celek, tak proč by něco mělo platit, a něco už ne? Jeden ze základních atributů Boha je jeho neměnnost. V opačném případě by byl totiž velmi nespolehlivý a nad každým jeho slovem či „zaslíbením“ by visel stín pochybnosti. Stín pochybnosti ve smyslu: „Co platilo včera, nemusí platit dnes, a už vůbec ne zítra!“ A k čemu by potom byl takovýto vrtkavý Bůh? V Bibli se nám Bůh naopak představuje jako ten, který je věrný a neruší své sliby.

A židovská sobota? Bible chápe sobotu především jako památník Stvoření, a při tomto aktu nebyl na světě ještě ani jediný Žid! Bible hovoří, že na „Nové Zemi“ bude celé lidstvo (*ne pouze Židé*) nadále dodržovat sobotu, jako den uctívání Boha. A máme dokonce všechny důvody k předpokladu, že Židé na zmíněné Nové Zemi budou ve výrazné menšině. Právě uvedené píši i přes to, že osobně si Židů, jako národa, velmi vážím. A nyní mi dovoďte některé biblické odkazy, které hovoří o důležitosti dodržování soboty jako Bohem určeného dne pro setkávání s ním:

Mat. 5,17.18 (platnost Božího zákona),

Ez. 20,20 (sobota jako znamení Božího lidu),

Mk. 2,27 (sobota učiněná pro člověka - ne pouze pro Žida),

Luk. 4,31 (Ježíš Kristus a sobotu),

Mat. 24,20 (doporučení modlit se o možnost dodržování soboty),

Skut 13,42-47 (Apoštolo a sobota),

Iz. 66,22.23 (Nová Země a sobota).

I když ne pouze CASD vnímá sobotu jako Bohem oddělený zvláštní den, je pravda, že takřka celý ostatní křesťanský svět tento den vyměnil za neděli. Na druhé straně ve všech dobách v křesťanském světě existovaly skupiny dodržující sobotu jako jediný bohoslužebný den. Tyto skupiny však téměř vždy byly nějakým způsobem perzekuované, či dokonce vyloženě pronásledované. Nabízí se otázka, proč tomu tak

bylo a mnohde ještě doposud je. „Co“ nebo „kdo“ stojí za tímto faktem? Samotnou odpověď už ponechávám v osobní režii každého z nás.

Respondent: Ing. Norbert Pěkník

Svědkové Jehovovi

1. Jaký názor má vaše společenství na média a jaký je názor Vás, jako řadového člena?

Podle 2. Kor. 6:14-17 *„Nedejte se nerovně spojit jhem s nevěřícími, vždyť co má společného spravedlnost a nezákonnost? “*Náboženská společnost Svědkové Jehovovi nevyjadřuje svůj názor na žádná média, ani žádná nepodporuje. Uvědomujeme si, že podle 1. Jana 5:19 leží celý svět v moci toho ničemného, tj. Božího odpůrce Satana. Jako řadový člen, Svědek Jehovův, okrajově sleduji některá média a jsem potěšen, když slyším nebo čtu informace o Svědcích Jehovových podávané popravdě a bez předsudků.

2. Proč si myslíte, že má mediální obraz Svědků Jehovových spíše negativní zpravodajskou hodnotu?

Protože nejsme částí světa. Snažíme se jednat podle textu Jana 15:19 *„Kdybyste byli částí světa, svět by měl rád to, co je jeho vlastní. Protože však nejste částí světa, ale já jsem Vás vyvolil ze světa, proto Vás svět nenávidí.“* Také u Jakuba 1:27 se píše, abychom se udržovali *„bez poskvrny od světa“*. Snažíme se být neutrální ve všech ohledech.

3. Pozorujete nějakou změnu mediálního obrazu od roku 1989 do současnosti?

Ano, občané jsou více informovaní, častěji je vidět pravdivé informace. Je to například v postoji Svědků Jehovových k tzv. křesťanským svátkům, jako jsou Vánoce a Velikonoce. Lidé bývají informováni, původ těchto svátků není křesťanský, ale vychází z pohanství.

4. Ovlivňují Vás negativní mediální kauzy ve vnímání vašeho společenství a individuálního přístupu?

Neovlivňují, protože Ježíš nás na to upozorňuje u Jana 15:20 „*Otrok není větší než jeho pán. Jestliže pronásledovali mne, budou pronásledovat i Vás.*“

5. Myslíte si, že jsou média objektivní ve vztahu k vašemu společenství?

Zdá se, že v poslední době se situace lepší a média jsou objektivnější.

6. Čtete články týkající se Vašeho společenství, a jaké média preferujete?

Ano, pokud na ně „narazím“. V rámci kazatelské služby tak mohu odpovědět na dotazy lidí, a tím ukázat na biblický podklad. Občas čtu noviny Mladá fronta – DNES či Lidové noviny. V televizi preferuji programy ČT1, ČT24, NOVA, PRIMA.

7. Setkali jste se někdy osobně s kritikou Vašeho náboženského vyznání?

V jaké souvislosti?

Ano, setkali, v souvislosti s naší kazatelskou službou „dům od domu“, nebo službou „na ulici“. Jsou případy, kdy nám lidé nadávají, vykazují nás od bytu, nebo nás nechtějí pustit do budovy. Jsou to však případy ojedinělé. Naopak mnozí lidí si nás rádi vyslechnou, protože jim předkládáme povzbuzení a biblickou naději na lepší život.

8. Mediálně známý je negativní přístup Vaší společnosti ke krevní transfúzi jakožto léčebnému prostředku. Jaký důvod Vás vede k takovému postoji? Pokud je to biblický zákaz přijímání krve jako potravy, domníváte se, že taková argumentace platí pro léčebné použití krve ve formě nitrožilní krevní transfúze? Máte pro Váš názor i jinou oporu v Bibli?

Ve Skutcích 15:28,29 čteme slova apoštola Pavla: „*Svatý duch a my sami jsme totiž uznali za dobré nepřidávat Vám žádné další břemeno kromě těchto nutných věcí: abyste se zdržovali věcí obětovaných modlám a krve a zardoušeného a smilstva. Vystříháte-li se toho pečlivě, bude se Vám dobře dařit.*“ Pokyn zdržovat se krve není jen o přijímání krve ústy, ale lze jej vztahovat i na tzv. transfúze krve. Když například pacient v nemocnici nemůže jíst ústy, dostává výživu nitrožilně. Pro srovnání, když

uvažujeme o někom, kterému lékař řekne, že se musí zdržovat alkoholu, byl by poslušný, kdyby přestal alkohol pít, ale nechal by si jej zavádět přímo do žil? Zákaz přijímání krve je pro nás ochranou, protože se vyhneme rizikům – bakteriální nebo virové infekci, potransfúzním reakcím, Rh senzibilizaci a možná i dalším těžkostem, o kterých ještě lékaři neví.

My vyžadujeme jen tu nejlepší dostupnou lékařskou péči a díky našim postojům lékaři zdokonalili postupy při bezkrevních chirurgických zákrocích a tyto metody používají stále častěji. Krev je úzce spjata s životními procesy. Ve 3. Mojž. 17:11 je uvedeno „*duše těla je totiž v krvi*“. Proto náš Bůh, Jehova, jakožto zdroj život, má právo dávat příkazy nám věřícím.

9. Při studiu materiálů Vaší společnosti lze nabýt dojmu, že Ježíš Kristus není Boží osobou, jediné skrze jehož obět' na Golgotě může být křesťan vykoupěn a spasen k životu věčnému v Božím království. V překladu Bible, provedeném Vaší společností pod názvem „Překlad nového světa Svatých písem“ (překlad z revidovaného anglického vydání z roku 1984, Watch Tower and Tract Society of Pennsylvania, USA, 1991), však ve 2. kapitole, 9. verši listu apoštola Pavla Kolosanům čteme text „... protože v něm (Kristu) přebývá celá plnost božské podstaty.“ (Tedy významově identický text, ve srovnání s jinými překlady Bible.) Můžeme to blíže osvětlit? Je tedy vaše společnost křesťanskou církví? Cítíte se vy osobně být křesťanem a je Ježíš Kristus Vaším osobním vykupitelem a Spasitelem?

Ano, Svědkové Jehovovi jsou křesťanskou církví. Osobně se cítím být křesťanem a Ježíš Kristus je mým vykupitelem. Ježíš Kristus není Bohem, ale je božím synem. Je to jediný zplozený syn, kterého Jehova vytvořil sám. Ježíšovým prostřednictvím pak bylo stvořeno všechno ostatní v nebi i na zemi. Jehova poslal Ježíše na zem, aby dal svůj dokonalý život jako výkupné za lidstvo, a tak otevřel cestu k věčnému životu těm, kteří v něj budou projevovat víru. U Jana 17:3 Ježíš řekl: „*To znamená věčný život, že přijímání poznání o tobě, jediném pravém Bohu, a o tom, kterého jsi vyslal, Ježíši Kristu.*“ Ježíš nemluvil o sobě, ale o svém otci Jehovovi v nebi, jako o jediném pravém Bohu. Ekumenický překlad Bible, vydání z roku 1985, u Jana 5:19 uvádí Ježíšova slova: „*Syn nemůže sám od sebe činit nic než to, co vidí činit otce.*“

K naší záchraně nestačí jen samotná víra v Ježíše Krista. Tuto víru je nicméně nutné podpořit skutky, které mohou přinášet těžkosti. Povzbuzení však máme u Matouše 10:22 *„Kdo vytrvá až do konce, ten bude zachráněn.“* Ježíšův dokonalý, bezhříšný život, který obětoval, nám poskytuje odpuštění hříchů. Nutné je však dbát na pokyny, které se týkají našich křesťanských odpovědností. Ve Skutcích 1:8 čteme: *„Přijměte moc, až na Vás přijde Svatý duch a budete mi svědky... do nejbližších končin země.“* A u Matouše 28:19, 20 je uvedeno: *„Jděte proto a číňte učedníky z lidí všech národů, křtíte je ve jménu Otce a Syna a Svatého ducha a vyučujte je, aby zachovávali všechno, co jsem Vám přikázal. A pohledte, já jsem s Vámi po všechny dny až do závěru systému věcí.“*

Respondenti: Jiří a Urszula Bílých

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE:

Jméno autora: Tereza Bílá

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční studium

Název práce: Nově vzniklá náboženská hnutí a sekty a jejich mediální obraz

Rok: 2015

Počet stran textu bez příloh: 90

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 35

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 5

Počet internetových zdrojů: 24

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.